

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LXI

Gegužė - May 27, 1976

Nr. 22

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KAS VYKSTA LIBANE?

Būdingas arabų nesutarimo pavyzdys

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Kai sėdau rašyti šias eilutes, Libane buvo paskelbtos 31-osios paliaubos paskutinių 13 mėnesių laikotarpį. Toji statistika kalbėtų prieš paliaubų pastovumą ir šį kartą. Iš kitos pusės tačiau, tolimesnės kovos Libane nėra naudingos nei viena šviesi valstybių, į tą skaičių įskaitant JAV ir Sovietų Sąjungą. Užtat galima spekuliuoti, kad jei ne šitos, tai kitos paliaubos vis dėlto privės prie kiek stabilesnės taikos.

Reikia atsiminti, kad labai komplikotą jėgos balansą tarp libaniečių, nusistovėjusį nuo antrojo pasaulinio karo pabaigos, suardė apie 400,000 pabėgėlių iš Palestinos, kas galų gale privėdė prie pilietinio karo, kuris ilgą laiką nė vienai pusei nedavė aiškios persvaros. Š. m. sausio 19 d. Sirijos prezidentas Assad aiškiai stojo vadinamųjų kairiųjų mahometonų pusėn, pasiūsdamas jiems jo kontroliuojamą "Palestinos Išvadavimo Armiją" ir "Saiqą" sąjūdžio partizanus, sutelktus iš Sirijos gyvenančių palestiniečių.

Sekančią dieną — sausio 20 d. — Libano prezidentas Franjeh pasiuntė desperatišką telegramą prezidentui Fordui, kuris ją perdavė Kissingeriui. Lygiai kaip kritišką 1973 m. karo dieną, Kissingeris kontakavo Maskvą. Kas ir kaip buvo kalbėta, šiandien neaiš-

ku. Į prasidėjusią diplomatinę karštligę buvo įvelti Jordano karalius Husseinas, Saudi Arabija, Egiptas, Washingtono ir Maskvos ambasadoriai Amane ir Damaske.

Jų visų veikla privėdė prie stebuklo, kurio niekas nesitikėjo. Balandžio 12 d. Sirijos prezidentas Assad, kuris iki tol buvo sukilėlių pusėje, kalbėdamas Damaske universitetų studentams, pareiškė:

"Mes, sirai, krikščionys ir mahometonai, esam pasiryžę įgyti Libaną apginti kiekvieną pavojuje atsiduręs asmenį, nepaisant jo tikybinės priklausomybės, ir pasipriešinti kiekvienam agresoriui ar prispaudėjui, nepaisant kokia tikybine skraiste jis dangstytųsi". Prezidentas nepalikė jokių abejonių, kad jis žada kovoti prieš milijonieriaus Kamil Jumblatto vadovaujamus 'pažangiuosius', mahometonų 'prekiautojus tikyba', kairiųjų gaujas Beirute ir Tripolyje bei dezertyrus iš Libano armijos, kurie visi, girdi, sudarę sąmokslą prieš... arabus.

Franjeh, kuris prieš tris mėnesius šaukėsi Fordo pagalbos, dabar pasiuntė Assadui telegramą: "Tegul Dievas saugo Tave, kaip broliškos Sirijos, arabizmo ir riteriškumo garantą!"

Faktinai, Assadas 180 laipsnių pakeitė savo poziciją ne dėl tų kilnių tikslų, bet daugiau norėdamas pakelti savo pašlijusį Sirijoje prestižą, nes tokia "globa" reikštų Libano patekimą į Sirijos "įtaką". Tokioje situacijoje į Damaską tartis nuvyko palestiniečių vadas Arafatas. Washingtonas, kuris iki šiol buvo Assado pusėje ir užtikrino Izraelį, kad Assadas nesudarys jokio papildomo pavojaus, dabar pasirodė daug šaltesnis ir Assadui, derantis su Arafatu, patarė būti nuolaidžiu, reikalaujant tik status quo Libane atstatymo.

Tuo tarpu Libane buvo išrinktas naujas prezidentas Sarkis, tačiau senasis prezidentas Franjeh, kurio pasitraukimo reikalavo sukilėliai, atsisako jam užleisti savo vietą iki pasibaigs jo terminas rugsėjo 23 dieną arba Libane bus atstatyta tvarka. Pagal jo paruoštą planą, Siriją turėtų įgalinti sudarytas paliaubas iki bus perorganizuota Libano kariuomenė ir žandarmerija. Kaip žinia, Libano kariuomenė pilietiniam karui prasidėjus kurį laiką liko neutrali, tačiau vėliau suskilo. Į tą tarpą Saudi Arabija ir JAV turėtų padėti Libanui atsistatyti ūkiškai. Saudi Arabija, nuo kurios pagalbos priklauso ir Egipto ir Sirijos gerovė, spaudė abu kraštus sutarti dėl panašios laikysenos Libano

A.A. Eugenija Bartkuvienė

MIRĖ EUGENIJA BARTKUVIENĖ

MEČYS VALIUKĖNAS

Eugenija Bartkuvienė, 83 m. amžiaus, mirė Chicagoje, šv. Kryžiaus ligoninėje, 1976 m. gegužės 20 d. 7:30 val. vak. Į ligoninę ji buvo paguldyta prieš keletą savaičių, sutrikus inkstų veikimui, buvo operuota ir pradėjusi sveikti, tačiau vėliau atkritė ir jos gyvybė

atvejo.

Taip padėčiai susiklojus net Jumblattas naują prezidentą Sarkis'ą pavadino "mūsų draugu", nors jo išrinkimą stengėsi sutrukdyti artilerijos ir raketų ugnimi. Jumblattas netikėtai paramos susilaukė iš Libijos režimo, kurio ministeris pirmininkas majoras Abdel Salam Taloud, nuvyko į Libaną ir Siriją. Anot Jumblatto, Jaloud jį užtikrinęs: "Jei tautinis sąjūdis pasirinktų "talką", mes esame su Jumis. Jei jis pasirinktų karą, mes būsimė irgi su Jumis". Skamba įspūdingai, bet praktiškai mažai ką reiškia. Jumblattas po to reikalavo Sirijos pasitraukimo iš Libano, tačiau sutiko su 'apvalaus stalo' konferencija Libano ateičiai nustatyti.

Kaip matome, Libano byla pilna netikėtumų. Sovietų remiama Sirija pasisakė už Libano krikščionis, o Libijos vyriausybė, kuri savo kraštą tvarko pagal korano reikalavimus, stojo kairiųjų pusėn. Sovietai, kurie tiekia ginklus ir Sirijai ir Libijai, atsidurė keblioje situacijoje, jų kli-

užgeso. Velionė nuliūdime paliko vyrą dr. Juozą Bartkų, dukterį Tamara ir žentą Algirdą Budreckus, sūnų Eugenijų ir marčią Danguolę Bartkus ir vaikaičius Vitą-Oną, Darių-Juozą, o taip pat daug kitų giminių ir artimųjų jų šeimos draugų.

Velionė Eugenija Bartkuvienė gimusi Latgalijoje, Rezeknės mieste. Ten užaugusi ir išsimokslinusi, į Lietuvą ji likimo atblokštą I Pasaulinio karo metu, dirbo kaip galestingoji sesuo, susigyveno su aplinka ir įsikūrė Zubiškių dvare, Kaišiadorių apskr. Vėliau susituokusi su dr. Juozu Bartkumi, rūpestingai tvarkė savo šeimos ir ūkio reikalus ir buvo didi jo bendrakišvė iki pat mirties. Prieš porą savaičių ligoninėje ją lankiusiai kaimynei F. Braunienei, ji teiravusi, ar lankytoja padedanti dr. Juozui namuose, ar pagelbėsianti jai, kai ji grįš į namus... Dar daugiau josios rūpinimasi vyru rodo faktas, kada dr. Juozas Lietuvos Nepriklausomybės pradžios metais, bėkovo-damas, kaip stropus gydytojas, su apylinkėje siąutusia dėmėtosios šiltinės epidemija, pats buvo tą šiltinę užsikrėtęs ir, jo paties žodžiais tariant, jei jis nugalėjo tą ligą, tai tik turėdamas savo žmonos šventą atsidėjimą jį slaugyti ir globoti...

Velionė Eugenija Bartkuvienė buvo aukštos kultūros ir plataus išsilavinimo moteris. Didelė knygos mylėto-

(Nukelta į 2 psl.)

(Nukelta į 3 psl.)

Adv. Vytauto Abraičio 60 metų sukakties minėjimo rengėjai ir dalis svečių. Iš kairės: P. Mačiulaitis, P. Lanyš, reng. komiteto pirm. inž. V. Gruzdis, I. Veblaitienė, P. Damijonaitis, J. Simutienė, sukaktuvininkas V. Abraitis, ALT S-gos pirm. E. Čekienė, gen. konsulas A. Simutis, S. Abraitienė, inž. J. Jurkūnas, P. Misiūnas, J. Sirusas ir J. Veblaitis.

SAVAITINĖ POLITIKOS *Įžvalga*

Valstybės Sekretorius Kissingeris, pereitą ketvirtadienį, kalbėdamas NATO užsienio reikalų ministerių konferencijoje Oslo mieste, ramino savo ateitimi susirūpinusius kolegas, kad JAV, nepaisant rinkimų rezultatų, laikysis vienintelės galimo politikos, — atlydžio ir taikos per stiprumą (peace through streng). Kissingeris nemano, kad Kremlius šiuo metu turėtų smulkiai išdirbtą planą įsiviešpatavimui visame pasaulyje, tačiau auganti Sovietų Sąjungos galia gali gundyti jos valdovus, todėl vakarai turi būti pasirengę gynimuisi.

Pagal Kissingerį girdėjusius diplomatus, jis taip pat aiškino, kad glaudesnis ben-

KAS VYKSTA LIBANE?

(Atkelta iš 1 psl.)

jentams atsidūrus priešingoje stovyklose...

★

Tokie santykiai arabų tarpe, ryškiai parodo kuo remiasi Izraelio viltys. Oficialiai Izraelis sutinka už jo pripažinimą gražinti laike paskutinio karo okupuotas teritorijas, tačiau niekados nesakė, kad visas, kaip matosi iš N. Y. Times ir Newsweek paskelbtų žemėlapių, Izraelis atskyrė Jordanui priklausančią Jordano upės vakarinę pakraštį savo naujokynais — kolektyviniais ūkiais, kuriuos lengvai galima paversti karinėm tvirtovėm, kurių nežada atiduoti. Tokiu būdu, jei Jordano valstybė kada nors atgautų arabų iki šiol gyvenamą teritoriją, ji visados liktų galimos karinės akcijos iš abiejų pusių gresmėje. Dar daugiau tų naujokynų pristeigta Sirijai priklausomoje Golan aukštumoje ir Gazos juostoje. Viso labo tiems naujokynams išleista pusė bilijonų dolerių. Nors pačiame Izraelyje girdisi balsų, kad tokia politika nėra protinga, jos entuziastingi šalininkai neseniai be vyriausybės žinios pradėjo statyti naujokyną prie Kadumom miestelio, esančiame pačiame arabų apgyventos teritorijos viduryje. Po visą naktį užtrukusio posėdžio, Izraelio vyriausybė nutarė ten naujokyno nestiegti, tačiau ten pradėję kurtis atsisako klausyti. Baigia savo str. N. Y. Times korespondentas Terence Smith: "Teritorijos klausimas, žinoma bus derybų objektas, tačiau Izraelio naujokynų politika neleidžia tikėtis susitarimo dėl vakarinio pakraščio". Tai, žinoma, paaiškina ir paskutinis arabų neramumas Izraelio okupuotose teritorijose.

dravimas su sovietais įvairiose srityse juos vers palaikyti dabartinę situaciją, kas prisidės prie taikos išlaikymo.

Vakarai ūkiškai turi būti stipresni negu Rytai, nes tai užtikrina, reikalui esant, ir karinę persvarą.

Dabartinis sovietų kariuomenės pajėgumo augimas esąs rezultatas seniai priimto plano, bet neesąs iššauktas dabartinės situacijos.

Jungtinės Valstybės priešinas pasaulio padalinimui į įtakos sferas.

Sovietų veikla Angoloje pažeidė Vakarų Rytų "dėlente" principus ir negali būti leista pasikartoti.

Kaip matome, Kissingeris tytomis apėjo du daugiausiai europiečiams rūpimus klausimus: 1. Kas bus, jei Italijoje po rinkimų birželio mėn. į vyriausybę ateis komunistai? Tiesa, komunistai jau buvo dvejį NATO kraštų vyriausybėse — Islandijoje ir Portugalijoje, tačiau tie du kraštai nevaidino tokios rolės NATO planavime kaip Italija. 2. Vokietijos dominacija. Komunistiniam pavojui iš vidaus augant Pietų Europoje, Vokietija tampa apsigynimu prieš Rytus centru ir svarbiausiu JAV sąjungininku. Jos dominacijos prisibijo olandai, danai ir norvegai, ypač tuo atveju, jei JAV susidomėjimas Europa sumažėtų...

★

Tuo tarpu šiame krašte, prezidentas Fordas laimėdamas beveik 2 prieš 1 pirminius rinkimus Michigano valstybėje prieš Renald Reaganą kiek atstatė savo prestižą. Logiškai galvojant, prezidentui turėtų padėti nepaprastas ūkinės būklės pagerėjimas. Per pirmą šių metų ketvirtį GNP (visos krašto pajamos už gerybės ir patarnavimus) pašoko 8,5%. (Pereitais metais buvo sumažėjusios 2%). Tuo tarpu infliacija siekė tik 3%. Ūkinei būklei gyvėjant, infliacija iki metų pabaigos turėtų paspartėti iki kokių 6%, tačiau aplamai imant ūkinė būklė rinkimų išvakarėse turėtų būti labai gera. Jei Fordas ir tokiu atveju nesugebėtų laimėti, reikėtų, kad jo asmenybė nesukelia reikiamo pasitikėjimo...

★

Kalbant apie asmenybes... Jimmy Carter sakosi pasiryžęs siekti prezidentūros, nes nemano, kad paskutinieji prezidentai būvę geresni už jį. Tokia pažiūra pasirodė esanti užkrečiama. Carterio pasisekimas paragina prezidentūros siekti ir Californijos gubernatorių Edmundą "Jerry" Brown jr., kurio asmenybė yra patrauklesnė, bent man

taip atrodo, už Carterio, kuris tarp kitko laikosi Nixono rinkiminės taktikos — nė vienu klausimu aiškiai nepasisako. Naujokas Brown gavo daugiau balsų Marylande už Carterį. (Tas tačiau gavo daugumą delegatų, nes Brown per vėlai įsirašė ir tokiu būdu galėjo dalyvauti dar likusiuose rinkimuose, jis Carteriui sudarys nemažai sunkumų konvencijoje. Jei Brownas ir nelaimėtų nominacijos, jis vis tiek liktų viena ryškiausių politinių figūrų.

Brown, kaip ir Carterio pasisekimas slypi tame, kad kraštas mažai pasitiki 'politiniu establišmentu' ir trokšta naujų veidų. Abu jie nedaug kalba apie konkrečius planus, abu vengia užsienio politikos temų, kas, atrodo, atitinka krašto nuotaikoms. Brown, buvęs jėzuitų seminarijos auklėtinis, dabar neapraktikuojantis katalikas, 38 m. viengungis, išsiskyrė iš kitų politikų tuo, kad netiki į nuolatinį krašto ūkinį augimą. Jis mano, kad amerikiečiams reikėtų pasitenkinti kuklesniu gyvenimu. Kaip Californijos gubernatorių jie pakeitė savo Cadillacą į Plymouthą ir atsisakė ištaigingų reprezentacinių rūmų. Tokios pažiūros buvo labai populiarios, ypač jaunimo tarpe, depresijai prasidėjus. Ar jos tiks ir ūkiniams pulsui padidėjus, šiuo tarpu dar sunku pasakyti.

★

Užsiminus kuklesnį gyvenimą. Jau trys savaitės kai Sovietijos restoranai ketvirtadieniais nebeduoda mėsos. Tai dėl to, kad mėsos tiekimas per pirmą šių metų ketvirtį sumažėjęs 11%, nes pereitų metų blogas pašarinių javų derlius priverė prieš laiką išskersti daugiau galvijų. 'Pasnikas' netaikomas atvykusiems turistams.

★

Atsidūrus sovietų sferoje... Atrodo, kad sovietai spaudžia Lenkiją pakeisti savo konstituciją, į ją įrašant straipsnį, kad Lenkija amžiams lieka Sovietų Sąjungos sąjungininke! Kada nors ateityje, tas straipsnis galėtų leisti sovietams legaliai įsikišti į Lenkijos reikalus, jei jie matytų sau pavojų. Eventualiai jis vestų prie Lenkijos inkorporacijos į pačią Sovietų Sąjungą. N. Y. Times dėl to samprotavo, kad tokie veiksmai yra patyčia iš Helsinkio akto ir turėtų Vakaruose sukelti abejonių dėl sovietų pažadų kitose srityse. Lyg rodos iki šiol dar nebuvo tām įrodymų! (vm)

SEWER

Immediate need for a screw in our Awning Dept. Industrial should be familiar with industrial sewing operation. Experience A & B not required. Hourly rate plus fringe benefits. Call Personnel Department. THE ASTRUP CO. 2937 West 25th St. Cleveland, Ohio 216-696-2800 Equal Opportunity Employer M/F (22-24)

■ laiškai Dirvai

JO NEUŽMIRŠO...

Gegužės 13 d. Dirvos Laiškų skiltyse I. J-nė savo laiške tarp kitko rašo:

"Man labai suskaudo širdį pagalvojus, kaip greitai mes pamirštame žmones, kurie taip verti prisiminti, šiuo atveju turiu galvoj Gen. Dr. Vladą Nagių-Nagevičių... jį pamiršo ramovėnai, daktarai ir lietuviška visuomenė, nes aš neprisimenu nė vieno atvejo, kada Clevelande kas nors jį būtų paminėjęs".

Negaliu sutikti su I. J-nės teigimu, kad nėra "nė vieno atvejo, kada Clevelande kas nors jį (Nagevičių) būtų paminėjęs". Ir štai kodėl. 1972 metais esu gavęs iš Lietuvos gen. konsulo dr. J. Žmuidzino nuorašą jo paskaitos, skaitytos tais metais metais lapkričio mėn. Clevelande mūsų kariuomenės minėjime.

Čia pacituosiu tos paskaitos dalį, kuri rodo, kad gen. Nagevičius ne tik buvo Clevelande prisimintas, bet ir su didele atida ir šiluma įvertintas:

"Winston Churchill yra pasakęs, pastebi gen. konsulas, kad praėjus pavojui pamiršamas Dievas, o pasibaigus karui — karys. Kiek ši sentencija liečia karius, gali ji ir tinka kitiems, bet ne lietuviams, nes mūsų Nepriklausomybės karui pasibaigus, lietuvis karys anaipol nebuvo pamirštas. Jis buvo mūsų pagerbtas labai greit ir gražiau negu bet kuri šalis Europoje tai yra padariusi saviškiams.

Čia neįmanoma atkurti pilno to pagerbimo paveikslėlo. Tik prisiminkime Karo Muziejų — tą mūsų romantikos, istorinių lobių ir laisvės kovų Iliadą — jo sode Nežinomojo kareivio kapą, apšodintą vijoklinėm rožėm nuo prezidento Washingtono kapo, prisiminkime Amerikos lietuvių laisvės varpą su įrašu "O! Skambink per amžius / Vaikams Lietuvos..." prisiminkime gėlynus, kryžius ir rūpintojėlius, varpų muziką, žuvu-

sių už Lietuvos laisvę ir Nežinomojo kareivio pagerbimo jaudinančias apeigas, ir, pagaliau, ar galim pamiršti čiurlioniškomis vizijomis į sielą smingančius ir kaip vėlių suolelis raudančius bokšte ir paminklo papėdėj karinius trimitus.

Gen. Raštikis, dažnai dalyvavęs tose iškilmėse, šitaip jas prisimena: "Visi be išimties, sako, jis kitataučiai ir užsieniečiai taip pat jaudinosi mūsų iškilmėmis, Visi jie tvirtindavo, kad tokių gilių ir įspūdingų ceremonijų niekur kitur nematę, o kai kurie net atvirai jų mums pavydėjo".

Kalbant apie tai, prieš mus savaime iškyla nuostabus generolas Nagevičius, kuris kaip pasakoj per 24 dienas stačiai iš nieko sukūrė ir atidarė Karo Muziejų (tada dar Muziejų). Tas nepaprastas jo įkūrimo greitis man primena vieną 39 metų Eltos pranešimą Kaune apie Prancūzijos ministerių kabinetą, kuris, susauktas posėdžio, tik 15 minučių pasitaręs nutarė paskelbti Vokietijai karą. Kaip matom, dideli dalykai atliekami dideliai greit.

Miela pažymėti, kad garbingojo velionio našlės p. Nagevičienės ir dr. Balio Matulionio rūpesčiu muziejus kūrėjui pastatytas mum visiem itin brangus paminklas, išleidžiant jo monografiją. Be to, šis stropaus istorinio įžvalgumo leidinys atkuria tą mūsų politinio, kultūrinio ir tautinio auklėjimo šventovę, tą, pasakyčiau, Nagevičiaus-Nagio autoportretą. Pagarba ir dėkingumas jiems!"

P. Bastys
Toronto

OFFICE CLEANING

Person to clean industrial offices, part-times, evenings, 5 days a week.

Apply in person between 8 AM to 3 P.M.

J. L. M. INDUSTRIES, INC.

4456 HAMANN PARKWAY

WILLOUGHBY, OHIO 44094

An Equal Opportunity Employer

PAPILDOMA GRUPĖ Į LIETUVĄ,
iš Bostono, New Yorko išvyksta birželio 16 d. ir grįžta birželio 30 d. Kaina — \$1,086.00. Kadangi laiko mažai, prašome registruotis kuo greičiausiai, atsiunčiant \$100.00 užstato. Pasinaudokite čia gera proga aplankyti Lietuvą dar šią vasarą. Prie grupės galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu, New Yorke.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway

P. O. Box 116

South Boston, Mass. 02127

Savininkė: Aldona Adomonienė

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year \$13.00. Single copy 20 cents.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 20 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomene • Nepaspausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

PAKEITĖ TIK IŠKABĄ...

Lietuvos Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komitetas atliko, kaip sugebėjo, savo funkcijas ir ... mairas atlikęs savo darbą gali trauktis į dimisiją. Maskvos 'isaku' komitetas nuėmė iškabą ir pakabino kitą, made in Moscow, iškabą. Nuo dabar komitetas vadinamas 'Tėviškės' titulu. 1962 m. komitetui vadovauti buvo paskirtas generolas Vladas Karvelis. Tam tikrą laiką komitete jau tėsi kareiviška 'muštra'. Komiteto nariai judėjo, spurdėjo, nėrėsi iš kailio 'susovietinti' visus užsienio lietuvius. Jie veikė nenaudinga kryptimi. Šūkis buvo gana nereklus: susovietinti išeiviją per meną. buvo organizuojami sovietinių menininkų koncertai. Bet, va, dabar koncertų entuziastai grįžo į sveiką suvokimą. Jie įsitikino, kad koncertai buvo skirti propagandai! Ant jų rankų nešiotas tenoras V. Noreika, dabar jau atvirai dainuoja kremlines arijas. Jis bemaž necenzūriškai keikia išeiviją už tai, kad ši išeivija respektuoja atbėgėlius Jurašus.

Kadaise Karvelio vedama komiteta supo tuzinai sovietinių veikėjų ir biurokratų. Vien tik tai 'Gimtojo krašto' lapelį redaguoja ... dvylika redaktorių. O kur dar įvairūs korespondentai? V. Karvelio komitetui skirtos lėšos tirpo, kaip sniegas pavasarį. 'Gimtojo krašto' lapelis ėmėsi 'titaniškų' uždavinių: susovietinti išeivijos galvojimą, propaguoti Kremliaus 'taikos' politiką, garbinti Kremliaus valdovus, garsinti sovietinio ūkininkavimo 'laimėjimus', 'stiprinti' kultūrinius ryšius su užsienio lietuviais ... paženklinant kai kuriuos vekėjus 'mūsų' ar 'ne mūsų' etikete.

Tokia negudri Kremliaus politika padėjo išeivijai atskirti savo tarpe minkštastuburius nuo principo žmonių. Komiteto veikėjai, išeikvoję skirtas lėšas savo komandiruotėms ir honorarams, pagaliau buvo pertvarkyti. Iš Maskvos atvyko Sovietijoje veikiančios 'Rodina' draugijos vadeiva Fedoras Ovsianikovas. Uždarė jis V. Karvelio kromelį ir atidarė kitą 'biznį'. 'Rodinos' pavadinimą išvertė į kvilingų lietuvių talką į 'Tėviškę'. Ir, aure jau juda-spurda su naujai atšviežintu biudžetu 'Tėviškės' draugija. 'Kariškumo'

principo neatsisakyta. Ši kart naujai draugijai vadovauti paskirtas 'jaunesnis' kariškis. Tai 66-rių metų amžiaus buv. generolas Pranas Petronis. Nepriklausomos Lietuvos karininkas, 1932 metų Prezidento Smetonos karo mokyklos laidos auklėtinis, pabėgęs su Raudonąja armija į Sovietiją, 1943 metais įstojęs į Kompartiją, P. Petronis yra kariškis, kuris padarė karjerą jau karui pasibaigus, ir tas faktas atestuota jį visiškai aiškiai. Nuo 1961 m. jis buvo kariuomenės politinis komisaras. Tikras GPU ir KGB žmogus! Šitoks asmuo dabar paskirtas sunegalavusio V. Karvelio kėdėn. Jo pavaduotoju paskirtas jau plačiai pagarsėjęs savo pokalbių šantažais V. Kazakevičius. Ar bus pasikeitimai 'Rodinos-Tėviškės' leidžiamo propagandinio lapelio 'Gimtas kraštas' redakcijoje, tuo tarpu nepaaiškėjo. Bet Fedoras Ovsianikovas jau nustatė 'oficiozo' gaires: 'propaguoti užsienio lietuvių tarpe XXV-ojo kompartijos suvažiavimo nutarimus. Tai yra grubi agitacinė medžiaga, o kartu įžūlus brovimasis su savo akcija į kitų valstybių vidaus reikalus. Tokia politika yra penktosios komunistinės kolonos organizavimas. Sovietinė 'Elta' plačiai garsina 'Tėviškės' draugijos steigimą ir tyli apie V. Karvelio organizacijos 'nuopelnų' įvertinimą. Savo maurui kompartija neranda padėkos žodžių. Per posėdį paplota, 'nuopelnų' nedetalizuoja.

Šis propagandinio bolševikinio darbo triukas mums primena rašytojo J. Krylovo pasakėčią. Pavasarį gyvatė pakeitė odą ir prašosi pas muziką svečiuotis. O muzikas atkirto: 'nors tavo skūra kita, bet širdis tavo ta pati'... Šitą posakį turėtų prisiminti visi, kas Vilniaus viešbutyje sutiks bolševikinius reporterius, provokuojančius išgauti komplimentus okupanto režimui ... (st.p.)

BARTKUVIENĖ...

(Atkelta iš 1 psl.)

ja ir pastovi skaitytoja. Daugelį lietuvių ir pasaulinių autorių ji iš atminties ištisomis citatomis sugebėdavo panaudoti savuose pokalbiuose. Su meile ir giedria nuotaika pasauliui, gamtai ir žmogui, ji lengvai megzdavo pokalbius su kitais žmonėmis. Jos pokalbiai būdavo šilti, optimizmu dvelkiant, lengvu humoru atmiešti, todėl ji traukdavo į save kiekvieną pokalbininką, jauną ar seną, mokytą ar mažesnio išsilavinimo žmogų. Menasi Velionies dukros pareiškimas, minint dr. Juozo Bartkaus 75 m. amžiaus sukaktį: "Tėvas buvo mums, vaikams, mūras ir užuovėja, o motina buvo mūsų bandymų ir auklėjimo departamentas. Nesu savo tėvų mačiusi nevilty ar palūžusių, priešingai jie visad buvo šviesioji nuotaikoj, viltingi gyvenimui ir mums, vaikams... Tėvas buvo bekompromisinis Tėvynės mylėtojas ir mums, vaikams, tos meilės įkvėpėjas"...

1944 metai. Tamara pasakoja: "Tą vieną kartą... mačiau šiaulių geležinkelio stoties perone, išlydint mudu su broliu į tremties nežinią. Jie stovėjo staiga susenę, susiglaudę, susigūžę ir abu nesuvaldomai pasikukčiodami verkė"... Bet vėliau ir jiedu persigalvojo ir išvyko į vakarus. Visa šeima, Vokietijoje praėjo visiems žinomą tremties varganą kelią ir 1949 metais atvyko į JAV, Chicago. Čia dr. Juozas ryžtingai ėmėsi iš naujo medicinos studijų, kaip apskaičiuota, tam pašvesdamas apie tris tūkstančius darbo valandų ir jas vainikuodamas šio krašto med. gydytojo laipsniu ir teisėmis. Velionė Eugenija Bartkuvienė visą laiką, kaip jau anksčiau minėta, likosi didi savo vyro ir vaikų rūpintoja, globėja ir pavyzdinga bendrininkė.

Su velione Eugenija Bartkuviene gražiai atsisveikinta, gausiai dalyvaujant jos ir šeimos draugams ir pažįstamiems, tiek D. Petkaus laidojimo koplyčioje, tiek palydint jos palaikus į Lietuvių Kapines.

Primename, kad Dirvai įsikūrus laikinose patalpose (6116 St. Clair Ave.), greitesniam pašto pristatymui adresas lieka tas pats: DIRVA, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Telefonas (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI.

Dengiamo stogus apartamentams, įmonėms, krautuvėms.

Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius.

MARTINS ir GUNARS KAULINS

Lakewood, Ohio

Eugenija ir dr. Juozas Bartkai, pastarojo 75 gimtadienį minint Chicagoje.
V. Noreikos nuotr.

Šis bei tas

SKIRPSTAS

Pasaulio Lietuvio 21 nr. gretom įdėti du atsisaukimai. PLB valdyba 1976 metus skelbia Lietuvos Katalikų Bažnyčios metais. Pagrindas: 50 metų Lietuvos bažnytinės provincijos įsteigimo sukaktis. Jokios užuominos apie anksčiau kada buvusią vyskupiją Lietuvoje. Čia pat Jau-nimo Žygis už Tikėjimo Laisvę skelbia tą patį šūkį, tačiau atžymi jau dvi sukaktis, būtent, 50 metų ir prieš 725 m. sikrikštijusį Mindaugą – 'steigiant nuo kitų tautų nepriklausomą lietuvių vyskupiją'.

• Daugumas esame katalikai, todėl daugeliui toks nesusigiedojimas, einant viešumon ir net iškilmingai antspauduojant mūsų ištisus metus – daro labai nesmagų išpūdį. Nejauku, kad rimtas dalykas taip nerimtai skelbiamas. Vietoj šventos rimties žmonių sąmonė drumsčiama ir kilni idėja kompromituojama. Ar nevertėjo pirmiau klausimą išsvarstyti ir formulę suvienodinti? O ne šitaip atmetinėti, bet kaip, nešti viešumon nesuvirškintą temą?

Dar girdime ir trečią versiją. Pati pažangioji liet. katalikų išeivija yra Kanadoje (organas Tėviškės Žiburiai), kuri teisingai galop atmetė svetimą vardą ir vietoj slaviškos Bažnyčios ėmė vadintis lietuviškai: Katalikų Bendrija. Kodėl tad šių metų reikšmingas sukakties žygis turi dar atsilikimą demonstruoti?

• Kai kam atrodo, jei LB apima visus lietuvius, tad netiko save siaurinti vien katalikų tikyba. Tą šūkį galėjo paskelbti atitinkami kiti garbingi telkiniai: L. Kunigų Vie nybė, L.K. Federacija, L.K. Susivienijimas ir kt. Argi LB nori apsibrėžti vien katalikiškumu ir kitus atstumti? O gal šiuo atveju tikrai dauguma pademonstruoja nepaisymą mažumų? Taip tarpusavę santaika atsiduria pavojuje. Gaila, toks geras šūkis paskelbtas lengva ranka, tinkamai neapsvarstius.

• PLB parodė ir menką savos istorijos nuovoką. Liet. Enciklopedija rašo, jog 13 a. įvyko 'ikūrimas Lietuvos vyskupijos'. Vysk. Kristijonas Lietuvos vyskupu išvestas 1253 m. O kad taptų nepriklausomu nuo Rygos arkivyskupo, jis 1254 m. davė naują priesaiką vien popiežiaus vardu. Veikimas, aišku, pradžioje buvo lėtokas, ilgokai užtruko katedros statymas, buvo sunkių kliūčių iš šalies (kryžiuočiai ir Livonijos ordenas tykojo patys Lietuvoje įsiviešpatauti). Betgi 'Kristijonas buvo pirmosios Lietuvos bažnyčios provincijos galva', kaip rašo LE. Ir žinios pakankamai konkrečios: Mindaugas vyskupijai užrašė žemių iš Raseinių, Betygalos, Ariogalos ir Laukuvos turty. Nors šiaip žinių nedaug – nenuostabu, juk tai būta prieš 700 metų! – bet žinome, jog Kristijonas vyskupavo apie septynetą metų ir tik 1259 m. pasitraukė. Tačiau vyskupija dar nežlugo, matyt, vyskupo buvo veikta sėkmingai, ir nauja tikyba leido gilyn šaknis, darė pažangą. Todėl vėliau valdovas Vytenis jau pastatė bažnyčią pranciškonams, o Gediminas kvietė vienuolius, vyskopus ir kunigus – 'laisvai platinti krikščionybę miestuose ir kaimuose'. Tai pasigėrėtina didis nuopelnas I-jo vyskupo Kristijono ir jo pradėtos bažnytinės provincijos Lietuvoje. Jo įpėdiniu buvo išvestas vysk. Jonas, kuris paskui ilgus metus tituluojamas Lietuvos vyskupu (vėliau vyskupavo Konstancoje). Jei smulkesnių žinių ir trūkstame, jei ne gana sparčiai veikta ar būta atoslūgių – tai aniem laikam visai suprantama. Bet ar tikslu pirmuosius vyskopus ir jų vadovautą atskirą Lietuvos bažnytinę provinciją braukti laukan iš savos istorijos?

MELO KARAS (21)

CANARIS ATSTATYMAS

Invazijos į Normandiją dienai artėjant, 'melo karo' liepsnos kilo vis labiau aukštytyn. Kiekviena divizija, pulkas ar net kuopa, kurią Hitleris buvo priverstas iš Prancūzijos atitraukti kad apsigintų kitose vietose, buvo sąjungininkų laimėjimas. Pats Hitleris 1944 m. kovo 31 d. prisipažino: 'Jei aš turėčiau ten SS-Panzer korpa, invazija greičiausiai nebūtų prasidėjusi'. Iki paskutinės minutės jis negalėjo būti visai tikras, kur toji invazija vis dėlto įvyks. tai tik parodo, kiek reikšmės turi žvalgybos organizacija.

Aplamai imant, vokiečių 'Abwehr' buvo gana tobula institucija, jos vadas admiras Canaris buvo gabus ir patriotas. Jo tragedija slypėjo tame, kad jis nekenė Hitlerio ir tėvynės labui norėjo jo pražūties, tačiau nerado jokios formulės, kuri už Hitlerio nuvertimą ką nors žadėtų Vokietijai. Tokioje situacijoje jis iš vienos pusės ieškojo priemonių Hitlerio pašalinimui, bet iš kitos pusės turėjo remti jo karą, kol sąjungininkai įsitikintų, kad jie negali laimėti be pačių vokiečių pagalbos, kuri jiems ypač būtų reikalinga priešinantį sovietų užmačioms.

Amerikai vis daugiau mobilizuojantis ir su sovietų pavojumi visai nesiskaitant, Canaris buvo priverstas norom nenorom geriau eiti savo pareigas. Kaip tik tuo metu sąjungininkams nusišypsąjo laimė.

Mes jau žinome, kad GESTAPAS jau seniai įtarė admiralą, tačiau bijojo jį apkaltinti, nes admiralas turėjo surinkęs Himmlerį kompromituojančios medžiagos. Už tat tarp Himmlerio ir Canaris vyko tik slapas karas, viešai jie buvo draugai.

1943 m. rudenį Schellenbergas, kuris vadovavo SD, gavo informaciją, kad pas ponia Hanną Solf, kaizerio laikų kolonijū ir užsienio reikalų ministerio našlę, susirenka samokslininkai. Iš tikro, ji kiekvieną mėnesį arbatai pasikviesdavo savo bičiulius jų tarpe Abwehro aukštą pareigūną Ludwigą Gehrą, buv. gen. konsulą New Yorke Otto Kiep ir grafą Helmuth von Moltke,ėjusį atsakingas pareigas OKW (aukščiausioje kariuomenės vadovybėje) Jie visi turėjo ryšį ir su Juodojo Orkestru.

I vieną tokių arbatėlių Schellenbergui pasisekė pasiusiti savo agentą, šveicarietį dr. Joachim Reckzeh, kur jis buvo su pasitikėjimu priimtas. Frau Solf paprašė jo nuvežti į Šveicariją laišką, panelė Elisabeth von Thadden prasitarė, kad buv. generalinio štabo viršininkas gen. Helder esąs imaišytas į samokslą prieš Hitlerį, o Kiepp visai atvirai pasmerkė Hitlerį.

Kiep 1944 m. pavasarį buvo suimtas, kas turėjo di-

desnių pasėkų. Mat jis Abwehrui buvo rekomendavęs visą eilę agentų, kurių kai kurie buvo užmezgę ryšį su britais — tapę dvigubais agentais. Vienas iš tokių buvo dr. Brich Vermehren Istambule. Tas sužinojęs apie Kiepo areštą tuojau paprašė sau ir savo žmonai grafaitei Elisabeth von Plettenberg apsaugos. Britai jam ją suteikė Egipte. Kartu Vermehren išpėjo du savo subagentus Fritz Hamburger, Austrijos turtuolio sūnų ir Muencheno žurnalistą Klecykowski, kurie irgi perėjo britų pusėn. Juos pasekė kiti vokiečių agentai Lisabonoje, Stockholme ir Casablankoje. Visą tai britų propaganda labai išpūtė, aiškindama, kad jie visi perbėgo su didelėm Reicho paslaptim. Himmleris susilaukė progos.

Jis aiškino Hitleriui, kad visa žvalgyba turi būti sukoncentruota jo žinioje, o Canaris turės būti mandagiai pašalintas. Hitleris sutiko. Pas Canaris nuvyko ne kokių GESTAPO budeliai, bet du aukščiausi Reicho kariai Keitel ir Jodl. Jie padėkojo jam už tarnybą, pranešė, kad jis yra apdovantoas Deutsches Kreuz ordinu ir yra prašomas perrimti ekonominio karo institucijos valdytojo vietą. Tai buvo, žinoma, sine cure, nes Reichas tada jau negalėjo vesti ūkinio

karo.

Hitlerio vardu Himmleris sušaukė visų žvalgybos institucijų konferenciją Salzburge. Jų veiklai vadovauti buvo pakirtas Heydricho įpėdinis Ernst Kaltenbrunner, bet de facto šefu tapo Schellenbergas, 34 m. amžiaus. Generalinis štabas visais įmanomais būdais norėjo išgelbėti savo žvalgybos savistovumą, kas iš dalies ir pasisekė. 'Amt Mil', kuris kariuomenės surinktus žvalgybos davinius turėjo pristatyti Schellenbergui, viršinin ku buvo paskirtas pulk. Georg Hanse, kuris buvo ne tik Canaris mokinytis, bet ir Juodojo Orkestro dalyvis. Na, o pats Schellenbergas, kuris nepasitikėjo britais, užmezgė santykius su amerikiečiais. Jo ryšininkas buvo vie na elegantiškiausių figūrų tarptautiniame špionaže — kunigaikštis Max Egon Hohenlohe-Langenburg, kurio protėvių tarpe buvo Vokietijos kancleris, Prūsijos ministras pirmininkas ir net Rusijos caro adjutantas. Per jį Schellenbergas užmezgė ryšį su Dulles, kuris Canariso manevravimą laikė garbingu patriotizmu, tačiau į dabartinį šnipų šefą žiūrėjo jau be jokios pagarbos.

Sekančiame numeryje: Apgavystė Šiaurėje — 370.000 vyrų prieš vaiduoklius.

BOLŠEVIKINIS 'VIEŠBUTINIS' BIZNIS

ST. PERMINAS

"Kur aš nukeliausiu, nakvynėlę gausiu?" — tos dainelės ženkle vystosi ir gailiai merdi "viešbutinis" biznis visoje Sovietijoje ir ok. Lietuvoje. Bolševikinėje reklamoje viskas atrodo padengta propagandinės kosmetikos dažais. Viešbučiai stato jų pastatus po dešimtį, dvidešimtį aukštų. Marijampolėje (Kapsukas) žada pastatyti vienuolikos aukštų viešbutį. Šiauliuose nebijo pasiekti ir "velnio tūziną", trilikos aukštų. Pastaraisiais metais Vilniuje išaugo "Gintaras", Kaune — "Baltija". Daugiaaukštis viešbutis iškilo Panevė-

žyje. Šiokių tokių naujų viešbutėlių atsirado Raseiniuose, Akmenėje, Alytuje, Zarasuose, Mažeikiuose, Tauragėje, Skuode, Rokiškyje. Klaipėdoje pastatė "Pamari". Ir kai kur dar. Iš viso, per 15 pastaruosius metus pastatė 41 pastatą, taikomą viešbučio verslui. Okupuotoje Lietuvoje dabar veikia 54 viešbučiai. Bendras vietų skaičius peržengė 5000. Vidutinis viešbutis yra 95 vietų. Kurortai: Neringa (visai neturi viešbučio), Birštonas, Palanga ir Druskininkai — turi kuklius viešbučius. Tad viešbutių badas jaučiasi ir ok. Lietuvoje, nors anksčiau tos

problemos laisvės laikais niekas nematė.

Kaip tai būdinga bolševikiniam ūkininkavimui, viskas eina pagal "planą". Statomas pastatas, parenkamas (kartais) įspūdingas pastato frontonas, ir įspūdingas pavadinimas. Toliau gi viskas, kaip nors. Todėl, verkia "Švyturyje" (nr. 8) vyresnieji komunalinio ūkio ministerijos inžinieriai I. Lukšienė ir S. Stungurys, "pamirštama mechanizuoti skalbinių transportavimą, lagaminų pristatymą, kitus sunkesnius darbo procesus". Dažniausiai gi patys klientai, kaip skruzdė su šapalu, velka savo lagaminus. Patarnautojai nešioja koridoriais lovų skalbinių kupetas. O biauři savo kambario nerakinimo sistema baidytė baido užsienio klientus. Mat, savo kambario raktą privalų palikti "konsjeržo", durininko, žinoje.

Kambarių baldai, dėsto tie patys susigraudinę inžinieriai, nevienodų spalvų, sudurtinių stilių, nepritaikyti. Baldas, kokį gavo, toki ir įkišk. Viskas tai biauři na net naujas patalpas: numerio "apibaldinimas" vykdomas vartotų baldų parduotuvės margumyno principais! Viešbučiai kenčia tipingą sovietinę bėdą. Klientai vagia viską, kas gali būti vagiama: patalynės dalis, rankšluosčius, kilimėlius. Vagia ir viešbučio personalas! Dažnai "ima" iš numerio geresnį daiktą ir jo vieton įkiša prastą, netikusį. Biurokratinės inventORIZACIJOS sąraše sukeistas objektas "atstoja" pavogtąjį.

Visi viešbučiai neša valstybei didžiulius nuostolius. Aparato ir tvarkos nelankstumas netalkina bizniui suvesti galus. Savikaina didesnė už įplaukas. "Siauras ekonominis personalo akiratis", rašo inžinieriai Lukšienė ir Stungurys, "trūksta ūkiškumo, aukštesnės kultūros įgūdžių". Tai, be abejo, višbutinio ir sudėtingo biznio vedimo nemokėjimas. Pav. vienoj vietoje klientas negauna televizijos imtuvo. Kitur gi televizijos imtuvas, ar geras, ar blogas, privaloma apmokėti. Vienur nėra net elementario informavimo apie vietovę, kur yra viešbutis. Nesužinosite net apie autobusų

linijų maršrutus, nėra suvenyrų, nėra informacijų apie vietos žymesnes vietas, teatro veikimą, nėra, netgi, vietos telefono knygų!!! Jeigu negavai iš savo įstaiigos ar pažįstamų telefono numerio, tokio viešbutyje nesužinosi.

Nei vienas ok. Lietuvos viešbutis neturi savo prašmatnesniems klientams automobilio pastatymo aikštelių. Nėra galimybių išnuomoti automobilių. Kartais, iškilus reikalui nuomoti automobilių, foto kamerą, vaikų vežimėlį, ir kt., klientas siunčiamas į tokią nuomos įstaigą, kuri gali būti ir labai toli, kitoj miesto daly. Klientas išeina gatvėn nežinodamas nė autobuso maršruto, nei reikalingų mieste telefonų numerių, nematęs nė gatvių plano. Viešbutis yra daugiaaukštis, pavadinimas prašmatnus, bet klientas jaučiasi čia kaip Robinzonas savo saloje: viską reikia patirti savo atkaklia iniciatyva. Ir apie autobuso maršrutus viešbučio klientas sužino sustojimo vietoje iš atsitiktiniai pagauto, šnekaus "žinovo". Tokiu pat būdu turistai susigauja, ką žiūrėti, kaip objektą pasiekti. Prisi-meną klasišką rusų komediją, kur personažas sakė, "man nereik mokėti perskaityti gatvių pavadinimus, jeigu aš galiu pasamdyti vežiką, ir įsakyti nuvežti mane, kur aš noriu..."

Viešbučių personažo atšiaurumas, dažnai ir įžulumas, yra klientų vargų šaltinis. Taip pat dažnas yra personažo neišprusimas, nemokėjimas aptarnauti klientus, o dėl biurokratinės sistemos, ir negalėjimas patenkinti būtiniausias kliento poreikius.

IŠ TEISMO SALES

— Esi valdomas manijos persekioti, šizofreniškų polinkių ir liudijimų klastotojas, — pasakė gynybos advokatas prokurorui.

— Esi žulikų samdinytis sukčių avangardas, — atsakė prokuroras.

— Mano ponai, — pasakė teisėjas, — šalys indentifikuotos pradedame posėdį.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Trys lietuviškos operos

ANTANAS NAKAS

Chicagos Lietuvių Opera šiais metais mini savo 20 metų veiklos sukaktį. Ši sukaktis sutampa su Amerikos 200 m. nepriklausomybės minėjimu.

Lietuvių operos įnašas į Amerikos mažųjų tautybių kultūrinį gyvenimą nemažas. Mūsų operos pastangos kasmet pastatyti po vieną operą rado atgarsio ne tik lietuviu, bet ir amerikiečių tarpe, kurie nepasigailėdavo savo spaudoje įvertinti šiuos mūsų sumanymus. Operos veikla labai daug prisidėjo prie lietuvių gero vardo išpopuliarinimo.

Prieš keletą metų operos dirigentas V. Marijošius pasiūlė operos valdybai paprašyti mūsų kompozitorių sukomponuoti 3 vienaveiksmes operas. Toks sumanymas kompozitorių tarpe rado platų atgarsį. J. Kačinskas sukomponavo 'Juodas laivas', J. Gaidelis – 'Gintaro šaly' ir V. Marijošius – 'Priesaiką'.

Šių operų pastatymai operos valdybai sukėlė nemažą rūpesčių. Pastatyti 3 originalias operas – tai milžiniškas darbas, kuris užgulė ant darbščių, sumanių ir energingų operos valdybos narių, ypač ant V. Radžiaus, V. Momkaus, J. Vidžiūno ir kitų valdybos narių pečių. V. Momkui dar buvo pavestas lėšų telkimo vėjas.

Visko prireikė iš naujo: lėšų klavyro išleidimui, operų orkestracijai, dekoracijoms, kostiumams, akompaniatoriui, scenos apšvietėjams, režisieriui, salės nuomai ir kitiems nesuskaitomiems reikalams.

Nuostabus žmonių pasiaukojimas. Įvykdyti 3 operų pastatymą, tai yra tolygu kaip pastatyti mūsų kultūriniam gyvenimui paminklą, kuriam akmenis, gal naktimi nemiegodami, sunešė V. Radžius, V. Momkus su talkininkais.

Operos kompozitoriai metėsi į kraštutinius, bet, argi pamačius ir išgirdus šiuos spektaklius, galime palikti abejingą mūsų operos kolektyvo pastangoms?

Platesnei visuomenei ir kai kuriems o. . . aktyviems dalyviams Kačinsko 'Juodas Laivas' ir Gaidelio 'Gintaro šaly' operos nebuvo per daug priimtinos, ir socialistai neparodė didesnio entuziazmo. Klausytojai ir dainininkai per ilgą laiką prpratę prie klasikinių operų, negalėjo staigiai persiorientuoti ir priimti kraštutinius šio laikotarpio muzikines 'naujienas'. Kačinsko ir Gaidelio operos priklauso atonalinės muzikos kryptiai, nors vietomis stengiasi nenutraukti ry-

šių su tradicine muzikos evoliucija.

Kad geriau suprastumėm šių operų muzikinę raidą, tenka prisiminti, kad 1910 m. prasidėjo naujas sąjūdis, kuris iš pagrindų paneigė romantinės muzikos sampratą. Ieškant naujų kelių, buvo išbandyti įvairūs kraštutiniai eksperimentai. Visi tie bandymai sukūrė naują muziką. Vėlyvojo romantizmo muzika pradėjo būti ironizuojama. Vienas būdingiausių naujosios muzikos komp. buvo Arnold Schoenberg (1874-1951). Jis visiškai atsisakė pradinės 19 amžiaus harmonijos sistemos bei formų ir iš pagrindų pakeitė muzikos stilių, pavadindamas savo kūrybą – atonaline muzika, iš kurios vėliau išsivystė vadinamoji 12 toninė kompozicijos sistema. Tačiau tuo pačiu metu atsirado ir kita moderninės muzikos srovė, kuriai vadovavo Bela Bartok (1881 - 1945), Hindemitas ir Igoris Stravinskis. Pastarieji vadovavosi šūkiu 'atgal į Bachą' ir kurie moderninėmis muzikos priemonėmis pradėjo prisiminti klasiškos muzikos formas. Jie sutvirtino komp. F. Bussoni pradėtą Neoklasicizmo kryptį, kuri plačiai vyrauja iki šių dienų. Neoklasicizmo kryptį nepritaria 12 toninės muzikos šalininkai, jų tarpe ir mūsų kompozitoriai – V. Bacevičius, V. Kačinskas, V. Gaidelis, J. Švedas ir D. Lapinskas. Atonalinės muzikos priemonėmis, pagal Schoenbergo 12 tonines kompozicijos sistemą, parašytos ir šios Kačinsko ir Gaidelio operos.

Nesu tuo tarpu didelis atonalinės muzikos gėrbėjas, tačiau negalio visiškai sutikti su kaikiurių žodinių atonalinės muzikos šurkščių apibūdinimu, kuriuose sakoma, kad tai yra kompozicijos metodas, pagrįstas dermės pagrindų paneigimu. Įvairaus aukštumo garsų kartojimas, kuriame jungiami akordai yra visiškai beprasmiški arba pagrįsti kokiais nors matematiniais apskaičiavimais. Tiek vienu, tiek kitu atveju, gaunami chaotiški garsų deriniai. Muzika turėtų būti komponuojama gyviems žmonėms, o ne tik, kaip įprasta tvirtinti, ateinančioms kartoms, kurios dar nežinia ar ją įvertins ir supras, o gal ir amžinai pamirš. Meno kūrinys kūrėjai atskleidžia savo asmenybę, savo tautos, klasės, savo laikotarpio žmonijos troškimus 'Kūryboje atsispindi amžinybės, pilnaties, tiesos, meilės ir laisvės siekiai' (A. Jakštas).

Operos 'Juodas Laivas' ir 'Gintaro šaly' klausytojuose nerado šiltesnio atgarsio.

Lietuviškos operos kūryba siekia tik 50 metų ir mes negalim lygintis su itališkos operos testinumu, turinčiu 400 metų.

Kačinsko ir Gaidelio operos priklauso atonalinės muzikos raidai, nors vietomis stengtas nenutraukti ryšių su tradicine muzikos evoliucija.

Daugelis šiuolaikinės muzikos nesupranta ir nemėgsta. Jinai jų nejaudina ir neverčia susimąstyti. Kompozitoriai dažnai kuria patenkami tik savo vidinį polėkį ir dėl to jų kaltinti negalima. Sukurtoji muzika suprantama tik jiems patiems, o kartais ji rašoma siauram klausytojų rateliui, norint nustebinti savo išradinga išmone.

Atonalinė muzika panaši į savo laiku praplitusią abstraktinę tapybą, kuri dabartiniu laiku praranda savo aktualumą, ir žengiamas žingsnis atgal, taip kaip grįžo atgal Bartok, Hindemitas, Stravinskis, sukurdami neoklasicizmo muzikos mokyklą.

Nevienas mąstytojas yra pastebėjęs, kad pagrindinis meno uždavinys – jaudinti, patikti ir kad kūryba turi verstį šypsotis, o tai reiškia mąstyti.

Marijošiaus operoje 'Priesaiką' stengiasi išsivaduoti iš kasdieninių operos šampų. Operoje nėra tradicinių arijų, duetų, bet operos personazų veiksmas labiau pagrįstas dvasinio ir emocinio išgyvenimo pasekme ir poreikiu. Gražūs chorai, geri mizanscenų išdėstymai, orkestro ir solistų geresnis susirepetavimas, suteikė šiai operai pirmaujančią vietą. Tenka manyti, kad ši opera – pagal savo kompozicinę struktūrą ir operos charakterių didesnę išryškintimą, gali išsilaikyti repertuare ilgesnį laiką. Libreto žinovai scenai pritaikė Stasys Santvaras pagal B. Sruogos 'Milžino Paunkmė' 3-jo veiksmo 2-ji paveikslą.

Ši opera priskirtina prie neoklasicizmo krypties. Dėlto klausytojams muzika buvo labiau suprantama ir priimtina. Šioje operoje buvo sutelktos mūsų stipriausios pajėgos. Švitrigailos vaidmenyje sužibėjo S. Baras. Tik jo kunigaikštiški rūbai buvo permažai puošnūs. Teigiamai savo partiją atliko J. Vaznelis – Krokuvos vyskupo rolėje. Malonų išpūdį sudarė M. Momkienė ir D. Stankaitytė – Jogailos ir Vytauto Didžiojo žmonių vaidmenyse. V. Liorentas, B. Jančys ir J. Savrimas daug prisidėjo prie sceninės akcijos. Veiksmas vyksta Trakų

Pianisto VYTAUTO SMETONOS KONCERTAS

BORIS CHALIP

Šio straipsnio autorius Boris Chalip yra buvęs "Bolšoi Teatro" Maskvoje orkestro antrasis dirigentas ir vienas iš koncertmeisterių. Prieš porą metų apleidęs Sovietiją įsikūrė Clevelande ir dėsto Cleveland Music School Settlement.

Kiekvienam iš mūsų pažįstamas reto malonumo jausmas stebint besiskleidžiantį žiedą. Tai dar nėra visai pražydusi gėlė, dar matoma pumpuro forma iš kurios veržiasi tobulas grožis. Dar ne visi gėlės lapeliai pilnai išsiskleidę, dar jie nėra tobulos spalvos, bet jaučiate, spėjate jos būsimą žavesį.

Kaip tik toks jausmas apėmė mane beklaustant Vytauto Smetonos fortepijono koncerto.

Pilyje 1430 m., bet scenos dalyvių rūbai vėlyvojo renesanso laikų. Pagal scenovaidį klaidi laidotuvių nuotaika. Muzikoje galėjo būti įvesta daugiau gregorijoniško giedojimo, perpinto solistų partijomis. Finalinėje scenoje karsto eksponavimas ir jo apšvietimas koplyčios prieangy nebuvo labai skoningas sumanymas. Pagal Sruogos mintį karsto siluetai turėjo būti matomi pritemdytoje šviesoje.

(Bus daugiau)

Šis, stebėtinai talentingas pianistas, jau ne vieną kartą davė solo koncertus Clevelande, Chicagoje, Detrote, Youngstowne, Dallas, o jo New Yorke debiutas numatytas šį rudenį. Cleveland Music School Settlement salė buvo tą vakarą pilnutėlė. Pradžioje koncerto ir per pertrauką lietuviškai ir angliškai kalbančių buvo maždaug lygiamis. Lietuvišką publiką patraukė faktas, kad Vytautas yra jauniausias pirmo ir paskutinio nepriklausomos Lietuvos prezidento vaikaičiai.

Bet, žinoma, ne tik pagarba mirusiam Lietuvos prezidentui sutraukė tiek publikos. Smetonų muzikalumas yra džiaugsmas ir pasididžiavimas Clevelando muzikalinio pasaulio.

Birutė Smetonienė yra viena iš žinomiausių Clevelando pedagogų. Pati ypatingai gero skonio pianistė buvo pirma abiejų savo sūnų, Antano ir Vytauto mokytoja.

Bet štai salės šviesos pritemdomos ir į sceną išeina aukštas šviesiaplaukis jaunuolis. Jo judesiai dar jaunuoliškai kampuoti, jis aiškiai varžosi su tikslumu publikos plojimus.

Tas varžymasis tuoj dingsta ir salė prisipildo Bacho Itališko koncerto

(Nukelta į 6 ps.)

Smetona...

(Atkelta iš 5 psl.)

garsais ir mes gėrimės ne tik išradingu didžiojo kontrapunkto genijaus kūrinio, bet ir ypatingai dvasinga jauno pianisto interpretacija. Visi puikūs kontrapunktiniai audiniai perduodami dideliu artistišku ir nepaprastu jo amžių subrandimu.

Antroji dalis Andante pagavo, klausytoją savo minties gilumu ir puikiai išryškinta kiekviena detale. O paskutinė dalis Presto reikalaujanti kūrybiško veržlumo ir nepaprasto techniško tobulumo paliko ypatinai stiprų įspūdį.

Visai kitaip skamba fortepijonas po Vytauto pirštais antram programos numerį — Beethoveno sonatą As-dur (Ab major). Tema ir penkios variacijos sudaro puikų kontrastą sekančiam scherzo. Giliu įsijautimu perduodamas garsusis gedulingas maršas ir vėl nepaprastai spalvingas ir gailingas Allegro.

Ir kaip ištikimai jis laikosi geriausių Bacho interpretacijos tradicijų tuo pat metu uždedamas ir savo originalios interpretacijos atspalvį.

Nemažiau pagyrimų verta ir Schumano didžioji Fantazija C-dur, išpildyta didingam romantiškam stiliui. Ypatingą dėmesį norisi atkreipti į Prokofjevo 3 sonatas a-moll išpildymą.

Ši sonata buvo sukurta bolševikų revoliucijos metais. Tas tragiškas periodas ir baisūs neramūs laikai buvo atvaizduoti toje sonatoje — jos maištingose intonacijose, aštriai kontrastingose harmonijose ir sąmoningame tradicinės sonatos formos laužyme. Jos pagrindinėje dalyje — Allegro tempertuoso — Prokofjevas nuveda interpretatorių ir klausytoją į tą žiaurią atmosferą, siautusią tuo laiku jo tėvynėje.

Vytautas Smetona nuostabiai pagavo tą audringą atmosferą. Jo interpretacijos beklausant nenoromis iškyla gyvas Prokofjevo paveikslas — didinga dvasinė asmenybė, granito tvirtumo įsitikinimai dėl savo idėjų teisingumo, nesilenkianti nei prieš įspėjimus (ši sonata buvo savo laiku apkalinta vakarietišku modernizmu ir kontrarevoliucijškumu).

Tie visi prisiminimai, iššaukti stebuklingo kūrinio didžiojo genijaus buvo ypač ryškūs klausant jaunojo lietuvių, išaugusio geriausio pasaulinės kultūros atmosferoje. Už tat, pasipylus audringiems aplodismentams aišku buvo, kad jie buvo pilnai užtarnauti ne tik už jo pianistišką meistriškumą, bet ir už jo įsigyvenimą į charakterį, dvasią ir stilių kiekvieno interpretuojamo kompozitoriaus.

BOLŠEVIKINIŲ BONŽŲ BLEFAI

RIMAS DAIGŪNAS

Sutrypę visas žmonių teises, bildėdami kruvinais batais, bolševikiniai bonžos mėgsta lipti ant dekoratyvinės erudicijos altorių. Kadaiše Romos cesoriai narsiai skelbėsi: esu dievas! Jų takais bilda sovietiniai cesoriai ir cesoriukai. Koks nors Griškevičius narsiai šneka apie meną ir nurodo, kaip apie ką rašyti. Už Griškevičių didesnis Brežnevas pasiskelbia dievu Kremliuje. Kiekvienas toks narsiai kalba apie viską: meną, ekonomiką, branduolinę fiziką, leninizmo ekvilibristiką, moterų madas...

Jeigu jau užlipai į tribūną, rodykis, esąs ne vien tik tai čekistas, bet ir neaprepiamo masto eruditas, galįs nustebinti svietą savo razumu! "Erudicijos" paslaptys lengvai atšifruojamos. Bonžos ima ir grobia demokratyvinę išmintį iš svetimų žinovų kišenės. Stalino "erudicija" buvo profesorius Ksenofontovas. Su to profesoriaus "špagalkomis" Stalinas stebino lingvistų suvažiavimą ligvistišku novatorizmu, socialistinio meno koncepcijomis, etc. Laikui bėgant Ksenofontovas nusialino, pradėjo kartotis, klysti, nesugebėti paruošti Stalinui efektingų pasirodymų suvažiavimų tribūnose. Buvo nužiūrėtas publicistas-eruditas Slepkovas, kuris merdėjo tremty dėl santykių su Bucharino grupe. Slepkovas buvo atgabentas Kremlion, visai glostomas ir privilegijuojamas.

Jam Stalinas asmeniškai pasiūlė tapti jo tariamai erudicinių pasirodymų konstruktoriumi: rašyti jam erudicines kalbas ir straipsnius. Flirtas neilgai truko. Slepkovas pradėjo pūsti savo dešinės opozicijos dūdą ir už tai gavo dar žiauresnę bausmę. Tuo tarpu Stalinas išleido savo "Rinktinių darbų" tomą. Knygą nagrinėjo ir kėlė lig debesų vertintojai akademikai. Tai buvo profesorius Ksenofontovo rašiniai.

Dabar pasiekia žinios iš Maskvos, esą demaskuoti aukštieji sovietiniai pareigūnai Ukrainoje. Šie pareigūnai (I. M. Kravčenko, N. I. Danyniakas ir A. F. Bereznis), esą turėjo "vergius mokslininkus", kurie rašė savo ponų vardu mokslininkų knygas bei straipsnius su tikslu sukurti sovietinių bonžų prestižą. Iš kaltinamųjų pavardžių matyti, visi yra ukrainiečiai. Gal būt ir tas "demaskavimas" turi kitus dar, bolševikiniai-šovinistinius tikslus. Tačiau tai nekeičia bendros padėties. Bolševikiniai bonžos ir ok. Lietuvoje labai mėgsta vaidinti "eruditus" ir turi savo "vergius mokslininkus". Tik prisiminkime Vilniaus bolševikinio elito kalbas iš akademinių katedrų.

ROLL THREAD
SET UP OPERATORS
TRIMMER SETUP OPER.
Blue Cross and Life Insurance paid in full by company. Employee profit sharing and bonus plan. Excellent hourly rate and other fringe benefits. Apply in person: UNITED BOLT & SCREW, 10555 Haggerty, Dearborn, Mich. 48166-3930. (22-24)

1976 metų Dirvos novelės KONKURAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiai įteikti data: 1976 metų birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 600 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

GERIAUSIA DOVANA BET KOKIA PROGA

Rasite pas vienintelį
lietuvių kailininką
Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

185 North Wabash Avenue
Chicago, Ill. 60601 2nd Floor

DIDELIS PASIRINKIMAS
PUOŠNIŲ IR PASKUTINĖS
MADOS KAILIŲ!

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489
(buto)

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:
7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.I.C.

**Saint
Anthony
Savings**

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

MAINTENANCE MECHANIC

IMMEDIATE OPENING FOR AN EXPERIENCED MAINTENANCE MECHANIC IN A CHEMICAL PLANT IN THE DUNDALK AREA.

Applicants must be familiar with pump repair, pipefitting, & chemical plant maintenance. Electrical experience helpful. Must have own tools, position starts at \$5.68 per hour plus differentials of 14 cents & 17 cents. Paid Blue Cross, Blue Shield, Diagnostic & many other fringe benefits.

For appointment call Mr. Alle, Mon 301-633-6400, ext. 350,

GLIDDEN-DURKEE
SCM CORP.

2701 Broening highway
Baltimore, Md. 21222

An Equal Opportunity Employer

(21-22)

SEWELL PLASTICS, INC.
501 WEST 10TH AVE., RESERVE, LA.

HAS OPENINGS
FOR EXPERIENCED
BLOW MOLDING MACHINE OPERATORS

FOR ALL SHIFTS
DIFFERENTIAL FOR 2ND & 3RD SHIFTS

- Paid vacation after 1 year
- Paid Holidays after 60 days
- Hospitalization, life, accident & sickness insurance for you after 90 days.

Apply or call Plant Manager
(504) 729-4088 (504) 536-1136

An Equal Opportunity Employer

(19-25)

Atidaręs minėjimą, inž. V. Gruzdis, rengimo komiteto pirm., kviečia svečius pakelti šampano taurę už sukaktuvininką Vytautą Abraitį. L. Tamošaičio nuotr.

Vytautas Abraitis sukaktuvininkas

Gegužės 15 dieną, Lietuvių Laisvės salėje, Elizabeth, N. J. buvo iškilmingai paminėta paslaptinai draugų surengta Vytauto Abraičio 60 metų amžiaus sukaktis, kas jam suteikė didelę ir tikiu malonią staigmeną. Minėjimą atidarė V. Gruzdis, rengimo komiteto pirmininkas ir vadovauti pakvietė patyrusią renginių vadovę poniją Ireną Veblaitienę. Vytauto ligi šio bran-

daus amžiaus nueitą gyvenimo kelią ir jo atliktus lietuvių tautai naudingus bei reikšmingus darbus trumpai, bet išsamiai ir įdomiai apibūdino jo artimas draugas ir visų visuomeninės veiklos žygių bendradarbis inž. Jonas Jurkūnas iš Chicago. Prelegentas tarp kitko kalbėjo.

Vytautas Abraitis gimė 1916 metais, gegužės 3 dieną, Greenwich Village, New Yorke ir 5 metų amžiaus buvo pervežtas į nepriklausomą Lietuvą prie Šešupės krantų, netoli Marijampolės, kur jis praleido vaikystę, subrendo, baigė pradžios ir vidurinius mokslus ir Vytauto Didžiojo Universitetą, teisių fakultetą Kaune, įsigydamas diplomuoto teisininko vardą. Diplomą darbą rašė Austrijoje ir Berlyne. Nuo pat mokyklos dienų įsijungė į visuomeninę veiklą ir jos nenutraukė iki šių dienų išeivijoje.

Lietuvoje buvo jau išrinktas studentų Korp! Neo-Lithuania pirmininku Kaune. 1940 m. pirmą kartą bolševikams okupuojant Lie-

Gen. konsulas A. Simutis taria sveikinimo žodį.

tuva Vytautas būdamas JAV pilietis, gavo leidimą atvykti į šį kraštą ir čia apsigyvenęs New Yorke tuojau įsijungė į Amerikos lietuvių veiklą, suorganizuodamas Lietuvių Tautininkų Klubą ir ilgą laiką buvo jo pirmininku. Taip pat aktyviai reiškėsi Amerikos Lietuvių Taryboje atstovaudamas tautinę srovę. Jis buvo vienas iš steigėjų BALFo ir ilgametis centro valdybos narys vicepirmininko, vėliau išdininko pareigose.

Stella ir Vytautas Abraičiai pradeda linksmąją dalį ... L. Tamošaičio nuotr.

Antrą kartą sovietams okupavus Lietuvą ir didžiąją lietuvių imigrantų bangą pasiekus Amerikos krantus atvyko ir daug Vytauto kolegų, kurių daugeliui jis padėjo įsikurti ir juos įjungė į savo ir kitų pirmųjų mūsų ateivių pradėtą tautinę veiklą. Įsteigė akademinį Tautinį Sambūrį ir buvo jo pirmininku.

Vytautas Abraitis yra vienas iš Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos steigėjų 1949 m., ilgametis 11-jo skyriaus pirmininkas ir dvi kadencijas buvęs ALT S-gos pirmininku, kurio vadovybei 1961-1965 teko atlikti didį, kitų anksčiau pradėtą kelti užsimojimą išleisti Lietuvos prezidento Antano Smetonos monografiją, parašytą A. Merkelio 740 psl. veikalą, kuris

kartu yra ir Lietuvos istorijos dalis.

1955 m. jis buvo Lietuvos Nepriklausomybės Fondo pirmininku. Pasitraukdamas iš vadovaujamų pareigų Vytautas niekuomet neliko tik pasyviu kitų darbų stebėtoju, bet iki pat šios dienos aktyvus tautinės srovės darbuotojas: Vilties draugijos vicepirmininkas, Lietuvių Tautinio Sąjūdžio valdybos narys, ALTo izdo globėjas, LNF Tarybos narys, ALT S-gos Elizabetho skyriaus pirmininkas ir aktyvus neolituanių veikėjas. Per tą laiką jis daug kartų atstovavo Lietuvos reikalus kartu su A. Oliu, dr. Biežiu JAV politikų tarpe.

Inž. Jurkūnas pažymėjo, kad Vytautas yra taikaus (Nukelta į 8 psl.)

Inž. Jonas Jurkūnas, atvykęs iš Chicago, apibūdina sukaktuvininko nueitą kelią.

Atėjusiems į salę sukaktuvininkui Vytautui ir Stelai Abraičiams prisega gėles P. Mačiulaitis ir p. Lanienė. Kairėje stovi P. Lanys. L. Tamošaičio nuotr.

Vytauto Abraičio 60 m. sukakties minėjime gegužės 15 d. Elizabeth, N.J., meninę programą atlikę menininkai. Iš kairės: pianistas M. Fenst, solistė Jūratė Veblaitytė-Pitchfield ir smuikininkė Patricia Koppeis. L. Tamošaičio nuotr.

Vytautas Abraitis dėkoja

**VYTAUTAS ABRAITIS —
SUKAKTUVININKAS**

(Atkelta iš 7 psl.)

būdo, kantriai išklausantis kitų nuomones, bet turįs ir savo principus. Pasveikinęs savo, savo šeimos, Vilties draugijos pirm. K. Pociaus, Dirvos redaktoriaus V. Gedgaudo, T. Blinstrubo, dr. Juozo ir ponios Bartkų, Eugenijaus ir Danguolės Bartkų, M. Šimkaus, Korp! Neo-Lithuania vyr. valdybos pirmininko, M. Valiukėno, V. Mažeikos ir kitų čikagiečių kolegų vardu, o taip pat ALTo pirm. dr. K. Bobelio vardu baigė žodį linkėdamas sukaktuvininkui ir jo gyvenimo palydovei Stellai dar daug laimingų metų.

Žodžiu sveikino Lietuvos generalinis konsulas A. Simutis, ALT S-gos pirmininkė E. Čekienė, LB New Jersey Apyg. pirm. Jankūnas, Pabaltijo Moterų Tarybos pirm. R. Žymantaitė, Lietuvių Moterų Klubų Federacijos vardu p. Samatienė, ALT S-gos skyrių pirmininkai: J. Maurukas, J. Sirusas, V. Matonis ir J. Vėblaitis Elizabetho skyriaus vardu, J. Butkus New Yorko neolituanių ir P. Šimėnienė Moterų Vienybės vardu. Gauta sveikinimų telegramomis ir laiškais, iš kurių ypač maloni Vytautui buvo gauta telegrama iš mamos, gyvenančios okupuotoj tėvyėj. Sukaktuvininkui įteiktas dail. J. Bagdono kūrinys visų svečių vardu, dail. Petriconio kūrinį įteikė J. Jūkūnas čikagiečių vardu ir J. Vėblaitis Elizabetho skyriaus vardu dovaną mečišką figūrą.

Vytautas Abraitis tarė padėkos žodį rengimo komitetui ir visiems pagerbu-

BEKELIAUJANT

ANTANAS LAUKAITIS

**FORMOZA (TAIWAN) —
TOKYO**

Iš Sydnėjaus iki Japonijos skridau Hong Kongo oro linijos "Cathay Pacific" lėktuvais. Aptarnavimas tikrai puikus, malonios patarnautojos ir didžiuliam "trijų žvaigždžių" lėktuve nuo H. K. iki Tokyo, gerk ką nori ir kiek nori veltui. Pakeliui į Tokyo sustojom Formozos saloj, kuri yra Tautinės Kinijos valdoma. Čia turėjome stovėti vieną valandą, tačiau, nežinau dėl ko, pranešė, kad būsimė čia apie 3 valandas ir kas nori gali specialiu autobusu apžiūrėti sostinę Taipei. Geriau ir būti negali. Pati didžiulė sala, į kurią su savo kariuomene iš Kinijos žemyno persimetė Čiangkaiškas, yra 100 mylių atstume nuo Kinijos žemyno ir susideda iš 78 salelių. Ji buvo portugalų atrasta 16-me amžiuje. Šiuo metu čia gyvena apie 17 mil. gyventojų ir yra labai sumoderninta, didžiulė, moderniškiausiais ginklais ginkluota tvirtovė, kurios 1/2 milijonų reguliarių karių yra, pagal ekspertų pasisakymą, geriausiai apginkluota ir parengta armija, kiekvieną dieną esanti parengties stovyje. Iš aerodromo važiuojant į Taipei centrą, miestas atrodo, kaip didelis kariškas garnizonas. Pastatai pilki. Tačiau centras yra gražus, matosi labai daug

siems jį savo atsilankymu. Po akademinės dalies vyko meninė programa, kurią atliko sol. J. Vėblaitytė-Pitchfield ir smuikininkė Patricia Koppeis akompanuojant M. Fenst. Po šiltai bei maloniai publikos sutiktų jaunų menininkų vyko vakarienė ir linksmoji dalis — šokiai.

Minėjimo rengimo komitetą sudarė: V. Gruzdis, pirm., J. Vėblaitis, P. Damijonaitis, P. Lanys, P. Mačiulaitis, V. Misiūnas ir J. Sirusas. Svečių atsilankė iš tolimų vietų ir net kitų valstijų.

Kr.

kiniečių, gerai apsirengusių ir nėra to skurdaus vaizdo kaip kad Hong Konge. Pravažiavom ir trumpai sustojom Tautiniame muziejuje. Ypatingai gražiam botanikos sode, kuriame yra pats didžiausias Kinijos senojo meno muziejus ir Tautiniai mokslo rūmai. Pravažiavom ir ypatingai gražias Lungshan ir Confucius šventoves ir gaila, kad nebuvo laiko daugiau jas pamatyti. Miesto pakraštyje yra labai gražus "žolės kalnas" prie kurio sustojome trumpam poilsiui ir užkandžiui. Kelios ekskursijos valandos buvo tokios įdomios ir nepastebėjau kaip ir vėl atsidūrėm lėktuve.

Iš Taipei į Tokyo lėktuvas buvo prikimštas japonais, apsikrovusiais didžiausiais siuntiniais ir gėrimų bonkomis. Iš karto nesupratau kodėl taip yra čia, tačiau, atsidūręs Tokyo ir pamatęs kainas, supratau kodėl japonai taip viską perka savo išvykose.

Jeigu iki Tokyo visą laiką aš vaikščiojau tik su sportiniais marškiniais apsirengęs ir tai prakaitavau, tai atsidūręs Tokyo, pradėjau šalti, nes čia tikras ruduo, šalta lynoja ir kambariai viešbutyje yra gerokai apšildomi. Pasaulyje buvau jau daug didelių miestų, tačiau papuoles čia, pasijutau kaip mažytė skruzdėlė visai svetimame ir man nežinomame pasaulyje. Miestas tai tikras cemento ir fabrikų milžiniškas pabaisa, judėjimas — tik spėk žmogus dairytis, kad nepapultum po ratais, kalba, kurios nei ant pirštų negali susikalbėti, kai angliškai temoka tik vienas kitas, o žmonės — labai švarūs, mandagūs, ypatingai išdidūs, nekvepią jokio dėmesio į užsieniečių, kurių aš čia iš viso labai mažai mačiau. Tačiau virš viso to, šiame pačiame didžiausiame pasaulyje mieste, turinčiame netoli 12 milijonų gyventojų, žmogus, įskaitant ir turistą, šią dieną yra pats saugiausias iš visų kitų pasaulio didmiesčių.

Mano didžiulei laimei, viešbutis kuriame aš gyvenau, yra prieš pat milžinišką Tokyo centrinę geležinkelio stotį ir visai netoli esantį centrinį paštą. Atsiradęs Tokyo šeštadienio vakare, šiek tiek apsitvarkęs, kaip ir visose savo kelionėse, tik būtiniausiais atžvilgiais pasinaudodamas bendromis ekskursijomis, kurių aš nemėgstu, apsiginklavęs žemėlapiu, atsidūriau Centrinėje stotyje iš kur turiu važiuoti į garsųjį Ginza ir aplinkines jo vietas Akasaka ir Ihinjuku.

Čia gyvenimas prasideda maždaug nuo 6 val. vakaro. Ne tūkstančiai, bet tikrai milijonai žmonių vaikšto po liuksusines krautuves, gatvės prekyvietes, restoranus, klubus ir daugybę įvairiausių žaidimų salių. Viso to neprilyginsi HoHng Kongui ar kitoms saloms. Čia yra išskirtinas japoniškas stilius. Žmonės labai gražiai apsirengę, su kostiumais ir beveik visi vyrai su kaklaraiščiais ir, kaip tradicija, ko jau Vakaruose beveik nematyti, tai 99% vyrų dėvi tik baltus marškinius. Kaip keista, bet šioje didžiulėje milijoninėje masėje, beveik visai nematyti senų žmonių. Tai jauni ir vidurinio amžiaus žmonės. Gi merginos ir moterys, niekada nebūčiau tikėjęs, masiniai paėmus, tai yra pačios gražiausios visoje Azijoje. Jų apvalūs, mėnulio pavidalo, veidai, labai švari oda ir keistos akys, duoda egzotišką puikų grožį joms. Kelias valandas vaikščiodamas po visą Ginzo, per visą vakarą pastebėjau gal ne daugiau 2-3 europiečius, nors prie didžiųjų naktinių klubų ir geisų restoranų — teatrų matėsi daug turtingai atrodančių amerikiečių.

Vien tik Ginzos kvartale yra daugiau, kaip 2000 barų ir kitokių naktinių užėgų, kurios daugiausiai aptarnauja japonų biznierių, kurių sąskaitas apmoka jų firmos ir kurios eiliniam turistui kaip man yra neprieinamos. Milžiniškose ir mažose krautuvėse prekių kainos yra tiesiog astronominės, pvz. mažas australiškas coala meškiukas 12 dol. ir didelis iki 80 dol., 250 gr. steiko pietūs 23 dol., sriuba 1,5 dol., stikliukas whisky 2 dol., brandy 2,20 dol., coca cola bonkutė 70 c., japon. alaus bonka 1,20 dol. ir užsienietiško — 1,90 dol. Pagalvojus apie kainas net

baisu darosi. Tikrai nesu-prantu iš kur tie eiliniai japonai turi pinigų čia pavalgyt, išgert ir svarbiausiai gražiai apsirengt.

Japonija pasižymi savo perlais. Imperial Hotel arkadoje yra viena didžiausia perlų krautuvė, parodant jų apdirbimą ir jų rūšies skirtumą. O kainos, kainos, geriau jau perlus pamiršti ir geriau patraukti į tikrą plebėjišką japonų barą. Jis ir yra netoli Centrinės stoties Etchu rajone. Įėjus viduj mediniai stalai ir suolai ir šone baro 6-šių džiovintų žuvų galvos ir kaulai kabo, kas reiškia, kad velnio dvasia yra iš čia išvyta. Padavėjos, apsirengę su gražiais kimono tuoj pat prieina. Viduj vien tik vyrai. Jei nenori sėsti ant suolo gali gauti japoniško stiliaus vietą jų tatami kambaryje, ant šiųdu matracų. Nieks čia nekalba angliškai, nors į mane ir niekas dėmesio nekveipė. Išgeriau alaus už 1 dol. bonką, paragavau sake (sah-he) ryžių vyno ir užvalgęs jauno džiovinto viščiuko, pamačiau kaip eiliniai japonai linksminasi. Vienas iš įdomiausių dalykų čia buvo japoniškas tualetas. Tai yra be sėdynės ant maždaug dviejų plytelių aukščio papėdės įmūryta apvaliai keturkampė suster-na su užpakalyje esančia lyg tai būdele ir žmogus, pusiau tupėdamas turi atlikti savo gamtos reikalus. Stambiems ir storiems tai yra tikras menas šia išviete naudotis. Lygiai kaip ir japoniškos vonios yra tik poilsiui, o ne nusiplovimui, kas padaroma prieš į vonią einant. Japonijoje nėra jokių tipų, vargšų ir elgetų visai nemačiau ir įdomiausiai, kad šiame milžiniškame mieste visas naktinis gyvenimas pradeda užsidaryti jau nuo 11-tos val. vakaro, kai 12-tą valandą jau visas Tokyo miega.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IS

BOSTONO, MONTREALIO ir NEW YORKO

DAR YRA VIETŲ ŠIOSE GRUPĖSE:

Liepos 14 — \$1045.00 rugsėjo 16 — \$925.00

liepos 28 — \$1045.00 rugsėjo 30 — \$725.00

rugsėjo 1 — \$ 925.00 gruodžio 22 — \$875.00

Dvi naujos grupės su Varšuva (4) Krokuvu (2)

Vilnium 5, Druskininkai (2).

BIRŽELIO 20 ir RUGPIČIO 8 — kaina \$1136.60

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų, su papildomu mokesčiu, New Yorke.

**REGISTRUOKITĖS IŠ ANKSTO —
VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS!**

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P. O. Box 116

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENĖ

Air fares subject to changes and Government approval.

Norintiems atsilvesti giminės iš Lietuvos sutvarkome reikalingus išskaitimo dokumentus.

POEMS WANTED

The OHIO SOCIETY OF POETS is compiling a book of poems. If you have written a poem and would like our selection committee to consider it for publication, send your poem and a self-addressed stamped envelope to:

OHIO SOCIETY OF POETS

1367 EAST 6TH STREET

SUITE 229 — LINCOLN BLDG,

CLEVELAND, OHIO 44114

CHICAGOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

ANTANAS JUODVALKIS

LIETUVIŲ FONDO SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Fondo metinis suvažiavimas įvyko š. m. gegužės 15 d., Jaunimo Centre, Chicagoje. Diena parinkta ne atsitiktinė, bet prisitaikyta prie lietuviškų operų spektaklių, kad ir iš toliau atvykę Fondo nariai, galėtų pasigrožėti lietuviškomis operomis.

Registracija prasidėjo 8 v. 30 min. ir buvo vykdoma ir suvažiavimui prasidėjus. Dalyvavo 119 registr. narių su 3340 balsų. Ankstyvesnieji dalyviai, turėjo progos pavartyti ant stalų išdėstytus Fondo praeities albumus ir susipažinti su Fondo veikla. Ant specialaus staliuko, papuošto tautiniais audiniais, pagarbiai atžymėti Fondo mirusieji nariai. Scenoje pakabintas Lietuvių Fondo ženklas.

Suvažiavimą atidarė Fondo Tarybos pirmininkas dr. Jonas Valaitis ir minutės susikaupimu buvo pagerbti mirusieji nariai. Invokaciją sukalbėjo tėvas Jonas Borevičius, S. J. Į darbo prezidiumą buvo pasiūlyti ir susirinkimo patvirtinti: pirmininkais — dr. Gediminas Balukas, Milda Lenkauskienė ir Vytautas Kutkus, o sekretoriauti — Marija Remienė ir Pranas Turūta.

Darbotvarkė, su mažais perstatinėjimais, buvo priimta ir pradėta vykdyti.

Sudarytos darbo komisijos: registracijos — mandatų (pirm. K. Barzdukas, kitų narių nespėjau užsisąstyti, daugumoje valdybos nariai), darbą jau vykdė; nominacijų — dr. F. Kauras, dr. J. Puzinas ir J. Bagdanavičius; balsų skaičiavimo — P. Indreika ir J. Kučėnas, su teise kooptuoti daugiau narių; rezoliucijų — dr. K. Ambrozaitis, dr. E. Lenkauskas ir A. Juodvalkis.

Sudarius komisijas, buvo išklausyti sveikinimai. Žodžių sveikino tik vienas PLB pirm. Br. Nainys, o raštu gen. konsulė J. Daužvardienė (dėl ligos negalėjusi atvykti, nors anksčiau visad asmeniškai dalyvavo), vyskupas V. Brizgys, ALTos valdyba, LB Tarybos prezidiumas ir keli pavieniai asmenys. Visi sveikintojai džiaugėsi sėkminga Lietuvių Fondo veikla ir linkėjo sėkmės ateičiai. Br. Nainys pasidžiaugė, kad dėka L. Fondo paramos, bus steigiamos lituanistinės mokyklos Argentinoje ir Paragvajuje.

Pranešimai

Apie Lietuvių Fondo veiklą ir gautus rezultatus pranešimus padarė: Tarybos

pirm. dr. J. Valaitis, Valdybos pirm. dr. A. Razma ir ižd.-sekr. K. Barzdukas, Investavimų komisijos pirm. P. Kilius, Pelnų skirstymo komisijos pirm. dr. K. Ambrozaitis ir dr. J. Puzinas, Kontrolės komisijos pirm. K. Grina ir Vardyno bei medalių klausimais — A. Rėklaitis.

Pagrindiniai pranešimai buvo pateikti raštu ir susirinkimo dalyviams įteikti prie registracijos. Apyskaitos ir pranešimai kruopščiai ir dalykiškai paruošti, prilygsta panašioms amerikietiškomis įstaigoms.

Tarybos pirm. dr. J. Valaitis, savo pranešime daugiau ribojosi bendros veiklos apžvalga, vengdamas skaičių ir detalių, o tenkinosi Fondo organų pristatymu ir jų darbo išryškinimu. Taryba ypatingą dėmesį skyrė investavimų komisijos darbui. Padaryti pakartotini nutarimai palaipsniui išeiti iš akcijų rinkos, o plėsti abligacijų — bonų investavimą. Džiaugėsi vieninga ir darnia veikla, nors vadovybė susideda iš įvairių pažiūrų ir politinių įsitikinimų asmenų. Dėkojo už nuoširdų bendradarbiavimą. Tiki į multimilijoninio Fondo išaugimą.

Valdybos pirm. dr. A. Razma savo pranešimą pradėjo skaičiais: 1) 1976. I. 1 d. pagrindinis kapitalas buvo \$1,111,291.00; 2) nuo LF pradžios gauta pelno \$487,189.00 — 6.7%; 3) administr., spaudos, invest. ir kt. išleista \$132,338.00 — 1.83%; 4) padalinta lietuviškiems reikalams \$354,612 — 4.91%. Iš savo pusės norėčiau pridėti, kad praėjusiais metais buvo gauta gryno pelno \$48,643.00 (1974 m. — \$15,147.00), pervesta paskirstyti \$41,250.00 (24,770.00), padaryta adm. ir kitų išlaidų \$17,746.00 (20,488.00). Pagrindinis kapitalas padidėjo \$67,972.00. Narių skaičius pašoko iki 4086. Tai skaičiai, vaizduoją Fondo augimą ir patarnavimą visuomenei. Minėjimo kai kuriuos būdus ir priemones, kuriomis bus stengiamasi didinti Fondo augimą ir populiarinimą. Reikia greičiausiu laiku sukaupti antarą milijoną, kad jo procentais galima būtų efektyviau paremti švietimo, kultūros ir kitus gyvybinius lietuvių reikalus. Paruošė brošiūrą angliškai ir su gen. konsulės J. Daužvardienės laišku, siuntinėjama lietuviškai nekalbantiems lietuvių kilmės asmenims, prašant paremti Lietuvių Fondą.

VI. Būtėnas ir K. Barzdukas pradeda leisti LF ži-

niaraštį, kuriame bus skelbiami naujausi Fondo daviniai ir įdomesni įvykiai.

Prof. dr. J. Puzinui ir pulk. A. Rėklaičiui vadovaujant, sudaryta atskira komisija paruošti LF veiklos ir vardyno leidinį.

Dr. A. Razma tiki į Lietuvių Fondo tolimesnį augimą, dėkoja vadovybei, aukotojams, spaudai, radijai, LTV ir visiems prisidėjusiems prie Fondo populiarinimo.

Iždininkas-sekretorius K. Barzdukas patiekė 11 lapų apyskaitinius duomenis. Kaip ir dera finansininkui, mažai kalbėjo, o prašė pateiktus duomenis pastudijuoti ir pasidaryti išvadas apie Fondo piniginių stovį. Dėl K. Rudaitytės testamentinio palikimo vadovybė nutarė pirmiausiai sutvarkyti nuosavybės dokumentus, o vėliau spręsti ką su tuo nekilt. turtu daryti. Jo išlaikymas Fondui metams kainuoja 1020 dol.

Toliau pirmininkavimą perėmė Milda Lenkauskienė.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ OPERA

Pastarąsias dvi savaites Chicago lietuvių gyvenimas praėjo lietuviškų operų pastatymo ženkle. Buvo baimintis dėl visuomenės atitinkamo dėmesio šioms operoms, nes išankstinis bilietų pirkimas ėjo per lėtai. Nors į visus spektaklius salė nebuvo kaimištinai užkimšta, bet lankytojų skaičius vis prašokdavo tūkstantinę. Tam tikrą nervotumą ir rūpestį kėlė naujojo dirigento muziko Aloyzo Jurgučio dirigavimas. Visų maloniam nustebimui ir pasitenkinimui trečiasis spektaklis praėjo geriau, negu buvo laukiama ir tikima.

Bendroje apimtyje, visos trys operos žiūrovams patiko ir paliko, neabejotinai, gerą įspūdį. Girdėti balsų, kad kompozitoriaus J. Kačinskio "Juodasis laivas" būtų pratęstas į pilną operą, nes libretui siužetas žinomas, tik reikia jį parašyti. Vienas veiksmas galėtų parodyti sovietinį teismą ir koncentracijos stovyklų gyvenimą, o kitas — triumfališką Jūrininko (Simono) sutikimą Amerikoje.

Maestro V. Marijošiaus "Priesaika", taip pat galėtų būti išplėsta į pilną operą, pritaikant pirmuosius "Skirgailos" veiksmus. Tai girdimos nuomonės plačiosios liaudies tarpe.

Kaip ir derėjo, operos valdyba didelį darbą užbaigė šauniomis pabaigtuvėmis.

Operos valdyba, šių operų pastatymu, yra įvykdžiu-

si didžiai vertingą darbą ir užsitarnavusi visų lietuvių padėką.

DAILININKO ROMO VIESULO PARODA

Korp! Giedros rūpesčiu, š. m. gegužės 14 d., Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje, atidaryta dailininko Romo Viesulo darbų paroda. Parodą atidarė solistė Dalia Kučėnienė, o Viesulo kūrybą aptarė dail. A. Valėška. Viesulas yra vienas iš įdomiausių dailininkų, kaip žmogus ir kaip kūrėjas. Augo pastoviai ir pasiekė aukščiausių laimėjimų.

Po atidarymo, vyko vakaronė kartu su dailininku R. Viesulu. Jis pasipasakojo, kad jo sritis yra grafika, bet yra sukūręs ir tapybos darbų. Didesnės apimtys darbams talkina žmona. Kūryba pamažu keitėsi, bet lūžio nebuvo. Mėgsta kontrastus. Jo darbų yra daugelyje muziejų ir valstybių.

BICENTENNIAL MINĖJIMAI

Kiek man žinoma, JAV 200 metų nepriklausomybės sukaktį Chicagoje paminėjo "Draugas", surengdamas (balandžio 3-4 d.d.) Jaunimo Centre pirmųjų lietuvių emigrantų darbų parodą ir parodydamas lietuvių įnašą į Amerikos gyvenimą.

Spec. komitetas balandžio 25 d., McCormick salėje taip pat paminėjo šią sukaktį.

Opera — 4 pastatymais trijų lietuvių kompozitorių operų, paminėjo Bicenten-

nią ir 20 metų operos gyvenimą.

Gimimo šv. Mergelės Marijos parapija (Marquette Parke) š. m. gegužės 16 d. tą sukaktį paminėjo iškilmingomis pamaldomis ir 4 naujų vėliavų (JAV, Lietuvos, bažnytinės ir Bicentennial) pašventinimu. Dalyvavo parapijinės organizacijos su vėliavomis ir spalvingais drabužiais. Grojo parapijos mokyklos mokinių orkestras ir giedojo parapijos choras. Minėjimas buvo tęsiamas V. 18 ir 19 d.d. parapijos salėje. Programą atliko mokiniai ir suaugusieji.

Didysis minėjimas įvyks rugsėjo 5 d. laike tautinių šokių šventės.

Kaip matome, Chicago lietuvių šią nepaprastą Amerikos 200 metų nepriklausomybės sukaktį, gana gausiai paminė.

METINIS SUSIRINKIMAS

ALT S-gos Chicago skyriaus valdyba šaukia priešatostoginį susirinkimą, gegužės 30 d. 3:30 val. p. p. Lietuvių Tautiniuose Namuose.

Šis susirinkimas įdomus tuo, kad bus padaryta perėitų metų darbo ir finansų apyskaitos, o taip pat bus išrinkta skyriaus valdyba. Visi nariai susirinkime laukiami.

MARQUETTE PARKE ATIDAROMAS BANKO SKYRIUS

Midland taupymo ir skolinimo bendrovė, turint skyrius 4040 So. Archer Ave., Chicagoje ir 8929 So. Harlem Ave., Bridgeview, Ill., (Nukelta į 10 psl.)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKAS & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNIOSKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Chicagoje...

(Atkelta iš 9 psl.)

atidaro naują skyrių **Marquette Parko širdyje**, 2657 West 69 St., prieš mokyklą ir lietuvių parapijos bažnyčią.

Midland taup. ir skol. b-vė, vadovaujama pirm. adv. Fr. Zogo ir lietuvių direktorių, ryžosi ateiti **Marquette Parko** lietuviams į pagalbą. Čia tirštai gyvena lietuviai namų savininkai, čia veikia daug lietuviškų prekybos įmonių bei institucijų: šv. Kryžiaus ligoninė, Marijos mergaičių gimnazija, šv. Kazimiero seselių vienuolynas, Gimimo šv. Mergelės Marijos parapija.

Naujasis banko skyrius priims indėlius, duos paskolas ir atliks visas bankines operacijas.

Tirščiausiai apgyventoje lietuvių vietovėje, **Marquette Parke**, iki šiol nebuvo banko, kuris patarnautų vietos gyventojams, namų savininkams, prekybininkams ir kitoms institucijoms. Naujasis skyrius numatomas atidaryti š. m. rugsėjo mėn. Tikslī data bus pranešta vėliau.

Marquette Parko gyventojai turi atlaikyti spaudimą ir neužleisti savo turimų pozicijų. Naujai atidarymas banko skyrius, žada ateiti į pagalbą, duodamas namams pirkti paskolas ir tuo palaikydamas namų kainas, kai šiuo metu, kai kurie bankai nuo paskolų davimo susilaiko.

Tikime, kad **Midland** taupymo ir skolinimo bendrovė, atidarydama naują skyrių **Marquette Parko širdyje**, ne tik palengvins vietos gyventojams atlikti finansines operacijas, bet ir prisidės prie padėties stabilizavimo. Šis bendrovės žygis, turėtų sulaukti paramos ir pritarimo iš visų gyventojų.

VAISINGA LTA SAMBŪRIO SUEIGA

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje įstatuose savo veiklos tikslus yra šitaip apibrėžęs: "Lietuviai tautinės minties akademikai, likimo išblovę iš savo tėvų žemės, eję arba baigę aukštuosius mokslus Lietuvoje arba užsieniuose, turėdami tikslą sėkmingai įsijungti Lietuvos laisvinimo kovon, išlaikyti ir ugdyti lietuvių tautos kultūrą, puoselėti lietuviškąsias akademines tradicijas ir jas perduoti jaunesniajai kartai išivijoje, jungiasi į Lietuvos Tautinį Akademinių Sambūrį Chicagoje".

Pagal užsibrėžtą LTA Sambūrio tikslą ir susidariusias tradicijas Sambūris kiekvienais metais kviečia savo narių metinę sueigą, kurioje vertinami atlikti darbai ir nubrėžiamos ateities veiklos gairės. Šitokia sueiga įvyko š. m. gegužės mėn. 2 d. Lietuvių Tauti-

niose Namuose. Sueigą pradėjo LTA Sambūrio pirmininkas Kazys Kasakaitis. Šiai sueigai vadovauti pasiūlė A. Kalvaitis ir Igną Andrašūną. Sueigos dalyviai siūlymui vieningai pritarė. Sueigai buvo patiekta šitokių darbų tvarka: 1) prof. dr. Jono Puzino paskaita: "Apie Vilniaus universiteto įsteigimą ir jo reikšmę Lietuvos kultūrai", 2) valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, 3) pasisakymai dėl pranešimų ir Sambūrio veiklos ir 4) LTA Sambūrio ateinantiems metams valdomųjų organų rinkimas.

Prof. dr. J. Puzinas labai įdomių ir daugeliui Sambūrio nariams dar nežinomų žinių ir minčių patiekė apie Vilniaus universiteto atsiradimą ir jo reikšmę mūsų ano meto mokslo siekiančiam jaunimui. Savo paskaitoje pažymėjo, kad dar prieš Vilniaus universiteto įsteigimą, Lietuvos jaunimas siekė mokslo įvairiuose Vakarų Europos universitetuose. Sueigos dalyviai pareiškė pageidavimą, kad ši paskaita būtų paskelbta spaudoje. Reikia tikėti, kad prof. dr. J. Puzinas šį sueigos dalyvių pageidavimą patenkins.

Pradėdamas valdybos pranešimą, pirmininkas K. Kasakaitis pranešė, kad praėjusiais metais mirė inž. Jonas Jasiukaitis. Jis susirinkusiųjų buvo pagerbtas atsisveikinimo minutės tyla.

Toliau savo pranešime K. Kasakaitis pažymėjo, kad Sambūrio valdyba nors ir didelių darbų neatliko, bet kiek sąlygos leido, buvo dirbama, buvo remiamas Pedagoginis Lituanistikos Institutas. Pagal nusistovėjusią tradiciją kai kurie nariai yra pasižadėję, ir šiais metais skirti po 100 dolerių auką tam reikalui. Į Pedagoginio Lituanistikos Instituto rėmėjų eiles įstojo šie Sambūrio nariai: Bronius Baras, Aleksandras Siliūnas, Petras Vėbra, Valiukėnų ir Griaužinių šeimos, Susirinkusieji ši narių gražų apsisprendimą džiaugsmingai priėmė.

Po to išdininkas Stasys Vidmantas patiekė išdo piniginį stovį. Revizijos komisijos vardu Juozas Andrašūnas pranešė, kad piniginiai reikalai išdininko St. Vidmanto vedami tvarkingai ir jokių trukūmų bei neaiškumų nėra. Sueigos dalyviai visus pranešimus vienbalsiai priėmė ir patiekėtas pinigines apyskaitas patvirtino. Į valdomuosius organus susirinkusieji visais balsais išrinko šitokios sudėties valdybą: Kazys Kasakaitis, Antanas Kalvaitis, Ignas Andrašūnas, Stasys Vidmantas ir Juozas Žvynys; revizijos komisiją: Juozas Andrašūnas, Juozas Žemaitis ir Jonas Grigaitis, garbės teismą: Jonas Naš-

(Nukelta į 11 psl.)

KYBARTŲ

Po okupacijos 1940 birželio 15 d. atsiradusios Lietuvos Diplomatinės tarnybos istorijoje vad. "Kybartų aktais" užima ypatingą vietą. Retas kuris dokumentas yra sukėlęs mūsų emigrantiniame gyvenime tiek atrių ginčų, kaip "Kybartų aktais". Ir vis dėlto tų aktų sudarymo aplinkybės lig šiol tik nedaug tėra nušviestos.

Dėl tų aktų savo laiku įsisiūbavusios aistros paskutiniaisiais laikais gerokai atvėso. Visa tai, kas siejasi su "Kybartų aktais", jau baigia nustoti aktualumo ir vis labiau darosi tik tai tam tikru epizodu naujausių laikų Lietuvos istorijoje. Praėjus daugiau kaip 35 metams nuo aktų atsiradimo, galima praskleisti uždagą ir leisti pažvelgti, kaip rutuliojosi "Kybartų aktų" scenarijus ir kaip veikalo aktoriai suvaidino savo vaidmenis.

Lietuvos Diplomatinės tarnybos nariai yra dvejopai susiję su "Kybartų aktais": 1) patys aktai gimė per pasitarimus, kuriuose vyravo diplomatai, 2) pagal aktus suteiktieji įgaliojimai atiteko diplomatijos šefui, kurio institucija savo ruožtu įkurta, turint prieš akis tuos pačius nelemtuosius įvykius, dėl kurių atsirado ir "Kybartų aktais".

Man teko būti ne tik aktų sudarymo liudininku, bet ir surašyti protokolą pasitarimų, kuriuose aktai gimė. Buvau jų kūrimo gana veiklus dalyvis. Tad tariausi galįs perteikti, kaip kilo pati "Kybartų aktų" idėja ir kaip ji buvo realizuota.

Kaip žinoma, respublikos prezidentas Antanas Smetona 1940 birželio 15 dieną pasitraukė iš Lietuvos ir peržengė Rytų Prūsijos sieną. Dar tebeeinant ministrų kabineto posėdžiui, kuriame buvo svarstomas Maskvos ultimatas, ir paaiškėjus, kad Kremlius reikalauja tokios vyriausybės, kuri būtų jo paties sudaryta (taigi svetimos valstybės įrankis), respublikos prezidentas nusistatė išvykti į užsienį. Prieš tai A. Smetona pasirašė aktą, pagal kurį, pasirėmus valstybės konstitucija, paskyrė ministrą pirmininką Antaną Merkį savo pavaduotoju.

Vokiečių internuotas Rytų Prūsijoje, Prezidentas, pasiryžęs vykti į Jungtines Amerikos Valstybes ir gavęs amerikiečių vizą, 1940 rugsėjo mėn. atvyko į Šveicariją, Berną, ir laikinai ten sustojo, kol atsivėrė galimūmai išvažiuoti į Lisaboną, o paskum iš ten išplaukti į užjūrį.

Kaip tik tuo metu, kai Smetona atvažiavo į Šveicarijos sostinę, į Berną sugrįžo Romoje nuo rugsėjo 19 iki 25 d. vykusios Lietuvos diplomatų konferencijos dalyviai (pasiuntiniai Petras Klimas ir Kazys Škirpa, be to, Eduardas Turauskas, ejęs Berno pasiuntinybėje patarėjo pareigas). Iš Lietuvos diplomatų amuo metu Berne gyveno pasiuntinys dr. Jurgis Šaulys ir pasiuntinybės sekretorius dr. Albertas Gerutis.

Norint suvokti "Kybartų aktų" kilmę, tenka kiek stabtelėti ties Romos pasitarimais. Be jau minėtų Klimo, Škirpos ir Turausko, konferencijoje dar dalyvavo pasiuntiniai Stasys Lozoraitis (pagal užsienio reikalų ministro J. Urbšio patvarkymą — "likusios užsienyje diplomatijos šefas") ir Stasys Girdvainis, akredituotas prie Šventojo Sosto. Pasiuntinys Stockholme Vytautas Gyls dėl didelio atstumo į Romą neatvažiavo, o atstovas Londone B.K. Balutis tuo metu jau nebegalėjo Romon keliauti, nes Italija buvo karo padėtyje su Anglija. Iš pasiuntinių Europoje dr. Jurgis Šaulys, kaip netrukus paaiškėjo, sąmoningai pasiliko nuošalyje. Apie tai dar teks kalbėti.

Romos konferencija buvo pirmas platesnio pobūdžio diplomatų susitikimas po Lietuvos okupacijos.

Romos konferencijoje aiškiai vyravo pasiuntinio Berlyne K. Škirpos politinis nusistatymas, siekęs Lietuvos valstybės išlaisvinimo iš maskvinės okupacijos, atsirėmus Berlynui. Nors anuo metu nacionalsocialistinė Vokietija ir bolševikinė Sovietų Sąjunga glaudžiai bendradarbiavo ir dalijosi grobiu, bet buvo giliai įsišaknijęs įsitikinimas, kad abiejų imperialistų draugystė ilgai netvers ir kad jų karinis susikirtimas, dargi artimiausioje ateityje, esąs neišvengiamas. Puoselėta viltis, kad tas susidūrimas sudarys galimūmų atkurti Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

Šios linijos nuosekliausias ir karščiausias šalininkas buvo pasiuntinys K. Škirpa. Jo ano meto tarptautinės būklės vertinimas bei Lietuvos išlaisvinimo šansų samprata, galima sakyti, gožte užgožė Romos pasitarimus. Su pasiuntinio Škirpos asmeniu siejosi garsas, kad jis esąs provokiško nusiteikimo ir kad jis turįs reikiamų "priėjimų" prie įtakingų vokiečių sluoksnių. Kremliaus valdovai tik ką buvo pasiglemžę Lietuvos valstybę ir sutremę lietuvių tautos laisvę. Maskva buvo priešas numeris pirmas, tad nenuostabu, kad Škirpos karštai, pasakyčiau, net tiesiog "mesijiskai" atstovautoji linija atrodė masinanti.

Be abejo, klaidinga prileisti, kad Romos pasitarimų dalyviai nepasizymėjo reikiamu apdairumu ir nepasvarstė kitokių galimūmų Lietu-

vos laisvei atgauti. Bet Škirpos politika anais laikais atrodė įtikinamiausioji, jo pirštasis nusistatymas kėlė vilčių jau artimiausioje ateityje nusikratyti sovietine okupacija.

Iš Romoje priimtų nutarimų mums šioje vietoje įsidėmėtinas nusistatymas įkurti Lietuvos Tautinį komitetą. Pagal Romos pasitarimų protokolą vienas "vyriausiųjų" komiteto uždavinių buvo "derinti visų lietuvių darbą Nepriklausomai Lietuvos Valstybei atstatyti ir, ligi Lietuva yra okupuota, rūpintis Lietuvos Valstybės ir Tautos reikalais". Pasitarimų dalyviai sustojo ties Tautinio komiteto mintimi, nes prieita "vieningo nusistatymo", kad šiuo metu būtų neįmanoma (E. Turausko surašytame protokole pavartotas žodis "neparanku") sudaryti užsienyje Lietuvos vyriausybę.

Komiteto pirmininku nusistatyta kviesti inž. Ernestą Galvanauską. Pirmininko pavaduotoju "ipso jure" bus teisėtas visos mūsų diplomatijos šefas" ministras S. Lozoraitis. Komiteto nariais pasiuntinių kolegija "išskyrė iš savo tarpo" K. Škirpą ("jei aplinkybės jam leis dalyvauti") ir E. Turauską. Romoje nutarta prašyti A. Smetoną "jau dabar paskirti savo aktu būsimąjo Tautinio Komiteto pirmininką ministrą pirmininku, pavedant sykiu eiti R. (respublikos) P. (prezidento) pareigas" (citatos iš konferencijos protokolo).

Štai rėmai, kurie buvo sudurstyti Romos pasitarimuose ir kuriuose jau smėlėjo "Kybartų aktų" pirmąpradė nuodėmė. Tikslai aktų titulu pasidarė ne tas asmuo, kuris buvo nužudėtas Romoje.

Dar pastebėsiu, kad Romoje buvo apsispręsta, jog Tautinio komiteto pirmininkui E. Galvanauskui teks įsikurti kuriame nors neutraliniame krašte. Turėta omenyje Portugalija ir Ispanija. Tuo reikalu tiek Romoje, tiek Berne buvo atlikti tam tikri zondavimai minėtų dviejų valstybių pasiuntinybėse. Kad iš projektų nieko išliekamesnio neišėjo, žymia dalimi kaltas pats E. Galvanauskas. K. Škirpa knygoj "Sukilimas Lietuvos severtumui atstatyti" (p. 53) įsakmiai rašo: "Grijęs į Berlyną, tuojau painformavau E. Galvanauską Klaipėdoje apie Romos konferencijos nutarimą bei daromą jam svarbų pasiūlymą. Galvanauskas pasiūlymą priėmė ir pažadą netrukus užsukti į Berlyną, keliaudamas toliau. Savo ruožtu buvau gavęs vokiečių pažadą, jog jam bus duota viza išvykti iš Vokietijos. Tačiau kažkodėl jis nesiskubino į Berlyną atvykti ir užsibuvo Klaipėdoje, kol buvo vietinių nacių, nežinia kodėl, iš ten išstremtas, kad ir į Berlyną. Atvykęs apie lapkričio vidurį į Berlyną, jis jau susidūrė su kliūtimis gauti vizą kelionei į užsienį. Todėl taip ir įstrigo Reicho sostinėje visam karo laikui, nebegalėdamas tinkamai atlikti Tautinio Komiteto pirmininko funkcijų, kaip buvo Romos konferencijoje jam numatyta".

Iš to fakto, kad Tautinio komiteto būstinę nuspręsta kurdinti ne Vokietijoje, o Lisabonoje ar Madride, seka, kad Romos pasitarimų dalyvių dauguma vengė kursimąjį Tautinį komitetą vienpusiškai sutapdinti su Berlynu.

Rugsėjo mėn. Berne susirinkę diplomatai turėjo kelis pasitarimus su respublikos prezidentu. Jis buvo painformuotas apie Romoje buvusią diplomatų konferenciją bei jos nutarimus.

K. Škirpa "Sukilime" (p. 52) aprašo Berne vykusius pokalbius su A. Smetona, kuriuose dalyvavo taip pat Šaulys, Klimas, Turauskas ir Gerutis. Autorius pastebi, kad prezidentas "griežtai atsisakė duoti paskyrimą E. Galvanauskui perimti ministerio pirmininko pareigas". Taigi jau tada ėmė aiškėti, kad Romoje numatytoji Tautinio komiteto, kaip vyriausybės užuomazgos, sąranga neturi įgyvendinimo šansų, bent jau tokios sudėties, kaip buvo numatyta. Toji nuojauta netrukus virto realybe.

K. Škirpa išvyko iš Berno ir grįžo į Berlyną, nepasiekęs savo tikslo. Pasiuntinys P. Klimas, laikęsis pokalbiuose su Smetona santūriai ir atvirai nepasisakęs prieš Škirpos liniją (nors jam nieku gyvu negalima buvo prikergti provokiškos orientacijos etiketės), taip pat grįžo į Prancūziją. Bet užtat lapkričio mėn. į Berną atvažiavo pasiuntinys S. Lozoraitis, irgi dalyvavęs Romos pasitarimuose, nūn pasidaręs, kaip konstatavo Romoje susirinkę diplomatai, "teisėtas visos mūsų diplomatijos šefas".

Lozoraičiui atvykus į Berną, prasidėjo nauja pasitarimų su respublikos prezidentu serija, trukusi nuo lapkričio 17 iki 21 d. Pasitarimuose, be Prezidento, dalyvavo S. Lozoraitis, J. Šaulys, E. Turauskas ir A. Gerutis. Pokalbiai vyko E. Turausko bute (Monbijoustrasse 87), kur buvo įrengta pasiuntinybės raštinė po to, kai taupumo sumetimais atsisakyta nuo pasiuntinybei išnuomuojų patalpų (Brügglerweg 11). Kaip jau minėjau, apie pasitarimus surašiau gana išsamų protokolą, tad mano pasakojimas remiasi pirminiais šaltiniais.

Dr. J. Šaulys pasiūlė Berno pasitarimų darbų tvarką, kurios trečiasis punktas buvo toks: "Romos pasitarime iškeltos problemos". Savai me griežtos darbų tvarkos nebuvo laikomasi.

A K T A I

Dr. Antanas Gerutis

(AIDAI 1976 Nr.4)

Lapkričio 18 d. S. Lozoraitis, kaip Romos pasitarimų dalyvis, glaustai atpasakojo konferencijos eigą (prezidentas jau buvo išsamiau apie konferenciją painformuotas per ankstyvesnius pasikalbėjimus Berne) ir toliau dėstė:

"Reikia sudaryti Lietuvos vyriausybę, bet, deja, pilnos vyriausybės nebus galima sudaryti. Todėl Romoje nusistatyta įkurti Lietuvos Tautinį Komitetą, kuris būtų tarytum vyriausybės užuomazga. Tokia buvo ir Amerikos lietuvių reakcija. Be to, vienam asmeniui reikia surašyti aktą, kuriuo jis būtų paskirtas ministru pirmininku. Tai reikalinga valstybės tęstinumui pratęsti. Aktas turėtų būti, bent tuom tarpu, slapstas. Tautinis Komitetas turi kelti Lietuvos reikalus, jiems atstovauti. Romoje numatyta, kad Ernestas Galvanauskas būtų Tautinio Komiteto pirmininku ir ministru pirmininku. Ministro pirmininko paskyrimas svarbus ne tik teoretiškai, bet ir praktiškai, pav., turint galvoje vokiečius, kai jie pajudės (prieš sovietus). Tęstinumo principo laikosi ir kitos tautos, pav., lenkai".

Žodį paėmė prezidentas A. Smetona: "Ir aš esu už tęstinumą, bet reikia žiūrėti konkretybių. Aš negaliu paskirti ministru pirmininku Galvanausko. Jis važinėjo pas mane, kai buvau Rytprūsioje, su delegacija, kuri įkalbinėjo mane grįžti Lietuvon. Aš argumentavau, kodėl negrįžti Lietuvon. Galvanauskas sutiko įeiti į okupanto pastatytą vyriausybę. Jis užmigdė Lietuvos visuomenę kartu su generolu Vitkausku ir profesorium Krėve-Mickevičium. Galvanauskas taip pat nedalyvavo Ministrų Kabineto posėdyje birželio 15 d. Jis yra didelis oportunistas, be programos. Jeigu jį paskirsiu, negalėsiu už jo veiksmus atsakyti. Galvanauskas neturi politinio *credo*. Jis, būdamas ministru pirmininku, turėtų diriguoti, o be programos tas neįmanoma. Prezidento *alter ego* negaliu jo paskirti. Be to, vargu ar jis priimtinas vokiečiams. Reikia žiūrėti konkrečių, realinių aplinkybių. *Blitzschnell* viskas nesidarys. Vokiečiai neturėtų mums primesti savo žmonių. Skirdamas Galvanauską, kaip aš tai pateisinsiu prieš lietuvių tautą, prieš Amerikos lietuvių? Galvanauskas yra liberalas, jo charakteris netinka ministro pirmininko pareigoms. Jeigu kitas būtų ministras pirmininkas, jis galėtų būti finansų ministru. Galvanauskas naujo gyvenimo nesukurs, jis gali tik pritapti prie kitų sukurtojo gyvenimo. Pirmiausia reikia programos. Kai ateis sąlygos, vokiečiai *blitzschnell* nereikalaus, kas yra mūsų patikėtinis. Paslapties dėl Galvanausko išlaikyti nebus galima, o kas bus, jei reikals iškilis viešumon? Aš nematau būtino reikalo, kodėl turėtų būti ministru pirmininku Tautinio Komiteto pirmininkas. Jei Prezidentas mirytų, jis pagal konstituciją eitų jo pareigas. Bet Prezidento pavaduotojas kiekvienu atveju reikėtų turėti. Man svarbiausias yra įpėdininkystės klausimas, o ne Tautinio Komiteto pirmininko reikalas".

Tuo respublikos prezidento pasisakymu buvo baigti lapkričio 18 d. pasitarimai, kurių metu dar labiau ėmė ryškėti prezidento nuomonė, daugeliu atžvilgių besiskyrusi nuo Romoje vyvusio nusistatymo.

Šia progą turiu pastebėti, kad pasiuntinys Šveicarijoje dr. J. Saulys iš visų tuo metu Europos žemynė betarpiu galėjusių susisiekti diplomatų nuosekliausiai reiškė skeptiškumą K. Škirpos atstovautos politikos atžvilgiu, būtent remiantis Berlynu, siekiant atstatyti Lietuvos valstybės nepriklausomybę. Saulys neigiamai vertino šansus, kad vokiečių nacionalsocialistai leistų atgaivinti Lietuvos valstybę. Jis neneigė iš principo vokiškojo faktoriaus, bet laikėsi nuomonės, kad "Hitlerio programoje nėra nepriklausomos Lietuvos" citata iš J. Šaulio 1944 kovo 3 d. laiško K. Škirpai). "Su hitlerine Vokietija negali būti mums jokios bendros kalbos, ji mums ne pakeliui", griežtai pasisakė Saulys (citata iš to paties laiško).

Jau iš šių kelių ištraukų seka, kad Berno pasitarimuose, be respublikos prezidento, ir pasiuntinys Šveicarijoje toli gražu nebuvo sužavėtas Romoje sukurtąja koncepcija.

Galima daryti prielaidą, kad J. Šaulio pažiūros svėrė ir respublikos prezidentui, apie kurį A. Merkelis savo monografijoje (p. 629) rašo, kad A. Smetonos santykiai su dr. Šauliu "prašokdavo" tarnybinius reikalus, "tapdami tokiais, kurie tegalimi tik tarp konfidentų arba labai artimų bičiulių, kur, įvairius gyvenimo klausimus svarstant, tarnybinės priklausomybės riba lyg ir išnyksta". Nors man iš tiesioginių stebėjimų ir turimos korespondencijos susidarė įspūdis, kad monografijos autorius kiek perdėtai pavaizdavo ryšių artimumą tarp A. Smetonos ir J. Šaulio, bet greičiausiai negalima neigti, kad pasiuntinys Berne bus paveikęs prezidentą, kai jis kitaip apsisprendė, pasirašydamas "Kybartų aktus", nekaip buvo suregta Romos pasitarimuose.

Tiktai lapkričio 20 d. buvo sugrįžta prie Romos pasitarimų iškeltų problemų.

Respublikos prezidentas savo žodyje vėl prisiminė paskutiniajame posėdyje iškeltąjį valstybinių organų kontinuiteto klausimą. Jis dėstė,

kad iki karo pabaigos norėtų palikti, kas yra: konstitucija, prezidentas, vyriausybė, pasiuntinys ir t.t. Pasak jo, kyla klausimas: "jeigu numatome lošti vokiečių kortą, tai ar duodu *carte blanche*, ar pavedimas ribotas?" Prezidentas kvietė pasisakyti, "kaip žiūrime į pagrindinius klausimus".

Žodį paėmė diplomatijos šefas S. Lozoraitis ir pastebėjo, kad iškeltasis klausimas dėl kontinuiteto turi ir formalinę, ir praktinę pusę. Jeigu prezidentas negali eiti pareigų, negali pasireikšti, tai reikia turėti žmogų, kuris atstovautų Lietuvai. Jis turėtų teisinį pavedimą, taigi būtų įteisintas, o kartu atstovautų kraštui morališkai: "Kas eitų su vokiečiais, tegu eina neuzurpuodamas, o su teisiniu pagrindu. Jei mes nesuteiksime įgaliojimų, tai vokiečiai patys tai padarys". Pagal kalbėtoją, "dėl vokiečių nėra nuomonių skirtumų nei diplomatų, nei pabėgėlių tarpe. Škirpa siekia nepriklausomos Lietuvos. Jeigu vokiečiai organizuos *Gau Kauon*, tai mes jiems nepadėsime. Nepadės nei Škirpa, nei aš".

Tolėsnėse diskusijose prezidentas klostė mintis ir reiškė nepasitikėjimą Berlyno politika atžvilgiu, lygiu būdu labiau išryškino savo abejojimus dėl K. Škirpos ketinimų. Prezidentas pabrėžė, kad "karas dar neįpusėtas. Maskvos derybose vokiečiai reikalavo Lietuvos, bet tai nereikiška, kad būtų laisva Lietuva. Dar neaišku, ar vokiečiai norėtų palikti Lietuvą. Iš "Mein Kampf" Lietuvai nekoksios perspektyvos. Aš norėčiau žinoti, ar Lietuva vokiečiams vaidenasi kaip nepriklausoma valstybė. Ar vokiečiai nepasakys: Vilnius Lietuvai, o Suvalkija vokiečiams. Vokiečiuose Suvalkijos priklausymo tradicija dar liko. Jeigu vokiečiai norėtų apdraskyti Lietuvą, tai aš su tuo nesutikčiau. Škirpa yra už vokiečius, prieš bolševikus, bet jis nepasako, kur riba, t. y. kokia Lietuva. Škirpa vokiečiams patikimas, bet ar jam užteks kietumo spirtis prieš vokiečius? Jo politinio galvojimo dar nepermanau. Bijau, kad mano įgaliojimas nebūtų panaudotas kokioms kombinacijoms".

Lozoraitis pastebėjo, jog prileidžiama, kad "vokiečiai tik vienu Škirpa pasitikės". Bet, pasak jo, netenka ginčytis dėl asmenų, svarbu principinis klausimas: "ar einame su vokiečiais?"

Prezidentas išsitarė: "Aš negalėčiau sutikti, kad būtų pavesta vienam žmogui, ne kolektyvui. Aš atsakysiu už visus kitų žmonių veiksmus. Vokiečiams reikia pasakyti, kad Škirpa ne vienas". Toliau prezidentas aiškino savo pažiūras į programinius vidaus politikos klausimus, kai Lietuva bus išvaduota, ir vėl pakartojo savo abejojimus dėl pasiuntinio Berlyne politikos: "Jeigu įteiksiu Škirpai įgaliojimus su jo nacionalsocialistinėmis tendencijomis, tai galėsiu susikompromituoti ypač amerikiečių akyse. Jeigu išganyto tik iš vokiečių laukiame, tai tada galima statyti ant vienos kortos, bet dabar dar nežinia, kas laimės. Manau, kad reikiamu momentu vokiečiai nie į vieną Škirpą kreipsis. Su mano duotu įgaliojimu gali kas negerai įvykti". Prezidentas pripažino, kad "man reikia pavaduotojo, su manim kam įvykti". Jis kėlė klausimą, ar ministras pirmininkas gali perleisti savo įgaliojimus, ir čia pat tvirtai pats atsakė: "Ne. Merkys negalėjo atsistatydinti, jis negalėjo perleisti savo pareigų kitam".

Cia įsiterpė dr. J. Saulys, pasisakydamas taip: "Škirpos uždavinys parengti ir privesti vokiečius prie derybų dėl Lietuvos. O Škirpa nori pats derėtis, jis kitaip supranta savo rolę. Jis nori pats sudaryti Lietuvą. Jis mano, kad, jei vokiečiai eis į rytus, tai būtina ir jis bus".

Lozoraičiui pastebėjus, kad "jam (Škirpai) buvo suggestionuota pačių vokiečių", Saulys kalbėjo toliau: "Gali būti, bet jis pats to laukė. Aš neįsivaizduoju, kad taip bus. Vokiečiai, eidami, sudarys savo organus. Jeigu vokiečiai ką darys, jie patys rimtai pagalvos, o nesinaudos vienu žmogum. Škirpa nori įspėti vokiečių mintis, todėl ir savaime kiša nacionalsocialistines idėjas. Man tai neatrodo pakankamai rimta. — Tautinio Komiteto sudarymo idėja vargu ar pakankamai atsargi. Gal Tautiniam Komitetui teks protestuoti prieš vokiečių machinacijas, o dabar Škirpa iš anksto priimamas jo nariu. Tuo pačiu susikompromituos. — Ar iš Prezidento reikia *blanco* įgaliojimų? Aš nebūčiau tikras, ar galima, nes neturiu garantijos, kad tas žmogus pasikeitusiomis aplinkybėmis tinkamai išnaudos *blanco* įgaliojimus. Karas tik įpusėtas. Dar neaiški vokiečių koncepcija. Todėl reikia laukti ir dirbti, palaikyti nepriklausomybės idėją". J. Saulys konkrečiai siūlė skirti tik prezidento pavaduotoją.

Prezidentas patikslino, kad veikiančioji konstitucija numato pavaduotoją, kuris eina pareigas, kol bus išrinktas kitas valstybės galva. "Jei paskirčiau Škirpą, prieš išvažiudamas Amerikon, kils įtarimų, ar aš ne vokiečių agentas. Paskyręs Škirpą, aš Amerikoje nebegalėsiu rodytis. Išvažiudamas turiu palikti įgaliojimus ministrui pirmininkui, bet ne Škirpai ir ne

(Nukelta į 12 psl.)

LTA SAMBŪRIO SUEIGA

(Atkelta iš 10 psl.)

liūnas, Mečys Šimkus ir Vaclovas Mažeika.

Sueigai pasibaigus, visi dalyviai susirinkimo prezidento buvo pakviesti tradiciniam Sambūrio pobūviui ir vakarienei.

Pažymėtina, kad šiuo metu Lietuvių Tautinio Akademiniio Sambūrio narių eilėse yra šių korporacijų nariai: Neo-Lithuania, Filiae Lithuania, Jaunoji Lietuva, Viltis ir Lietuva. Be to, ketetas narių, kurie nepri-

klausė minėtom korporacijom, bet savo įsitikinimais pritaria LTA Sambūrio užsibrėžtiems tikslams. (ia)

• Chicago šauliai gegužės 1 d. atidarė nuosavus namus, kuriuos įsigijo ir atremontavo talkos būdu. Tai Vytauto D. rinktinės darbas. Atidaryme dalyvavo daug šaulių veikėjų ir iš tolimesnių vietovių. Meninę programą atliko solistai Darna Stankaitytė ir Algirdas Brazis.

P A D Ė K A

Š. m. balandžio 10 dieną, sulaukusi 94-rių metų amžiaus, mirė mūsų motina ir uošvė

A. A.

JUZĖ SLABOKIENĖ-GAILIŪNIENĖ.

Dėkojame giminėms, draugams ir pažįstamiems lankiusiems velionę laidotuvių namuose, dalyvavusiems pamaldose ir laidotuvėse.

Dėkojame visiems užprašiusiems šv. Mišias, atsiuntusiems gėles bei pareiškusiems mums užuojautą žodžiu ar raštu.

Ypatingą padėką reiškiamo Prisikėlimo parapijos klebonui kun. A. Simanavičiui, O.F.M., L. Kankinių parapijos klebonui kun. P. Ažubaliui, Tėvams Pranciškonams už dvasinę globą ir maldas, kun. T. Žiūraičiui už prasmingą pamokslą ir solistui Vaclovui Verikaičiui giedojusiam koplyčioje ir bažnyčioje.

Jūsų visų nuoširdumas ir rūpestingumas suteikė mums ramybės ir paguodos liūdesio dienomis.

Ona Gailiūnaitė

Elena Gailiūnaitė-Senkuvienė

ir

Feliksas Senkus

Toronto, Canada

A. A.

MARIJAI EIDRYGEVIČIENEI

mirus, dukrai IRENAI SPRINDIENEI

ir jos vyrui ANTANUI, RIMUI

SPRINDŽIUI su šeima ir kitiems gi-

minėms reiškiamo nuoširdžia užuojautą

Elena, Kęstutis ir Kazimieras

P o c i a i

A. A.

MARIJAI EIDRYGEVIČIENEI

mirus, mūsų mieliem prieteliu p. SPRINDŽIAM, seseriai E. EIKERTAITEI, vaikaičiui RIMUI su šeima, reiškiamo gilią užuojautą ir drauge liūdime

A. S. Velbasiai

St. Petersburg

Detroito lietuviai

ANTANAS GRINIUS

ČIURLIONIEČIAI TRIUMFAVO DETROITE

Gegužės 16 d. įvairiais keliais ir priemonėmis lietuviai traukė į Detroito miesto centrą — Fordo auditoriją. Džiaugėsi pensininkai, nes parinkta vieta lengvai pasiekama miesto autobusais. O autobusai pas mus pensininkus veltui vežioja.

Bicentennial Lietuvių Komitetas labai dėjo visas pastangas, kad tik koncertas pasisektų ir nebūtų nuostolių. Bilietus iš anksto pardavinėjo. Bet Čiurlionio koncertui parinktoji data mums nelabai buvo palanki. Gegužės 15 d. Kultūros Centre vyko balius "Kartą Pavasarį", o kitą dieną Dievo Apvaizdos parapijos susirinkimas. Chicagoje Lietuvių Fondo suvažiavimas ir operos spektakliai daug lietuvių nukreipė į tas vietas ir koncerte nedalyvavo. Bet vis tiek Fordo auditorija talpinanti vien tik parteryje 1840 žmonių apie pusę to skaičiaus prisipildė. Jo viduris beveik visas buvo pilnas ir dar šonuose sėdėjo žmonės.

3 val. atsidarius scenai, mes išvydome Čiurlioniečius visame jų grožyje ir didybėje. Erdvi scena, malonus ir švelnus apšvietimas, bangojantis uždangos pakėlimas ir salės minkštos kėdės visus gerai nuteikė. Nors buvo ir tokių, kurie priekaištavo ir sakė: o kam tokia brangi salė? Galėjo paimiti kur nors pigesnę ir nebūtų reikėję tiek daug išlaidų padaryti.

Koncertas pradėtas Amerikos Himnu. Po to mišrusis choras padainavo 5 dainas, solistė Danutė Bankaitytė kanklėmis atliko A. Mikulskio Rhapsody Nr. 2 ir vyrų choras padainavo 3 dainas.

Po pertraukos moterų choras su kanklių orkestru padainavo 4 dainas, šokėjai pašoko 4 tautinius šokius ir po jų vėl mišrus choras su kanklių ir pušiamųjų instrumentų orkestru, dalyvaujant solistams Irenai Grigaliūnaitei, Algiui Giliui, Raimundui Butkui ir Vladui Plečkaičiui padainavo 7 dainas ir koncertas baigiamas sugiedant "God Bless America". Parinktos liaudies dainos gražiai skambėjo ir po kiekvienos dainos Čiurlioniečiai iš publikos susilaukė stiprių aploдимentų. Jiems plojo ir plojo ne tik už jų gražiai padainuotas dainas, bet ir gražų išsidėstymą ir gražius rūbus.

PARODA

Jūrų šaulių "švyturio" kuopos šaulės praėjusį rudens lapkričio mėn. buvo su-

ruošusios juostų audimo, siuvimo ir tautodailės 2 mėnesių kursą. Kursams vadovavo Angėlė Šukienė, o mokytojais buvo pakviesti: Juozas Jasiūnas, Vera Pleckienė ir Pranciška Televičienė. Kursus lankė 12 moterų.

Š. m. gegužės 9 d. šv. Antano parapijos salėje kursorantės turėjo surengusios savo darbų parodėlę. Jos pasisekimas buvo didelis ir aplankė gausus parapijiečių skaičius. Lankytojai gerėjosi gražiais ir spalvingais kursančių darbais, o ypač visų dėmesį traukė Emilijos Lungienės, Julijos Bliudžiūvienės ir Angelės Šukienės išsiuvinėtos Vytys. Juostų ir daug gražių tautodailės darbų turėjo išstačiusios šios kursantės: Vladė Šiurkienė, Česė Skarbalienė, Vera Pleckienė, Cicilija Balsienė ir Sofija Siutienė.

VALANDELE TESIAMA

Lietuvių Melodijų Radijo valandėlės vedėjui R. Valatkui apleidus Detroitą ir apsigyvenus savo gyvenvietėje prie Michigano ežero, valandėlė ir toliau tęsiama ir jos štabą dabar sudaro: Algis Zaparackas — vedėjas, Antanas Zaparackas, Vida Skiotytė, Rūta Misiūnaitė ir Albertas Misiūnas — pranešėjai.

DALYVAUSIME DEARBORNO PARADE

Lietuvių Bicentennial Komiteto pastatytas vežimas — platforma dalyvaus liepos 3 d. Dearborn mieste minint JAV 200 Nepriklausomybės metų sukaktį.

SUSIRINKIMAS

St. Butkaus šaulių kuopos metinis visuotinis susirinkimas įvyks birželio 27 d. 12:30 val. Lietuvių Namuose. Visi kuopos nariai kviečiami dalyvauti.

OPPORTUNITY FOR REGISTERED NURSES
45 bed private hospital. Northeast Georgia. nurses and rotating relief nurses. 3-11 and 11-7 shift charge nurse. 3-11 Emergency Room. Salary commensurate with experience and ability. Liberal personnel policies & fringe benefits.
Apply call or write
RIDGECREST MEDICAL CENTER
P. O. Box 376
Clayton, Georgia 30525
or Phone 404-782-4297
(18-28)

WELDERS (ARC)

EXPERIENCED ONLY
GOOD BENEFITS
APPLY IN PERSON

REMKE INC.

28100 Groesbeck Hwy.
Roseville, Michigan 48066
(18-22)

KEYPUNCH OPERATOR

Need 1st shift operator with experience in Alpha and Numeric, 4½ day, 35 hour work week.

RELIABLE LIFE INSURANCE CO.

Reliable Life Building
231 W. Lockwood Avenue
Webster Groves, Mo. 63119
Equal Opportunity Employer
(20-22)

KYBARTŲ AKTAI

(Atkelta iš 11 psl.)

Galvanauskui, o iš esamų asmenų. Sąlyga, kad veiks pagal konstituciją. Tada aš atsakau, šiaip gi negalėčiau prisiimti atsakomybės".

I diskusijas įsijungė E. Turauskas ir siūlė bet kuriuo atveju skirti ministrų pirmininku Škirpą. "Jeigu tęstinumą norime išlaikyti, tai gal dėl vieno nuosimčio reikėtų palikti įgaliojimus. Dabar realiausia — provokiška spekuliacija. Kito žmogaus Škirpos vietoje nėra. Jeigu pasvirs kiton — anglosaksų — pusėn, paskyrimo aktą panaikinsime. Jeigu Škirpa nebus paskirtas, jei nebus akto, jis pats savo atsakomybe tvarkys Lietuvą. Politikoje su ašim reikia apsidrausti, nes tik vokiečių politikoje yra rytų, Pabaltijo, Baltijos jūros klausimai".

Dar pasikeitęs nuomonėmis, S. Lozoraitis pasiūlė Tautinio komiteto pirmininko klausimą atskirti nuo ministro pirmininko klausimo. Prezidentas dar pastebėjo, kad jis K. Škirpos akcijai principu pritaria ir kad iš Berlyne esančių žmonių skirtų tik jį, bet "aš nenoriu visu svoriu remtis į Škirpą bei jo politiką, nes susikompromituočiau prieš Ameriką". Prezidentas išsireiškė, kad dėl įpėdinio jis dar pagalvosias iki rytdienos.

Lapkričio 21 d. priešpietinis posėdis buvo skirtas vidiniams pasiuntinybių reikalams. Prezidentas atėjo tik į popietinį posėdį, prasidėjusį 17 val. Jis posėdžio pradžioje paėmė žodį ir pareiškė:

"Prieiname prie kandidatūrų. Sustoju ties pasiuntiniais Šveicarijoje ir Romoje, kurie savaime man lygūs. Abi kandidatūros vertos pasitikėjimo. Bet Kaune jau numatytas vienas asmuo — užsienio diplomatijos šefas. Reikia, kad tas asmuo būtų valdžios galva. Tą pačią dieną Kaune paskyriau Merkį ministru pirmininku, tą pačią dieną skiriu kitą ministrą pirmininką. Darysime fikciją Virbalyje. — Doktoras Šaulys nešioja daug istorijos, turiu juo pilną pasitikėjimą. Lozoraitis penkis metus dirbo kaip užsienio reikalų ministras, jis yra jaunosios istorijos kūrėjas. Amerika jį pažįsta, taip pat Žadeikis. Netikiu ilgos paslapties išlaikymu. Dėl Škirpos galiu žodžiu pasakyti, kad jį paremsiu, mano žodis moraliskai riša. Jo kandidatūra iškils, kai bus rimtų sąlygų su vokiečiais bendradarbiauti. Jeigu neišdegs vokiečių kombinacija, tai galime galvoti apie Europos-Anglijos kombinaciją. Tuomet galiu ir apie kitą asmenį pagalvoti. Svarbu, kad būtų išlaikyta vienybė, ne srovų, bet idėjų, kas būtina kontinuitetui išlaikyti. Ministras pirmininkas negali duoti pergaliojimų, nes to nenumato konstitucija. Tai gali įvykti tik dideliu reikalui esant".

Respublikos prezidentas dar ilgokai klostė savo tarytum politinį testamentą, pasisakydamas, kaip jis įsivaizduoja Lietuvos ateitį ir kaip, jo nuomone, turėtų reikštis būsimoji vyriausybė, kai kraštas bus išlaisvintas iš sovietų. "Jeigu ateitų vokiečiai okupacijai, tai tegu patys daro, be mūsų. Dėl teritorijos, — reikalausime, kas mūsų. Aš tikiuosi, kad turėsite patys nuovokos, kas reikia daryti. Ir ateityje iš rusų nieko gero negalima laukti".

Posėdžio pabaigoje, 18 val. 30 min., prezidentas dar pastebėjo: "Reikia paskyrimą atlikti formaliai".

Prieš pasibaigus posėdžiui, dr. J. Šaulys pareiškė, jog pritaria prezidento parinktam asmeniui.

Kai jau buvo vėloka, tai atitinkami raštai nebuvo pasirašyti tą patį vakarą, o tik po dviejų dienų, lapkričio 23 d. Prieš tai, dalyvaujant Lozoraičiui, Šauliui, Turauskui ir man, buvo tartasi dėl aktų teksto, patikrinti valstybės konstitucijos nuostatai. Mudu su S. Lozoraičiu paruošėme aktų projektus, kurie buvo visų dalyvių priimti. Aš pats tuos aktus perrašiau pasiuntinybės rašomąja mašinėle. Man neįsirežė atmintin, kuo S. Lozoraitis argumentavo, bet vietoje prezidento paminėto Virbalio, kaip aktų sudarymo vietovės, jis pasiūlė pažymėti Kybartus. Lapkričio 23 d. į pasiuntinybės raštinę atėjo respublikos prezidentas A. Smetona. Trumpai pasitarus, nusistatyta, kad prezidentas pats savo ranka parašytų tekstus. Prezidentas taip ir padarė:

Taip gimė "Kybartų aktai", o jų turinys toks:

Remdamasis Lietuvos Konstitucija (97 str.), atleidžiu Ministrą Pirmininką ats. plk. lt. Antaną Merkį ir jo sudarytą Ministrų Tarybą iš pareigų ir skiriu Stanislovą Lozoraitį Ministru Pirmininku.
Kybartai, 1940 m. birželio mėn. 15 d.

A. Smetona
Respublikos Prezidentas

Remdamasis Lietuvos Konstitucija (71 str.), pavedu Ministrui Pirmininkui Stanislovui Lozoraičiui mane pavaduoti.
Kybartai, 1940 m. birželio mėn. 15 d.

A. Smetona
Respublikos Prezidentas

Kaip atsimeiname, prezidentas A. Smetona mirė 1944 sausio 9 d., užtroškęs gaisro metu Clevelande, Ohio. S. Lozoraitis, pagal sakytus aktus, nominališkai pasidarė ne tik ministru

pirmininku, bet ir respublikos prezidento pavaduotoju.

Kaip ir galima buvo laukti, pasiuntinys Berlyne K. Škirpa, patyręs apie S. Lozoraičio paskyrimą ministru pirmininku, pareiškė savo nepasitenkinimą. Škirpa reiškė nuomonę, kad respublikos prezidentas, atsisakęs padaryti paskyrimą pagal Romos konferencijos rekomendacijas, susilpninęs jo poziciją vokiečių atžvilgiu.

Galima suprasti, jei Škirpa taip galvojo 1940 m. pabaigoje — 1941 m. pradžioje, kai dar turėjo vilčių palenkti vokiečius savo koncepcijai. Bet visiškai nepateisinama, kaip pasiuntinys savo veikale "Sukilimas" (p. 54) dar 1973 m. galėjo apibūdinti S. Lozoraičiui išduotus įgaliojimus kaip sudavimą "durklų į nugarą pačiam Lietuvos Tautiniam Komitetui...". Savaime suprantama, kad ir Škirpa nepajėgė pakeisti vokiečių nacionalsocialistų rasistinio fanatizmo kitų tautų, jų tarpe ir lietuvių tautos atžvilgiu. Jis ir pats asmeniškai skaudžiai nukentėjo nuo Gestapo. Joks Smetonos aktas nei E. Galvanauskui, nei K. Škirpai nebūtų įstengęs paveikti liguisto fanatiko — Hitlerio — nusistatymo. Galima drąsiai teigti, kad nebūtų nieko pakitę, jeigu įgaliojimus būtų pasirašęs net pats Japonijos mikado!

Kaip politinio įžvalgumo pavyzdį pacituosiu sakinį iš dr. J. Šaulio 1944 kovo 3 d. laiško, rašyto K. Škirpai: "Prityrimas parodė, kad Hitleris yra užsispyręs ir konsekvencingas savo programos vykintojas. Jis paaukos savo politinėms fantazijoms visą Vokietiją, jis pagaliau bus pasiryžęs net pats žūti, bet savo fantazijų vis dėlto neišsižadės". Tolesnė įvykių raida patvirtino, kaip taikliai dr. J. Šaulys įvertino demonišką Hitlerio prigimtį!

Mirus A. Smetonai, tuojau pat kilo klausimas dėl valstybinių organų kontinuiteto išlaikymo. Savo 1944 vasario 26 d. laiške S. Lozoraitis atsisakė Berne buvusio diplomatinės tarnybos centro, "ar Kybartų aktus (arba kitus tokios rūšies aktus, kuriais R.P. būtų pakeitę Kybartų aktus) būtų reikalo pranešti konfidencialiai Vašingtonui ir Londonui, ar ne". Iš P. Žadeiko telegramos sekė, kad prezidentas buvo jį savo laiku painformavęs apie pavaduotojo paskyrimą. Jis sausio 11 d. telegrafavo: "Prezidentui Smetonai mirus, siūlau viešam reikalui esant vartoti kitą formulę, kad prezidentas įpėdinį paliko nuskyręs, tačiau saugumo sumetimais jo pavadardis šiuo tarpu neskelbiama stop Atsiliepkite, ar man vietos vyriausybei pranešti ką daugiau". Sausio 22 d. Šaulys telegrafavo: "Vartokite tokią formulę: Prezidentas paliko paskyręs teisėtą įpėdinį, kurio pavardę paskelbsime, kai leis karo sąlygos".

Liepos 16 d. Žadeikis telegrafu painformavo J. Šaulį, kad "liepos mėnesio antrą dieną pranešiau (valstybės) departamentui Kybartų aktų turinį".

Dr. K. Grauzinis, pasiuntinys Buenos Aires, dar 1944 vasario 20 d. pranešė, kad jis padaręs argentiniečių vyriausybei oficialų pareiškimą dėl S. Lozoraičio naujų pareigų, t.y. apie respublikos prezidento pavadavimą.

Kai buvo nušalintas Mussolinio režimas ir Italiją užėmė Vakarų sąjungininkų kariuomenė, nusistatyta A. Smetonos pasirašytųjų aktų nebe laikyti paslaptimi. Bet kai 1944 m. vasarą britų premjeras Winstonas Churchillis lankėsi sąjungininkų kariuomenės užimtoje Romoje, S. Lozoraitis pasiuntė jam 1944 rugpjūčio 15 d. raštą, pasirašęs jį kaip Lietuvos buvęs užsienio reikalų ministras. Tame rašte Lozoraitis kėlė klausimą, kad Lietuvoje, kurion jau buvo įžengusi raudonoji armija, būtų Italijos pavyzdžiu sudaryta tarpsąjunginė kontrolės komisija.

Iš esamų bylų matyti, kad S. Lozoraitis pirmą kartą pasirėmė "Kybartų aktų" įgaliojimais, pasiūlydamas Lietuvos reikalais raštus ano meto britų premjerui C. Attlee ir prancūzų laikinosios vyriausybės galvai gen. Ch. de Gaulle 1945 rugsėjo 19 d. ir kitą dieną — Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentui H. Trumanui. Tuose raštuose S. Lozoraitis išdėstė sovietų okupacijos aplinkybes ir prašė taikyti Lietuvai Atlanto Chartos nuostatus bei padėti lietuvių tautai atstatyti laisvą jos suvereninių teisių vykdymą ir politinę nepriklausomybę.

Kitas atvejis, kai S. Lozoraitis pasirėmė "Kybartų aktų" įgaliojimais, buvo ženeviškės Tautų Sąjungos likvidacinis posėdis, sušauktas 1946 balandžio 8 d. Nors Lietuva dar buvo šios institucijos narys, tačiau nei jos, nei kitų dviejų Baltijos valstybių delegatai į pilnates posėdžius nebuvo pakviesti. Savo 1946 vasario 25 d. memorandumu apie demaršus Tautų Sąjungos sekretariate, kuris Ženevoje merdėjo per visą karą, E. Turauskas, formaliai buvęs Lietuvos nuolatinio delegatu prie tos institucijos, rašė: "Svarbiausioji formalinė kliūtis mums patekti Pilnatin vyriausybės pripažintos (nors ir exilinės) vyriausybės, kuri suteiktų mums įgaliojimus ad hoc atstovauti savo kraštą pilnatyje".

Nepaisydamas nedrąsinančių simptomų, S. Lozoraitis 1946 kovo 21 d. parašė įgaliojimus atstovauti Lietuvai Tautų Sąjungos pilnates

(Nukelta į 13 psl.)

OHIO NEEDS A MAN OF ACTION, COURAGE, EXPERIENCE AND INTEGRITY

FOR U.S. SENATOR

in the June 8th Democratic Primary

VOTE for

JAMES V. STANTON

STANTON FOR SENATE COMMITTEE, MERCEDES COTNER CHMN., 3301 W. 100th ST., CLEVELAND, OHIO 44111.

ATEITININKŲ STOVYKLA DAINAVOJE

Kasmet Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdyba Dainavoje ruošia dvi stovyklas. Pirmoji stovykla, moksleivių, šįmet prasidės birželio 20 d. ir baigsis liepos 4 d. Jaunučių stovykla bus nuo liepos 4 d. iki liepos 18 d. Į moksleivių stovyklą bus priimami vaikai, kurie rudenį stos į devintą, dešimtą, vienuoliką bei dvyliką skyrių, ar bus pirmų metų studentai universitete. Jaunučių stovykloje laukiami nuo pirmo iki aštunto skyriaus mokiniai. Nors šias dvi stovyklas organizuoja ateitininkų sąjunga, tačiau stovyklauti nuoširdžiai kviečiame visus jaunuolius, ateitininkus ir ne ateitininkus.

Dainava yra puiki vieta jaunimui pasimaudyti, pa-

sportuoti, surasti naujų draugų, susipažinti su gamta ir bendrai prasilavinti. Šių metų stovyklų tema yra "Nelauk, ką pasaulis iš tavęs padarys — žiūrėk, ką tu iš pasaulio padarysi!" Stovykloje sužinosime, kas yra 6 milijonų dolerių "bionis" ateitininkas ir pasvarstysime, ką mums lietuviams reiškia JAV 200 metų jubiliejus.

Anksčiau buvo paskelbta, kad stovyklos prasidės sekmadienį ir baigsis šeštadienį. Kadangi tokia darbotvarkė sudarytų per daug finansinių sunkumų chigaiškiams, kurie Dainavon atvyks autobusu, tai buvo nuspręsta grįžti prie senos tvarkos. Stovyklos prasidės sekmadienį ir baigsis sekmadienį. Centro valdyba

praneša, kad moksleivių stovykla liepos 4 d. baigiasi 11 valandą, o jaunučių prasidės 1 valandą. Prašome, kad tėvai atsiimtų savo mokseivius vaikus prieš dvyliką valandą. To pageidaudami norime sumažinti chaosą, kurį vadovams sukurtų besimažinantys ir jaunučiai ir moksleiviai.

Platesnė informacija apie moksleivių ir jaunučių stovyklas yra randama registracijos anketose. Anketas galima įsigyti pas sekančius asmenis: Rytų apygarda — Jūratė Krokytė, 69 Fern Castle Dr., Rochester, N. Y. 14622 (716-544-3468); Kanada — Laima Underienė, 229 Rusholme Rd., Toronto, Ont. (416-536-8388); Clevelandas — Andrius Razgaitis, 6755 Parkgate Oval, Seven Hills, Ohio 44131 (216-524-2357); Chicago — Agnė Kižienė, 7118 So. Troy St., Chicago, Ill. 60629 (312 PR 8-2709); California — Dalilė Polikaitienė, 3111 Et-trick St., Los Angeles, Ca. 90027 (213-666-2568); Detroitas ir kitos vietovės — MAS cv 4225 Gunther Dr., Sterling Hts., Mich. 48077 (313-979-8259). Registracijos blankai moksleivių stovyklai turi būti gražinami MAS cv-bai iki birželio 12 d.; jaunučių stovyklai — iki birželio 19 d.

Viktoras Nakas

• Los Angeles šv. Kazimiero parapijos dienoje birželio 27 d. dalyvaus solistai Dana Stankaitytė, Stasys Baras, Jonas Vaznelis ir pianistai A. Vasaitis ir Raimonda Apeikytė.

DAINAVA

20-toji

LIETUVAICIŲ

VASAROS

STOVYKLA

Manchester, Mich.

48158

Nuo liepos 18 — iki rugpjūčio 1 d.

Šioj garsioj stovyklavietėj kas metai vyksta mergaičių stovykla, vedama Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų. Šią vasarą ši stovykla švenčia 20 metų jubiliejų.

KVIECIAME

- Išgyventi Dievą bendrame garbinime, gamtoje, draugystėje
- Džiaugtis ir giliau pamilti Lietuvą ir tautos turtus: šokius • dainas • meną • literatūrą
- Atrasti kūrybingumą savyje ir jį ugdyti
- Atrasti džiaugsmą atsiveriant kitiems ir veikiant kartu
- Smagiai praleisti laiką

Stovyklą praveda Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys su parinkto personalo pagalba

Gauti platesnį informaciją kreipkitės: DAINAVA
I. C. C.
Putnam, Conn. 06260
Tel. 203-928-5823

(Atkelta iš 12 psl.)

posėdžiuose, kurie, kaip jau minėjau, turėjo prasidėti balandžio 8 d., dr. J. Šauliui, E. Turauskui ir dr. A. Geručiai. Pirmuoju delegatu turėjo būti J. Šaulys. Kartu su įgaliojimais S. Lozoraitis paruošė kovo 21 d. data raštą, kuriuo Tautų Sąjungos gen. sekretoriui buvo pranešta apie respublikos prezidento A. Smetonos dekretus, jį paskyrusius ministru pirmininku ir respublikos prezidento pavaduotoju. Rašte, tarp kita, sakoma: "1944 m. sausio 9 d. Jungtinėse Amerikos Valstybėse mirus p. Prezidentui Smetonai, aš esu galutinai pasidaręs, pagal konstituciją, jo pavaduotoju". Raštą Lozoraitis pasirašė: Ministras Pirmininkas, e. Respublikos Prezidento p.

Tačiau per zondavimus kilo nuogastavimų, kad Tautų Sąjungos mandatų komisija gali įgaliojimų nepripažinti. O toks galimumas negalėjo būti mums naudingas, tuo labiau iš mirštančios institucijos, nebeturėjusios jokios politinės reikšmės. Tokiomis aplinkybėmis nusistatytą įgaliojimą nepamainuoti. Taip Lietuvos atstovams neteko dalyvauti Ženevos institucijos laidotuvėse. Buvo pasitenkinta atitinkamos notos įteikimu Tautų Sąjungos gen. sekretoriui

ryšium su sovietų okupacija. Raštą S. Lozoraitis pasirašė kaip ministras pirmininkas, einąs respublikos prezidento pareigas.

Šiaip iš esamų bylų matyti, kad S. Lozoraitis savo vėlybesniuose raštuose ir viešiuose pareiškimuose svetimšaliams reiškėsi kaip Diplomatinės tarnybos šefas arba kaip buvęs užsienio reikalų ministras (arba kartu abiem titulais), bet nesinaudojo įgaliojimais, jam suteiktais pagal vad. "Kybartų aktus".

Laiko nuotolyje gali kilti klausimas, kodėl, pasirėmus "Kybartų aktais", nebuvo sudaryta egzilinė vyriausybė. Tačiau šis klausimų kompleksas siejasi su problemomis, kurios peržengia šio rašinio ribas ir kurioms objektyviai išgvildinti, mano, manymu, dar nėra atėjęs laikas. Svarbiausias rūpestis permainingo laiko tėkmėje buvo išsaugoti Lietuvos Diplomatinės tarnybos, kaip valstybinio kontinuiteto organo, egzistenciją ir orumą. Tuo tarpu "Kybartų aktai" tikrai netiesiogiai liečiasi su Diplomatine tarnyba.

Kaip bebūtų, maniau, kad mano rašomos Lietuvos Diplomatinės tarnybos istorijos rėmuose pravers atkurti vad. "Kybartų aktų" kilmę.

Š.A.L.S.S. STUDIJŲ SAVAITGALIS

Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga, birželio 26, 27 d. Kent State Universitete ruošia Studijų Savaitgalį. Apie lietuvišką jaunimą ir jų organizacijas kalbės dr. Viktoras Stankus. Liudas Sagys sutiko kalbėti apie tautinių šokių istoriją ir išsivystymą. Ingrida Bublienė kalbės apie lietuvių moterų rolę lietuviškame ir amerikietiškaime gyvenime. Apie lietuvių

imigracija į JAV kalbės dr. J. Cadzow. Kun. A. Kijauskas diskutuos ar reikia naujų lietuviškų parapijų ir Jonas P. Palukaitis kalbės apie lietuvių spaudą Vokietijoje ir JAV.

Į Š.A.L.S.S. studijų savaitgalį yra kviečiami visi studentai ir visi kiti kas gali atvažiuoti.

Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės: Milda Kupcikevičiūtė, 6935 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629, tel. (312) 476-3875.

Pulk. KAZIMIERUI PAŽEMĖNUI

mirus, sūnums KĘSTUČIUI, REGIMAN-

TUI ir VYTAUTUI PAŽEMĖNAMS

užuojautą reiškia

Adomas ir Lina
Mickevičiai

A. + A.

Pulk. KAZIUI PAŽEMĖNUI

mirus, liūdinčius mielus sūnų KĘSTUTĮ, marčią MIRGĄ ir vaikaičius: VAIVĄ, LAIMĄ ir AIDĮ nuoširdžiai užjaučiame

Leokadija ir Antanas
TveraiBina ir Alfonsas
NorkaiOna ir Antanas
Juodvalkiai

KAZUI PAŽEMĖNUI

mirus, sūnums KĘSTUI, RENUI, VYTAUTUI ir jų šeimoms reiškiamo gilią užuojautą

Viktorija ir Adolfas
Mėlinauskai

NEPRIPAŽĮSTA OKUPACIJOS

JAV Senatas gegužės 4-5 d.d. ilgai svarstė šio krašto su Sovietų Sąjunga santykių klausimą. (Rezoliucija No. 406). Buvo svarstoma ir senatoriaus Curtis Rezo-liucija No. 319 Lietuvos, Latvijos ir Estijos reikalus.

Po ilgų diskusijų buvo su-tarta priimti vieną 406-ją rezoliuciją, į ją įjungiant rezoliucijos No. 319 tekstą. To panašaus turinio rezoliu-cija No. 864, kaip ši No. 319, Atstovų Rūmų buvo jau se-niau priimta.

Žemiau duodame Baltijos valstybes liečiančios rezoliucijos Nr. 406 dalį:

(Sec. 5. (a) Kongresas nustato, kad —

(1) trys Pabaltijo tautos, Estija, Latvija ir Lietuva, nuo Antrojo pasaulinio ka-ro pradžios buvo neteisėtai Sovietų Sąjungos okupuotos;

(2) Atrodo, kad Sovietų Sąjunga laiko, kad Europos Saugumo ir Bendradarbia-vimo Konferencijos Baigia-masis Aktas, pasirašytas Helsinkyje, suteikia pasto-vų statusą Estijos, Latvijos ir Lietuvos sovietinei anek-sijai; ir

(3) Nors ryšium su Bai-giamąjo Akto pasirašymu Helsinkyje nei Prezidentas nei Valstybės Departamen-

tas neišleido specifinio pa-neigimo, paryškinančio, kad Jungtinės Valstybės vis dar nepripažįsta Sovietų šių tautų užgrobo jėga, tiek Prezidentas savo 1975 m. liepos 25 d. pareiškime, tiek ir Assistant Secretary of State for European Affairs savo pareiškime Subcommittee on International Political and Military Affairs of the House Committee in International Relations vi-sai aiškiai pasisakė, kad il-galaikė oficiali Jungtinių Valstybių politika nepripa-žinti Baltijos Valstybių aneksijos ir inkorporacijos į Sovietų Sąjungą nėra pa-veikta Europos Saugumo Konferencijos rezultatų.

(b) Nepaisant, kaip So-vietų Sąjunga ar kita kokia valstybė bemėgintų inter-pretuoti Europos Saugumo ir Bendradarbiaavimo Bai-giamąjį Aktą, Helsinkyje pasirašytą, Kongresas laiko

(1) kad Jungtinių Valstybių ilgalaikė politika nepripa-žinti trijų Pabaltijo vals-tybių, Estijos, Latvijos ir Lietuvos neteisėto Sovietų užgrobo ir aneksijos nėra pasikeitusi ir (2) kad ir to-liau Jungtinės Valstybės jo-kiu būdu nepripažins Pabal-tijo kraštų sovietinės oku-pacijos. (ELTA)

SERVICE MANAGER TRUCK LEASING

(With Diesel Maintenance Experience)

LEAD A LARGE OPERATION
IN DETROIT FOR
SAUNDERS LEASING SYSTEM

Rewards and future potential are high for your background and talent in supervision, diesel mechanic training, and customer contact. Because we have been expanding many of our service managers have been promoted to the branch management level.

We invite to consider our career advantage, and exceptional compensation including free income protection, free retirement, medical insurances, and other quality fringes.

For immediate attention send complete resume to
Mr. Bill Heard

SAUNDERS LEASING SYSTEM, INC.

201 Office Park Drive
Birmingham, Alabama 35223

We Are An Equal Opportunity Employer M/F (21-23)

NURSES ARE "VERY SPECIAL" PEOPLE

At

ST. CLAUDE GENERAL HOSPITAL

Whether you are a recent graduate or have considerable experience, St. Claude General Hospital offers a unique opportunity for professional nursing. You can enjoy beautiful hospital facilities, highest area salaries, good employee benefits and secure employment.

R. N. House Supervisor for 11-7 shift—minimums head nurse experience.

R. N's for ICU-CCU

9 bed unit, Hewlett-Packard monitors, experience preferred, training available for the right nurses, rotating shifts or straight 3-11, 11-7, part time-work available.

L. P. N's for ICU-CCU

Past experience a must, rotating shifts or straight 11-7.

R. N's & L. P. N's-Med.-Surg.—3-11 & 11-7 Competitive salary plus shift differential & excellent fringe benefits. If you want to become one of our "Very Special" people contact:

PERSONNEL OFFICE:

3419 St. Claude Ave.

New Orleans, La.

504-944-7931, ext. 121

A Medenco Hospital

An Equal Opportunity Employer

Owen **Heggs for Congress**
Helps!

HEGGS IS QUALIFIED:

- Professor of Law, Case Western Reserve University
- Veteran, U.S. Navy; Judge Advocate General's Corps
- U.S. Congressional Assistant
- Scholar whose broad background in law has helped people for years
- Graduate, Case Western Reserve University, 1967
- Graduate, Howard University, 1964
- Graduate, Cathedral Latin High School; St. Cecilia School

HEGGS: HE'LL DO MORE FOR YOU THAN STOKES:

- BRING more Federal Funds to Cleveland
- FIGHT crime with effective law legislation
- SAVE our communities from decay
- REPORT regularly to the people
- MAKE the city of Cleveland a BETTER place to live

HIS YEARS OF EXPERIENCE ARE PROOF THAT OWEN HEGGS WILL DO MORE FOR YOU IN CONGRESS

- TRUSTEE, Case Western Reserve University (1971-1974)
- PRESIDENT, Urban League (1972-1975)
- TRUSTEE, Cuyahoga County Hospitals
- TRUSTEE, Greater Cleveland Growth Corporation

- VOTED: Ohio Jaycees "Outstanding Young Man" 1975
- VOTED: Cleveland Jaycees "Outstanding Young Man" 1974
- VOTED: Cleveland Jaycees "Outstanding Citizen's" Award for 1973 and 1974

VOTE HEGGS on June 8

DEMOCRAT

21st DISTRICT

ELECT A CONGRESSMAN FOR ALL THE PEOPLE

Paid for by the Heggs for Congress Committee, Mary Ann Kovach, Co-Chairperson

2000 DOL. RELIGINEI ŠALPAI

Šiais metais iki kovo 15 d. Clevelando ir apyl. lietuviai Rel. Šalpai suaukojo 936 dol. Šis yra dar nepaskelbtų vėlesnių aukotojų sąrašas.

Po 50 dol. auokojo: Dr. A. Baltrukėnas ir dr. V. ir V. Gruzdžiai.

40 dol.: J. Rumbutis.
Po 30 dol.: A. Buknis, O. Geležiūnienė ir dr. J. Mačiulis.

Po 25 dol.: A. ir R. Babickai, dr. V. Bložė ir G. Juškėnas.

Po 20 dol.: Rasa Eidukaitis, M. Ješmantienė, J. ir M. Mikoniniai ir Vl. Šniolis.

16.50 dol. — J. Krištolaitis.
Po 15 dol.: Dr. H. Brazaitis ir K. ir E. Žemeliai.

Po 12 dol.: E. ir St. Alšėnai, S. ir H. Idzeliai ir D. ir P. Mikoliūnai.

Po 10 dol.: O. Aleksa, M. Bružienė, K. ir Z. Gobiai, Irena Grigaliūnaitė, Vyt. ir O. Geležiūnai, B. Gražulis, St. Jan-kauskas, G. ir D. Ješmantai, P. ir J. Klioriai, P. Kudukis, B. ir E. Malcanai, A. ir G. Masilioniai, dr. Al. Nasvytis, Z. ir St. Obeleniai, A. Pautienis, A. Penkauskienė, R. ir N. Kašubai, Vl. Plečkaitis, V. ir E. Račkauskai, O. Rumbutienė, J. ir D. Staniškiai, dr. P. ir K. Stungiai, V. ir E. Šenbergai, J. Tamašauskas, P. Tamulionis, M. Titienė, Urbonavičių šeima, M. ir V. Valiai, J. Klimaitienė — 7 dol. ir A. Kavaliūnas 6.

Po 5 dol.: A. ir J. Aleksai, V. Andrušaitis, J. ir M. Apanavičiai, Vl. Bačiulis, Br. Bernotas, A. Brazaitis, V. ir O. Čepukaičiai, Kęst. Civinskas (10 davė anksčiau), V. Civinskas, F. Eidukevičienė, M. Eidukevičienė, A. ir N. Gargasai, Vl. ir A. Gelažius, A. ir R. Idzeliai, Ed. Ilenda, P. Jocius, J. ir I. Juodišiai, J. ir O. Kalvaičiai, Vl. Matulionis, O. Mažeika, M. Mažeitytė, B. Narbutienė, A. Neimaniene, A. Nevulis, V. Nykštėnienė, Pr. Petraitis, M. Rudaitienė, St. Rudis, S. Rydelienė, W. Salackas, A. Skarnus, St. Slabokas, J. ir E. Stepai, V. Šamatauskas, K. ir J. Šlapeliai, Eric Unger, J. Virbalis, G. ir E. Žemaičiai, J. Žygas, O. Žygiene, M. ir E. Zylė, C. Harish.

Po 4 dol.: V. Geležiūnas, E.

ir K. Širviniai.

Po 3 dol.: A. Balaševičius, Emily Lesky, J. Šiaučiūnas, A. Vasis, A. Vedegys, E. Vyšniauskienė.

2 dol.: K. Kalvaitienė.
Po 1 dol.: Eg. Belžinskas, J. Misevich, S. Vaičiūnas ir J. Žiaunis. Smulkiais per Šv. Jurgio parapijos rinkliavą — 49.88.

Tad viso pagal šį sąrašą gauta 1052.38 dol., pagal anksčiau paskelbtą sąrašą — 936 dol. Taigi iš viso iki gegužės 15 d. šiais metais gauta 1988.38 dol. (180 aukotojų). Širdingai ačiū visiems. Laukiame dar neatsiliepusių. Aukos RELIGINEI ŠALPAI prašome siųsti šiuo adresu: O. Žilinskienė, 1840 Caronia Dr., Lyndhurst, Ohio 44124.

RELIGINĖS ŠALPOS
KOMITETAS

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINĖS IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskite savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiektis su Maskva suteiks jums žinia apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE

TELEF. 621-6036

CLEVELAND, OHIO 44114

CLEVELANDE

Aurelija Balašaitienė

Mūsų abiturientų profilai

'Klasė yra panaši į asmenį: kaip nėra dviejų visiškai vienodų asmenų, taip ir nėra vienodų klasių ... Šių metų abiturientai yra nuoširdūs, draugiški, nepavydūs. Jie mėgsta muziką, šoki, konkrečius darbus. Nemėgsta ilgų knygų, rašinių literatūrinėmis temomis ir sutrumpintų pertraukų. Jų nuotaikos dažnai keičiasi, kaip oras tropikuose: čia nerūpestinga šypsena ... čia tamsus neviltingas debesis, pyktis, kaip perkūnija, staigių ašarų lietus; čia vėl šypsenos ir juokas ...' pareiškė Šv. Kazimiero mokyklos direktorė Vida Augulytė, apibūdindama savo vadovaujamos mokyklos šių metų abiturientų laidą. Iš jos kondensuotai realistiško apibūdinimo aiškėja, kad mūsų jaunimas yra toks, kaip visada ir visur, su tomis pačiomis bręstančio jaunuoio nuotakomis, kaprizais, abejonėmis ir jaunatviškais lūkesčiais bei pomėgiais. Dauguma jų praleido savo dvylikos mokslo metų šeštadienius lituanistinėje mokykloje, į kurią tik mažuma ėjo savo noru ar su entuziazmu. Tik paaugę, jau dalinai iš papratimo, dalinai iš bręstančio, tėvų ir mokytojų įkvėpto pareigos jausmo, parodė tikrą norą dirbti. Tačiau negalima mažinti jų nuopelnų, nes vistiek darbo buvo įdėta daug; buvo susipažinta su pagrindiniais mūsų tradicinės kultūros bruožais: kalba, literatūra, istorija, visuomeniniais klausimais, menu, daina, šokiu ir t.t. Tai pagrindai, kurie išliks jų visam gyvenimui, o vėliau, subrendus sukūrus šeimas, kaip tai jau gyvenimo praktika parodė, taps dirva, kurioje išbujos tikrosios, neprievartaujamos lietuviškos želmenys. Jei vertiname mokytojų darbą lituanistinėse mokyklose, tai čia reikėtų ypatingai pabrėžti tėvų ištvermės ir pasišventimo momentą. Visi žinome, kad tik nedidelė dalis mūsų jaunimo lanko šeštadienines mokyklas. Jas lankantieji tampa mūsų visuomeniškos veiklos prieauglio elitu, nes lituanistinė mokykla, paremta ne rajoniniu, bet tautinio išpareigojimo pagrindu, vaikina lietuviškų šeimų vaikus, gyvenančius skirtinguose rajonuose, lankančius skirtingas privačias ar viešąsias mokyklas. Tas gyvas ryšys, tarsi nematomas, pasąmoninis tinklas, teikia jiems priklausomumo, socialinio bendravimo ir visuomeniškumo pagrindus.

Šv. Kazimiero Lituanistinė Mokykla Clevelande, vadovaujama V. Augulytės, ši pavasariį džiaugiasi septynerių abiturientų išleidimu į lie-

nebūčiau galėjęs atsiekti'. Tomą Palubinską domina psichologija, o savo gyvenimo ateityje jis yra tvirtai nusistatęs 'būti naudinga lietuviškai visuomenei, išijungiant į lietuvišką veiklą'.

Vitas Čyvas

Vitas Čyvas, Šv. Kazimiero mokyklos auklėtinis, kaip ir dauguma jo kolegų, prisipažįsta iš pradžių lankęs mokyklą be noro, tačiau šandien supranta, kad jis klydęs. Atrodo, kad ir jo gyvenime prie lietuviškos mokyklos diplomo gavimo prisidėjo abu faktoriai: tiek šeima, tiek mokykla. Per šeimą jis priartėjo prie gyvos, mielos artimos Lietuvos, klausydamas savo tėvų pasakojimų. O bendram žinojimui reikalingą medžiagą gavęs mokykloje. Vitas yra pasiruošęs 'išijungti į lietuvišką visuomeninį darbą ir padėti kenčiantiems broliams Lietuvoje'.

Andrius Razgaitis

Andrius Razgaitis, baigdamas Vysk. Valančiaus Mokyklą, savo ateities planuose yra numatęs studijas inžinerijos srityje. Iš savo lituanistinės mokyklos išsinešdamas stiprų ryšį su lietuviška dvasia, geriau pažinęs kalbą, susipažinęs su Lietuvos istorija, literatūra ir geografija, nori aktyviai reikštis lietuviškoje veikloje. Jo malonūs ir draugiškas veidas jau yra gerai pažįstamas vasaros jaunimo stovykloms.

Panašiai kalba Danutė Balčiūnaitė, Šv. Kazimiero mokyklos abiturientė. Ji jaučia kad mokykla padariusi ją sąmoningesne lietuvaite. Pasiūžusi studijuoti griežtuosius mokslus ir drama, Danutė nori šokti 'Grandinėle-

PAGERBKIME VAINIKŲ DIENĄ

Prieš eilę metų Clevelando Skautininkų Draugovė, ieškojo būdų pagerbti ir tuos, kurių mūsų tarpe nėra, bet kurie yra, savo buvimu žemėje, tapę tos nepertraukiamos žmogiškosios ir lietuviškosios gyvenimo grandies nariais. Prie jų karstų stovėdami, paskutiniaisiais atsišveikinimo žodžiais kalbėjome: 'Tebūnie lengva Amerikos žemelė', giliai širdyje jausdami, kad gal ne kartą buvo svajota amžinam poilsiui vistiek glaustis po savo gimtosios žemės dangumi, po lietuviška švelnia velėna. Deja, laikas daro savo, ir kas kart Amerikos kapinėse mūsų mirusiųjų skaičius didėja. Tik nebėra tradicinio Lietuvos bažnyčio varpų skambesio ... 'Skamba ir žvanga, gaudžia varpai, liūdna ir skaudų skleisdami gaudą', kalbėjo nemirtingasis Maironis ... Neskamba varpai, retai tesimato rūtos, ir taip kapinių žemė sujungia visus, be tautybės ar kilmės skirtumo.

Danutė Balčiūnaitė

je' ir priklausyti Studentų Ateitininkų Sąjungai.

Panagrinėjus penkių abiturientų pareiškimus, ryškėja bendras jų nusistatymo vaizdas: jie visi daugiau ar mažiau ne savo noru pradėjo lankyti lituanistines mokyklas, visi turėjo pakankamai ištvermės jas baigti, subrędami jau tvirtoje lietuviškumo dvasioje. Iš jų reikia tikėtis tikrosios atsparos ir pagrindų mūsų visuomenės lietuviškumo dvasioje. Iš jų reikia tikėtis tikrosios atsparos ir pagrindų mūsų visuomenės lietuviško gyvenimo klestėjimui. Tuo pačiu galima padaryti išvadą, kad lituanistinės mokyklos, nežiūrint ne visada palankių sąlygų ir kietų kasdieninio gyvenimo reikalavimų, savo uždavinį atlieka. Džiugu, kad ir po daugelio metų, toli nuo gimtojo krašto ribų, tėvai, močiutės ir seneliai turi kuo pasidžiaugti ir pasigėrėti, matydami, kad jų numylėtos tautos, tolimuose užjūriuose gimęs ir augantis, jaunimas tampa gyvomis jos atžalomis.

Apie dar gražų septynių abiturientų būrelį bus rašoma sekančiame Dirvos numeryje.

Tradicinė Amerikos tautinė Mirusiųjų Pagerbimo Diena (Memorial Day) turi turėti ir mums gilią reikšmę - tetampa ji mirusiųjų lietuvių pagerbimo diena.

Clevelando Skautininkų Draugovė tą šventę atžymi kad ir kukliai, bet išpūdingai ismeigiant lietuviškas vėliavas prie kiekvieno lietuviško kapo Visų Sielų kapinėse. Deja, kai kurie kapai ir šiais metais liks neatžymėti, nes dėl pakeistų pavardžių, vien remiantis antkapių užrašais, ne visada galima atpažinti lietuvių kapą. Kapų atpažinimo klausimu jau buvo anksčiau kreiptasi į tuos, kurie tokius kapus žino, kad praneštų jų vietą ir pavardę Skautininkų Draugovės nariams. Taip pat skautininkės prašo, kad Visų Sielų Kapinėse lietuviai prieš šventę aptvarkytų pavienius kapus. Paprastai tomis dienomis (pradedant penktadienio vakaru - gegužės 28 dienos iki pirmadienio vakaro) kapinės yra gausiai visų lankomos.

Pirmadienį, Visų Sielų Kapinėse, Clevelando Diecezijos arkivyskupas laikys pamaldas, kurių metu asistuoja dalyvaus ir penki lietuviai kunigai.

Lietuviškomis vėliavėlėmis bus papuošta virš dviejų šimtų kapų. Clevelando Skautininkų Draugovė kviečia visus lietuvius aplankyti Visų Sielų kapines drauge su savo jauniausiais šeimų nariais, kad toji diena įneštų gilesnės rimties į mūsų skubų, drauge su skriejančiu pavasariu lekiantį gyvenimą. Lankyme mūsų mirusiųs, kad kada nors būtume lankomi ir mes patys.

s. A. Balašaitienė

• Clevelando Meno Muziejus, kur šiuo metu vyksta įdomi paroda "The European Vision of America" bus atidarytas liepos 4 d. ir vasaros metu nuo 1 iki 6 v. p. p. Įėjimas veltui.

• Pranas Ambrazevičius, gyv. Chester Twp., Ohio, Dirvos atstatymo Fondui atsiuntė 50 dol. Ačiū.

OPPORTUNITY FOR
RNs and LPNs
FOR 120 BED GENERAL HOSPITAL
NEEDED IMMEDIATELY
Starting Salaries:
\$825 minimum for RNs plus shift
differential
\$550 minimum for LPNs plus shift
differential
EXCELLENT BENEFITS:
• FREE INSURANCE
• 6 PAID HOLIDAYS
• 2 WEEKS PAID VACATION
• 7 DAYS SICK LEAVE
For more information contact:
Apply call or write Director of Nurses
SAVOY MEMORIAL
HOSPITAL FOUNDATION
801 POINCIANIA AVE.
MAMOU, LA. 70554
318-468-5261 (17-23)

CLERK TYPIST

6 month experience required.
35 hrs. 4 1/2 day work week.

RELIABLE LIFE
INSURANCE CO.

Reliable Life Building
231 W. Lockwood Avenue
Webster Groves, Mo. 63119

An Equal Opportunity Employer
(20-22)

Brangiai lietuviškos patriotiškos
šeimos motinai

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos sūnui, ilgamečiui Amerikos
Lietuvių Tarybos veikėjui ir buvusiam
pirmininkui inž. EUGENIJUI BART-
KUI bei kitiems šeimos nariams reišk-
kiame nuoširdžią užuojautą drauge su
jais liūdėdami

Amerikos Lietuvių Taryba

BAIGE MUZIKOS MOKSLUS

Dalia Sakaitė, pradėjo
mokyti skambinti piano
būdama tik penkerių metų
amžiaus pas Genę Karsokie-
nę. Vėliau už kelerių metų
ji pradėjo studijuoti piano
muziką pas mūsų garsiuo-
sius pianistus Birutę Sme-
tonienę ir Andrių Kuprevi-
čių Clevelando muzikos mo-
kykloje. Po to, gavusi sti-
pendiją, dvejus metus gili-
no studijas pas muzikos mo-
kytoją Yara Bernette Ham-
burgo valstybinėje aukštoje
muzikos mokykloje ir pa-
staruosius dvejus metus
Cincinnati Universiteto mu-
zikos konservatorijoje pas
piano muzikos profesorių
Dudley.

Dalia studijas baigė pri-
valomu baigiamuoju rečita-
liu š. m. gegužės mėn. 11
d., įsigydamą Bachelor of
Music diplomą.

Rečitalyje dalyvavo iš
Clevelando jos tėvai Vincas
ir Gertrūda Sakai ir dar ke-
letas jos giminių bei pa-
žįstamų.

Jos rečitalio Patricia Cor-
bett teatre klausėsi apie 300
labai entuziastingai nusitei-
kusių muzikos studentų iš
tos pačios konservatorijos.
Dalia savo rečitalyje atliko:
J. S. Bacho "French Over-
ture, BMV 831", R. Schu-
mano "Kinderscenen, Op.
15" ir L. van Beethoven
"Sonata in C Minor, Op.
111".

Vasaros atostogoms pra-
leisti Dalia yra pakviesta į
Putnamą, seselių vedamą
"Neringos" stovyklą patal-
kininkauti suvažiavusioms į
stovyklą mergaitėms muzi-
kos srityje ir pavargonin-
kauti seselių kopyčioje.

Vėliau, rudenį, Dalias
planuoja dar toliau tęsti
piano studijas New Yorke.

Linkime geriausios sėk-
mės jaunajai pianistei!

(jn)

WANTED EXPERIENCED
MAINTENANCE MEN
BRICKLAYER
with ability to work with concrete
ALL AROUND MECHANICS
for general factory maintenance.
Must be able to read blue prints.
Steady work for qualified men, and
fringe benefits. 6 day week. 7 A. M.
to 3:30 P. M. Call Mr. KAMMS, 8:30
A. M. to 2:30 P. M. Mon. thru Fri.
216-961-6161. (21-27)

OPPORTUNITY FOR
REGISTERED MEDICAL
TECHNOLOGIST
Needed for Laboratory of a 100 bed
hospital on the coast.
Salary commensurate with experience
and ability. Liberal personnel policies.
Apply call or write to: Pathologist
CARTERET GENERAL HOSPITAL
Morehead City, N. C. 28557
919-726-7886 (21-27)

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, filisterius: vyrą dr. JUOŽĄ, sū-
nų inž. EUGENIJŲ, marčią DANGUO-
LĘ, dukterį TAMARĄ ir žentą ALGIR-
DĄ BUDRECKUS bei visus kitus šei-
mos narius nuoširdžiai užjaučiame

Korp! Neo-Lithuania
Chicagoje

Mielai

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos vyrą dr. JUOŽĄ BARTKŲ,
dukterį TAMARĄ ir sūnų EUGENIJŲ
ir jų šeimas bei artimuosius giliai už-
jaučia

Stella ir Vytautas
Abraičiai

Mylimai ir brangiai žmonai-motinai

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, mūsų šeimos rėmėjus ir kolegas,
Velionės vyrą dr. JUOŽĄ BARTKŲ,
sūnų EUGENIJŲ ir DANGUOLĘ su
šeima BARTKUS, dukrą TAMARĄ ir
ALGIRDĄ BUDRECKUS ir kitus ar-
timuosius nuoširdžiai užjaučiame

Mečys, Eleonora Valiukėnai
ir šeima

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos sūnui EUGENIJUI, BART-
KUS & ASSOCIATE INC. Prezidentui,
Velionės vyrui dr. JUOZUI BARTKUI
ir visiems artimiesiems reiškiamo užuo-
jautą

Bartkus and Associates, Inc.
Personalas

Inž. ALBERTUI CIBUI

Lietuvoje mirus, broliui inž. EDMUN-
DUI CIBUI ir šeimai reiškiamo nuošir-
džią užuojautą

Nora ir Aleksandras
Griauzdės

Mylimai Motinai

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos sūnų inž. EUGENIJŲ
BARTKŲ ir jo šeimą bei gimines nuo-
širdžiai užjaučia ir drauge liūdi

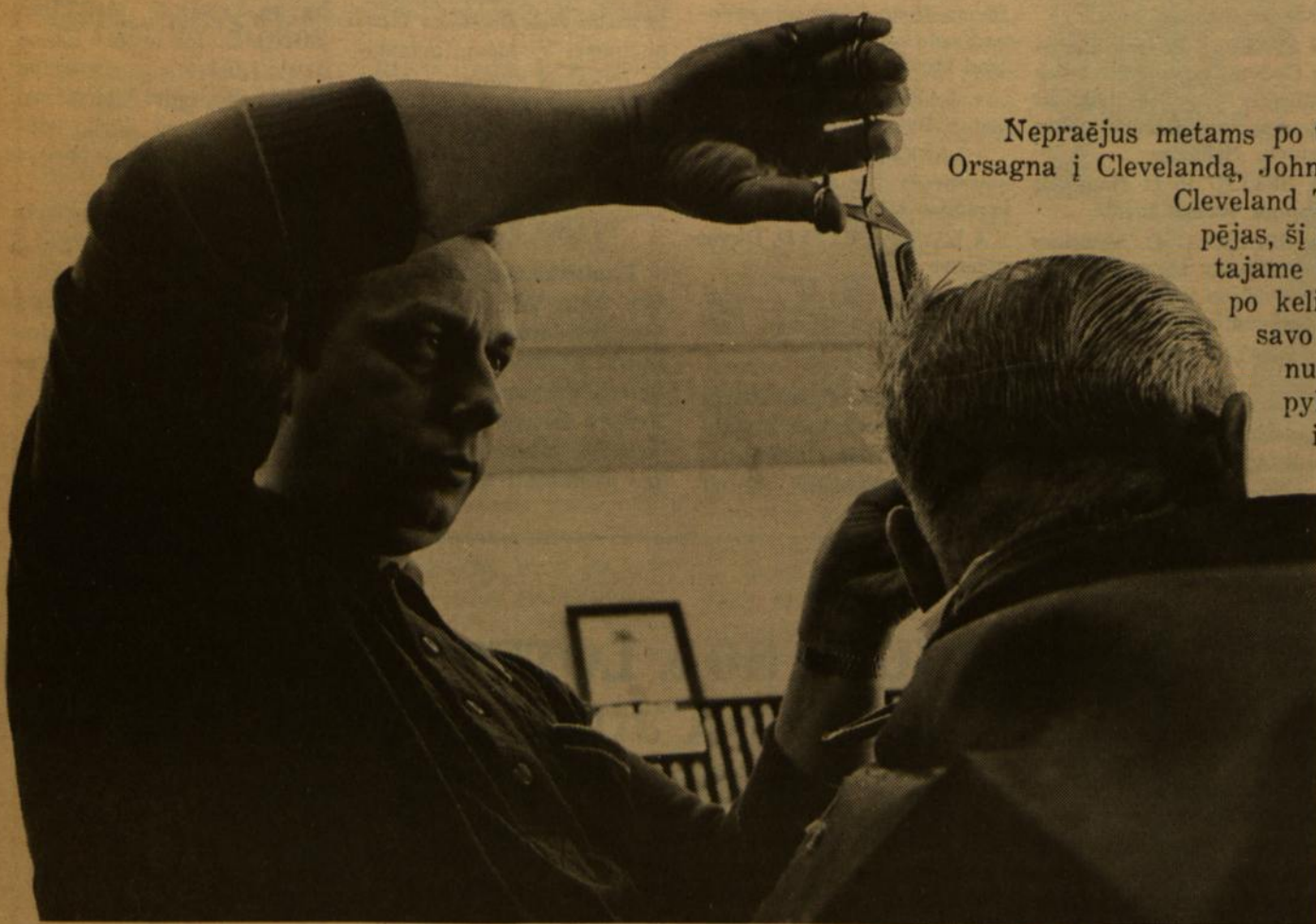
Doyen & Associates firmos
lietuviai bendradarbiai

A. † A.

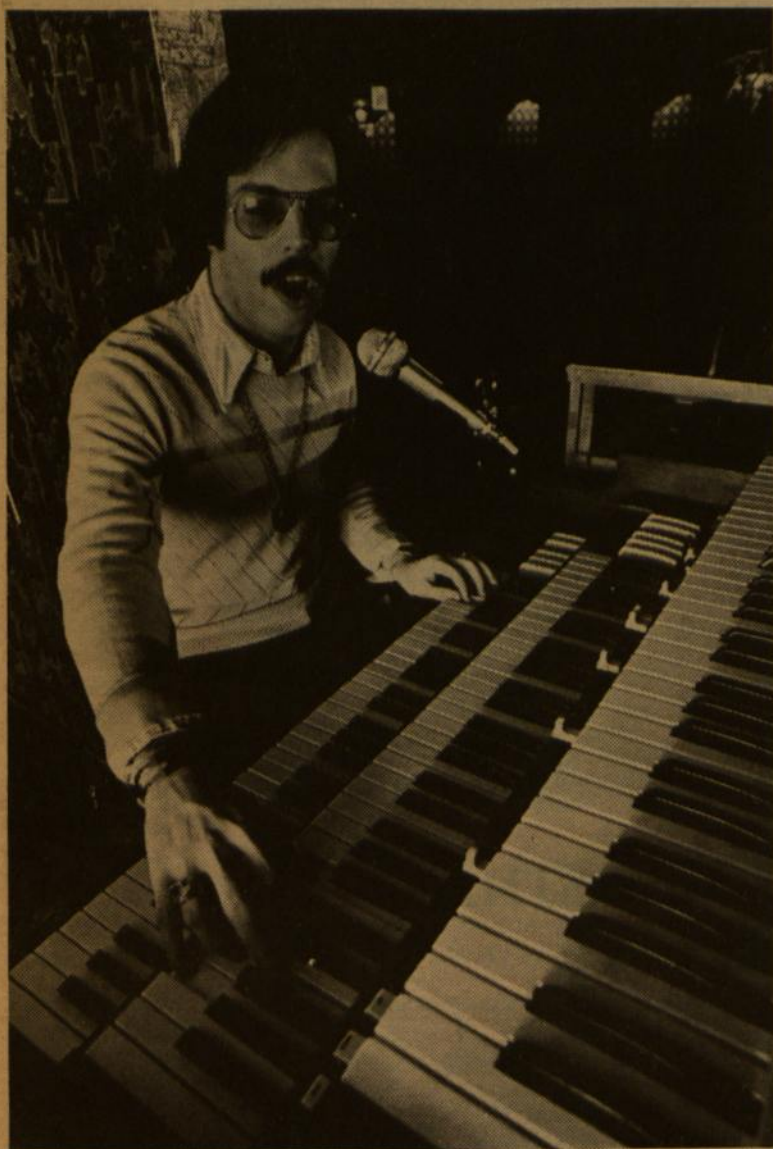
Pulk. KAZIMIERUI PAŽEMĖNUI

mirus, jo sūnums KESTUČIUI, REGI-
MANTUI ir VYTAUTUI, taip pat jų šei-
mų nariams bei kitiems artimiesiems reišk-
kiame nuoširdžiausią užuojautą

Rūta ir Mečys
Jauniškiai

Nepraėjus metams po to kai persikėlė iš Italijos Orsagna į Clevelandą, John Pace nusipirko namą per Cleveland Trust. Dirbdamas kaip kirpėjas, ši amata jis išmoko savo gimtajame krašte Italijoje, John Pace po kelių metų apsisprendė turėti savo nuosavą biznį ir taip jis nusipirko savo nuosavą kirpyklą, ir vėl su Cleveland Trust ir Joe Patterson, banko Lake Shore ir 264th skyriaus vedėjo pagalba. Dėl John Pace Amerika yra iš tikrųjų galimybių ir laimės kraštas. "Šis kraštas ir ši apylinkė, kur esu įleidęs savo šaknis", sako jis. "Ir aš galvoju, kad tai žavu."

Dirbdamas, kaip Dieselio motorų taisytojas, George Bozickovich galėjo nusipirkti savo pirmus namus su paskola vienuolikai metų po to kai atvyko iš savo gimtojo krašto Serbijos. Rich Janjic, Cleveland Trust banko Lake Shore — 225th skyriaus vadėjas, sutvarkė jam paskolą. Mr. ir Mrs. Bozickovich yra laimingi, kad jų septyni vaikai gali džiaugtis saugumu ir patogumu augdami savo nuosavuose namuose. Bozickovich šeima jaučia, kad didesnė laisvė ir nepriklausomybė yra turint nuosavus namus, nors yra papildomų taksų, apdraudų ir kitų išlaidų. Mrs. Bozickovich sako: "Tai duoda mums laisvę, kas yra daugiau negu įmanoma užtikrinti."

Nors jis dar yra jaunas vyras, Ronald Klimczuk yra profesionalas muzikas Ron James vardu jau eilę metų. Praėjusiais metais jis rado labai specialius ir retus vargonus, kokius jis norėjo turėti jau seniai. Problema buvo tik tame, kad jam buvo skubiai reikalinga tam tikra suma pinigų pirkimui. Joe Hendricks, Cleveland Trust's Garfield Heights skyriaus vedėjas, sutvarkė jam paskolą per pusantros valandos ir Ronald Klimczuk galėjo nusipirkti vargonus. "Aš tikiuos pasilikti muziku pasaulyje ilgą laiką", sako jis. "Tie vargonai yra labai svarbūs mano muzikinei karjerai."

Cleveland Trust. Leiskit padėti jums visais mums galimais būdais.

**GROSSE POINTE AREA
W O M A N
FOR GENERAL HOUSEWORK**
TOP EARNINGS. GOOD WORKING
CONDITIONS.
Call after 6 p.m.
313-886-0892

(19-20)

**WANTED EXPERIENCED
PRESSMEN
LONG TERM JOB
NEEDED BY
CORRUGATED BOX CO.**
Apply in person only:
MOORE PAPER CONTAINER
1700 Glaser (off Hogan St.)
Houston, Texas
Ask for Mrs. Brown

(15-19)

**OWNER OPERATORS
WITH LATE MODEL EQUIPMENT**
We haul hides, East and backhaul
steel. Because of additional authority
we are seeking owner-operators. Good
revenue and benefits.
MOMSEN TRUCKING CO.
OMAHA, NEBRASKA
402-896-3501

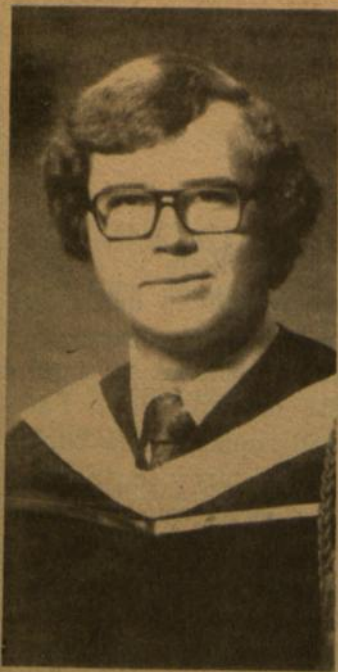
(12-21)

**OPPORTUNITY FOR
PROFESSIONAL HELP**
2 RN's and 3 LPN's—Positions avail-
able in our 20 bed hospital and 31
bed nursing home. Also REGISTERED
MEDICAL TECHNOLOGIST. Write
Mrs. Frances A. Zachmann, Director
Nursing Service, Fallon Memorial
Hospital and Nursing Home, Baker,
MT 59313.

(17-19)

**ROLL THREAD
SET UP OPERATORS
TRIMMER SETUP OPER.**
Blue Cross and Life Insurance paid
in full by company. Employee profit
sharing and bonus plan. Excellent
hourly rate and other fringe benefits.
Apply in person: **UNITED BOLT &
SCREW**, 10555 Haggerty, Dearborn,
Mich. 846-3930.

(22-24)

Linas Kojelis, USLA studentas, laimėjo Outstanding Senior atžymėjimą. Linas rudenį Princeton universitete sieks magistro laipsnio ir planuoja daryti diplomatinę karjerą Valstybės Departamente. Jis yra veiklus Los Angeles lietuvių jaunimo organizacijų narys.

• Tautos Fondo narių suvažiavimas įvyks gegužės 29-30 d.d. Kultūros židiny, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207 (telefonas 827-9645).

Tautos Fondo nariais yra asmenys ir organizacijos, įskaitant ir Vliką sudarančias grupes, nuo 1975 m. sausio 1 d. iki narių suvažiavimo paaukojusios ar įmokėjusios Tautos Fondui ne mažiau kaip 100 dolerių. Paaukotos sumos atleidžiamos nuo mokesčių (tax exempt). Be to, aukotojui pagaidaujant ir pagal susitarimą, siuntinėjami lietuvių arba anglų kalbomis leidžiami Eltos Informacijų biuleteniai.

Suvažiavime bus išklaušyti Tautos Fondo tarybos ir valdybos veiklos informaciniai pranešimai, svarstomas Vliko darbų finansavimas, statuto keitimas, Fondo tarybos rinkimai ir kt.

Dalyviai registruojasi gegužės 29 d. 5 val. vakaro.

Tautos Fondo tarybai pirmininkauja prel. Jonas Balkūnas, valdybai — Aleksandras Vakselis.

Pinigus ir korespondenciją prašom siuntinėti šiuo adresu: Lithuanian National Foundation — Tautos Fondas, P. O. Box 21043, Woodhaven, N. Y. 11421.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

• GEGUŽĖS 29-30 D. V. Vaitiekūno paveikslų paroda Lietuvių Namuose. Rengia Žalgirio šaulių kuopa.

• BIRŽELIO 20 D. Pensininkų klubo gegužinė.

• BIRŽELIO 27 D. Juozapavičiaus šaulių kuopa ruošia gegužinę.

• LIEPOS 18 D. Žalgirio šaulių kuopos gegužinė.

• LIEPOS 25 D. Gegužinė, Rengia ALT S-gos Clevelando skyrius.

• RUGSĖJO 18-19 D. Clevelando skautijos 25 metų sukaktis.

• RUGSĖJO 25 D. Birutinių parengimas.

• SPALIO 2 D. Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos 20-tos kultūrinės premijos įteikimas ir jaunimo susipažinimo balius Lietuvių Namuose.

• SPALIO 10 D. Naujosios parapijos rudens šventė.

• SPALIO 17 D. Aktoriaus H. Kačinsko ir pianisto A. Kuprevičiaus rečitalis. Rengia Skautininkų Draugovė.

• SPALIO 23 D. Abiturientų pristatymo balius Lietuvių Namuose. Rengia LB Ohio apygarda.

• SPALIO 24 D. CCC Teatre Grandinėls koncertas.

• SPALIO 30 D. Čiurlionio ansamblio tradicinis balius Lietuvių Namų salėje.

• SPALIO 31 D. Aldonos Stempužienės-Švedienės ir Jono Švedo koncertas The Cleveland Music School Settlement.

• LAPKRIČIO 4 D. Koncertas. Rengia LMK Sąjunga.

• LAPKRIČIO 6 D. G. Čapkauskienės koncertas Naujos parapijos salėje.

• LAPKRIČIO 21 D. Dirvos koncertas.

• LAPKRIČIO 28 D. Prof. J. Brazaičio minėjimas. Rengia LFB.

• Europos lietuviškųjų studijų savaitė šiais metais rugpiūčio 1-8 d. įvyks Prancūzijoje, Chantilly (netoli

Paryžiaus). Bus įdomi programa. Chantilly pily visos 87 vietos jau užimtos ir norintieji dalyvauti gali gauti vietas tik miestelio viešbučiuose. Visais informacijų reikalais kreiptis į Mme Ž. Klimas, 24 rue Pierre Leroux, F 75007 Paris, France.

PIANO PAMOKOS

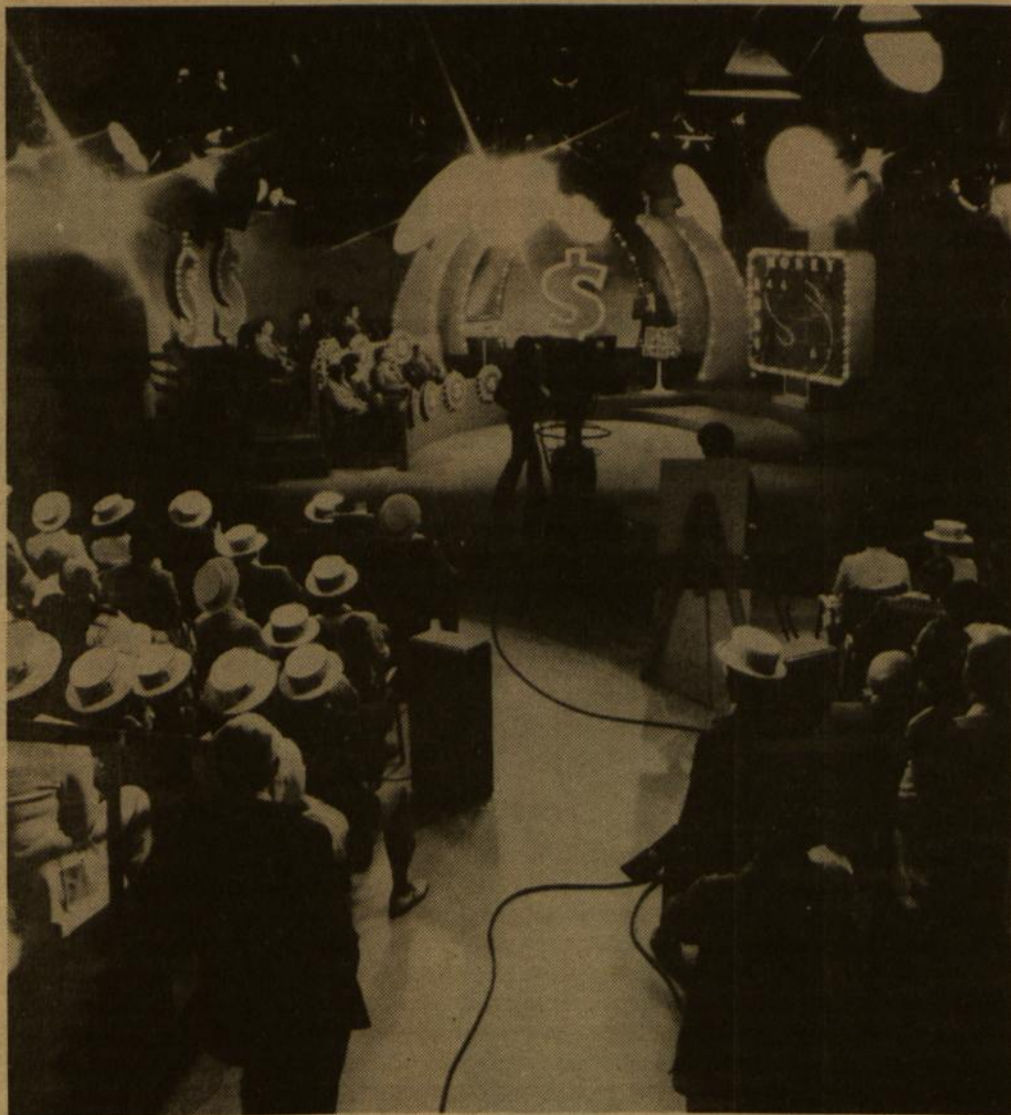
Danielius Gendrikas, baigęs Ohio Valstybinio Universiteto Muzikos fakultetą, duoda privačias piano, akordeono, vargonų ir kitų orkestro instrumentų pamokas. Dėl informacijų prašome skambinti 531-9478.

GERIAUSIA DOVANA

šeimai ir artimiesiems — K. Bielinio fondo premijuota knyga, **PĖDOS MIRTIES ZONOJE**. Jos autorė Elena Juciūtė, septynerius metus iškalėjusi Sibiro tundrose ir vergų darbo stovyklose, aprašo savo pergyvenimus.

Šios knygos jau net tris laidas išleido L.S.S.T. Simo Kudirkos kuopa New Yorke. Gaunama visuose knygų kioskuose, pas platintojus ir tiesiog pas leidėjus, rašant adresu: K. Bačauskas, 84-55 86th Ave., Woodhaven, N. Y. 11421. Knygos kaina — 10 dol. (22-25)

DABAR JŪSŲ 50 c. LOTERIJOS BILIETAS DUODA JUMS EKSTRA GALIMYBĘ PASIRODYTI TV KAI LAIMĖSITE \$1,000 IKI \$20,000.

PRITAIKYKIT TV EKSTRA NUMERĮ, IR LAIMĖKIT.

Šalia visų kitų galimybių laimėti su jūsų 50 c. loterijos bilietu, dar yra viena. Tai TV Ekstra numeris.

Laimėkit ir jus esate Ohio Loterijos TV programoje ir dalyvaujate specialiame TV Extra žaidime, kas gali jus padaryti net dar \$20,000 turtingesniu.

Ar jūs pasiruošę? Ar jūs turite bilietą ar du?

CLEVELANDE ir apylinkėse

CLEVELANDO IR OHIO LIETUVIŲ ŽINYNAS

JAV 200 metų sukakties proga Dirvos atstatymo komitetas sumanė išleisti anglų kalba Clevelando ir Ohio lietuvių organizacijų žinyną, kuriame taip pat bus trumpa Lietuvos istorijos apybraiža ir lietuvių įsikūrimo Clevelande šimtmečio apžvalga. Šį žinyną spausdins Dirva. Jo tiražas bus didelis, nes norima leidybą išsiuntinėti įvairioms amerikiečių įstaigoms, bibliotekoms, institucijoms ir net žymesniems asmenims. Kadangi šiais Bicentennial metais įvyks daug tarptautinių festivalių, tai ir čia žinynas gražiai patarnaus lietuviškajai propagandai.

Clevelando, Akrono, Daytono lietuvių organizacijoms anketa jau išsiuntinėta. Ją reikia sugrąžinti Dirvai iki gegužės pabaigos. Su anketomis organizacijos prašomos atsiųsti ir valdybų nuotraukas. Jeigu kuri organizacija ar šiaip lietuviškas sambūris nėra gavę žinyno anketos, prašom skambinti Dirvai tel. (216) 431-6344 ir anketa bus tuojau išsiųsta.

Užmanymas išleisti Clevelando ir Ohio lietuvių organizacijų žinyną susilaukė didelio dėmesio. Tarp įvairių Bincennial projektų, pastarasis lietuvių sumanymas, rodos, yra toks vienintelis. Žinynas liks svarbiu dokumentu ateičiai. (jst)

ATVYKSTA PIRMYN CHORAS

Lapkričio 21 d. iš Chicago atvyksta Pirmyn choras, vadovaujamas muz. Steponavičiaus, kuris Dirvos rengiamame vakare suvaidins operetę "Liuksemburgo kunigaikštis".

Plačiau apie šį nuostatų pastatymą bus kituose numeruose.

VLADO VAITIEKŪNO PAVEIKSLŲ PARODA

Gegužės 29-30 d. Clevelande ruošiamą dail. Vl. Vaitiekūno darbų parodą. Dailininkas yra žinomas š. Amerikos žemyno lietuvių tarpe; dabar gyvena Chicagoje. V. Vaitiekūnas yra

baigęs Kauno Meno Mokyklą, dėstė dailę eilėje Lietuvos gimnazijų ir išeivijos mokyklose — Vokietijoje ir Chicagoje. Yra buvęs Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos pirmininku.

V. Vaitiekūno kūryboje užtikinama realizmo, simbolizmo bei simbolistinio abstraktizmo. Dailininkas yra sukūręs daug gamtovaizdžių, portretų. V. Vaitiekūno darbai bus išstatyti eilėje Amerikos miestų; š. m. balandžio mėn. pabaigoje jo paveikslais gėrėjosi Toronto lietuviai, ir jų tarpe paroda turėjo pasisekimą.

Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai nuoširdžiai kviečiami atsilankyti į V. Vaitiekūno paveikslų parodą. Jos atidarymas įvyks šeštadienį, gegužės 29 d. 6:30 v. v. Lietuvių Namų salėje. Parodą globoja žalgirio šaulių kuopa. (gk)

• Vincas Degutis, 94 metų amžiaus, mirė gegužės 19 d. Clevelande, palikdamas nuliūdime dukteris Stasę Laniauskienę ir Birutę Šimkevičienę, sūnus kun. Vaclovą ir Viktorą bei kitus gimines.

Palaidotas gegužės 22 d. Visų Sielų kapinėse.

• A. A. Dr. Albino Liaubos šeima, gyvenanti Cincinnati, Ohio, nuoširdžiai remia lietuvišką spaudą ir rūpinasi greitesniu Dirvos namų įsigijimu.

Sūnus dr. Rimas anksčiau paaugojo 100 dol. Dirvos įsikūrimui, o Janina Liaubienė padidino šeimos įnašą, prisijusdama dar 50 dol.

• Inž. Raimundas Kudukis, Clevelando miesto viešųjų įmonių direktorius yra vienas iš 144 Clevelando žymiųjų asmenų pristatytas gauti Applause Recognition Awards.

• LB kultūrinės vakaronės bus birželio 10 d. 7 val. 30 min. vak. Dievo Motinos N. P. parapijos maž. salėje. Bus St. Barzduko paskaita "Visuomeninė tolerancija" ir diskusijos.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

MIRUSIŲJŲ KAPŲ LANKYMAS

Clevelando ramovėnai yra įvedę gražų paprotį, kapų puošimo dieną aplankyti Clevelando kapinėse palaidotus sk. narius, tautine vėliavėle paženklininti jų amžino poilsio vietą.

Šiais metais kapus lankysime sekančia tvarka: šeštadienį, gegužės 29 d. 12 v. renkamės prie Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos (paminklinio kryžiaus), iš ten pasiskirstę vykstame į Kalvarijos, Visų Sielų ir Lakeview Kapines.

Sekmadienį, gegužės 30 d. 12 val. 30 min. Visų Sielų kapinėse aplankysime pirmojo Lietuvos Prezidento a. a. Antano Smetonos kapą, šiais metais gėlių vainiką parūpina Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius.

Pirmadienį, gegužės 21 d. 8 val. 30 min. šv. Jurgio parapijos bažnyčioje šv. Mišios, kartu su Amerikos Veteranais, pamaldų metu giedos Clevelando Ramovėnų choras vad. Juliaus Kazėno.

Mirusiųjų artimuosius, Ramovėi giminingas organizacijas — Birutietes, Kar. Juozapavičiaus ir žalgirio kuopų šaunius, bendrai visą Clevelando visuomenę maloniai prašome šios tvarkos prisilaikyti, kam sąlygos leidžia kartu su mumis dalyvauti.

"Ramovės" Clevelando Skyriaus Valdyba

• Dirvos atstatymo fondui per Vladą Blinstrubą paaugojo: Petras Milašius 25 dol., Teresė Kuzmanienė ir Albinas Gincas po 10 dol.

Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

LIETUVIAI CLEVELAND PUBLIC LIBRARY BICENTENNIAL CELEBRATION RENGINIŲ PROGRAMOJ

Šeštadienį, birželio 5 d. 3 val. p. p. didžiojoje Public Library auditorijoje (325 Superior Ave.) bus atlikta lietuvių programa kitatautei publikai. Trumpas kalbas pasakys: dr. V. Stankus — Lietuviai ir vakarų civilizacija. Dr. J. Cadzow — Lietuviai įnašas Amerikai. Dr. R. Šilbajoris — Lietuviai poetai tremtyje.

Meninę programos dalį atliks Clevelando vyrų oktetas ir mergaičių choras Nerija, Čiurlionio ansamblio ir Grandinėlės tautinių šokių grupių alumnai ir kanklininkė D. Bankaitytė. J. Stempužis paskaitys lietuviškai poemą apie Vilniaus įkūrimą. Jo kalbą palydės skaidrės su Lietuvos vaizdais.

Po to bus vaišės auditorijos restorane. Programą koordinuoja R. Babickas, o visą įvykį tvarkys M. Lenkauskienė.

Clevelando lietuviškoji visuomenė kviečiama kuo gausiausiai toje programoje dalyvauti

Kunigai K. Žemaitis ir J. Kidykas atnašauja auką už Romą Kalantą ... V. Bacevičiaus nuotr.

Iš Romo Kalanto minėjimo.

V. Bacevičiaus nuotr.

PAGERBTA DIDVYRIŠKA ROMO KALANTOS AUKA

Š. m. gegužės 14 d. Dievo Motinos N. P. Bažnyčioje įvyko prasmingas ir gražus Romo Kalantos įvertinimas ir pamaldos už jo sielą. Iškilmes organizavo ALTos Clevelando skyrius. Pamaldose dalyvavo apie 200 žmonių. šv. Mišias atnašavo ir gražų pamokslą apie meilės aukos prasmę pasakė kun. L. Zaremba SJ. Asistavo keturi kunigai: kun. J. Kidykas SJ, kun. Goldikovskis, kun. P. Dziegoraitis ir kun. K. Žemaitis. Mišių metu giedojo Ramovėnų choras diriguojamas Jul. Kazėno ir vargonais palydimas Gen. Karsokienės.

Paminėtina yra į bažnyčią jaunimo organizacijų atstovų įnešta didžiulė vėliava su trimis liepsnomis ir paskutiniaisiais Romo Kalantos žodžiais: "Dieve! Laisvės Lietuvai!" Tą vėliavą pagamino Ingr. Bublienė. Taip pat simboliškai atvaizduota Kalantos auka atnešant prie altoriaus indą su trimis liepsnomis. Tas indas po pamaldų buvo padėtas prie lietuvių paminklinio kryžiaus. (pk)

• KUN. G. KIJASKUI, S.J., Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos klebonui, po operacijos, linkime greito ir pilnutinio pasveikimo.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

PASITARIMAS VAIDYLOS TEATRO REIKALU

Birželio 6 d. 4 val. p. p. Lietuvių Namuose kviečiamas Vaidylos teatro reikalams ir ateities darbams aptarti susirinkimas. Kviečiami visi Vaidylos teatro artistai, vaidybos meno mėgėjai ir rėmėjai.

• "Vieningas darbas — kliuviniai ir perspektyvos", šia tema rengiamas diskusinis pokalbis, š. m. birželio mėn. 6 d. 4 val. po pietų, Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos mažoje salėje (antrame aukšte). Diskusijų įvadinės mintis pareiškė: dr. H. Brazaitis, inž. R. Kudukis ir dr. A. Butkus, A. Kasulaitis. Bus diskutuojami mūsų veiksmų darbo padalos klausimai.

Lietuviškoji visuomenė kviečiama atsilankyti į susirinkimą ir aktyviai dalyvauti diskusijose, pareikšti savo nuomonę rūpimu reikalu. Rengia: Lietuvių Bendruomenės Ohio Apygardos Valdyba.

• Romo Strimaičio lietuviškas orkestras "Muzika" groja visiems parengimams. Suinteresuotieji prašom kreiptis į R. Strimaitį tel. (216) 442-2487.

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAĮ VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVA

TREMIMŲ MINEJIMAS

Šiomet sueis 35 m. nuo didžiųjų trėmimų, kada okupantai bolševikai 1941 m. birželio 14-15 d. areštavę 34,260 Lietuvos žmonių,

išvežę į Sibirą ir kitų vietų darbo vergų stovyklas. Amerikos Lietuvių Taryba paruošė anglų kalba tekstą spaudai ir radijo stotims apie tai. Tekstas išsiuntinėtai Alto skyriams, radijo

stotims. Jeigu kas kitas galėtų tą informaciją panaudoti amerikiečių sluoksniuose, tekstą galėtų gauti Altos centre, 2606 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

• Vlado Vailionio partizaninio romano "LIKIMO AUDROSE", vaizduojančio pilną Dzūkijos partizanų veiklą, knyga jau gaunama Chicagoje Vaznelių prekybos, 2501 W. 71 St. Paštu galima užsisakyti pas autorių: V. Vailionis, 244 Sunnyside Ave., Munster, Ind. 46321. Knygos popierius labai geras, 344 psl., kietais viršeliais. Kaina 7 dol. Pirmą tik apmokėti užsakymai.

MIRĖ DR. JUOZAS ZUBRICKAS

Gegužės 12 d. Kankakee, Ill. mirė dr. Juozas Zubrickas, sulaukęs 80 m. amžiaus.

Velionis medicinos mokslus buvo baigęs Berlyne ir iki sovietų okupacijos praktika vertėsi Kybartuose.

Po karo įsikūrė JAV ir beveik 25 metus išdirbo Kankakee psichiatrinėje ligoninėje. Paskutiniaisiais metais buvo pasitraukęs į poilsį ir gražiai gyveno savo pasistatydintoje rezidencijoje.

Gegužės 15 d. didelio būrio tautiečių ir pažįstamų buvo palydėtas į Lietuvių tautinės kapinės, kur dr. Poškus pasakė jautrų atsisveikinimo žodį. (pš)

• Dr. Vytautas P. Vyngantas, jau 20 metų užimamas egzekutyvinę poziciją American Airlines ir Americana Hotels administracijoje, dabar paskirtas senioru viceprezidentu. Nors darbas jam atima daug laiko, jis taip pat aktyviai reiškiasi ir lietuvių visuomeninėje veikloje.

• Ed. Jasiūnas, gyv. Chicagoje, atnaujindamas prenumeratą, pridėjo Dirvai auką 5 dol. ir rašo: "Grijtu į Dirvos skaitytojų šeimą ir linkiu Dirvai toliau laikytis tautinės-patriotinės linijos ir nepasiduoti "bendradarbiavimo" įtakoms".

• Dirvos novelės konkursui gauta A. Strazdo novelė "Vaivaris". Rankraščiams atsiųsti galutinas terminas yra š. m. birželio 15 d. Premija 600 dol. Mecenasas Šimas Kašėlionis.

• Elena Strasevičienė, gyv. Chicagoje, savo vyrui Stasiui, kaip gimtadienio dovaną, užprenumeravo metams Dirvą, kurią jis pavieniais numeriais pirkdavo krautuvėje ir kartais nebegaudavo, nes būdavo išpirkta.

Sveikiname varduvininką Stasį Strasevičių, įsijungusį į Dirvos skaitytojų šeimą.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos vyrui dr. JUOZUI BARTKUI, buv. Vilties draugijos pirmininkui ir sūnui inž. EUGENIJUI BARTKUI, buv. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkui, bei dukrai TAMARAI su šeimomis, nuoširdžią užuojautą reiškia

Amerikos Lietuvių
Tautinės Sąjungos
Valdyba

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos vyrui dr. JUOZUI, sūnui EUGENIJUI ir dukrai TAMARAI su šeimomis nuoširdžią užuojautą reiškia me ir jungiamės liūdėsy

Vincentina, Algis ir Jonas
J u r k ū n a i

Ramunė, Linas, Darius ir Gintaras
V i t k a i

A. A.

EUGENIJA BARTKUVIENĖ

Gimusi Putnanova

Gyveno 7205 So. Richmond Street, Chicago, Illinois.

Mirė gegužės 20 d., 1976, 7:30 val. vak., sulaukus 83 m. amžiaus.

Gimė Latgalijoje, Rezeknės apskrityje, Tiskadų kaime.

Amerikoje išgyveno 27 m.

Pasiliko dideliame nuliūdime vyras dr. Juozas Bartkus, sūnus Eugenijus, marti Danguolė ir vaikaičiai Viva Ona ir Darius Juozas, duktė Irena Tamara ir žentas Algirdas Budreckai ir kiti giminės, draugai bei pažįstami.

Kūnas pašarvotas Petkaus Marquette Kopygijoje, 2533 W. 71 St.

Laidotuvės įvyks šešt. geg. 22 d. Gedulingos šv. Mišios bus atnašautos 10:30 val. ryto T. Jėzuitų koplyčioje. Po pamaldų iš Petkaus koplyčios velionė bus nulydėta į Lietuvių Tautinės kapinės.

Nuoširdžiai kviečiame visus: gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: Vyras, sūnus, duktė, marti, žentas ir anūkai.

Laidotuvių direktorius Donald A. Petkus.
Tel. 476-2345.

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos vyrui dr. JUOZUI BARTKUI, buv. Vilties draugijos pirmininkui ir sūnui inž. EUGENIJUI BARTKUI, buv. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkui, bei dukrai TAMARAI su šeimomis, nuoširdžią užuojautą reiškia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

negrižtamai amžinybėn iškeliavus, jos vyrui buv. Vilties draugijos pirmininkui dr. JUOZUI BARTKUI, sūnui inž. EUGENIJUI BARTKUI su šeima, dukrai IRENAI-TAMARAI BUDRECKIENEI su vyru, ir kitiems artimiesiems gilaus liūdesio prisilėgtiems reikiame nuoširdžią užuojautą ir drauge liūdime

Elena, Kęstutis ir Kazimieras
P o c i a i

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, jos sūnų EUGENIJŲ, Bartkus and Associates Inc. Prezidentą, DANGUOLĘ BARTKIENĘ ir Velionies vaikaičius VITĄ-ONĄ, DARIŲ-JUOZĄ, Velionės vyrą dr. JUOZĄ BARTKŲ, dukrą TAMARĄ-IRENĄ ir žentą ALGIRDĄ BUDRECKUS ir kitus gimines užjaučiame ir skausmu dalinamės

Bartkus and Associates, Inc.
lietuviai bendradarbiai

Mūsų narei

A. A.

EUGENIJAI BARTKUVIENEI

mirus, Velionės vyrui dr. JUOZUI BARTKUI, dukrai ir žentui IRENAI-TAMARAI ir ALGIRDUI BUDRECKAMS, sūnui ir marčiai EUGENIJUI ir DANGUOLEI BARTKAMS ir jų šeimai bei kitiems artimiesiems, užuojautą reiškia ir drauge liūdi

Illinois Lietuvių Gydytojų
Draugijos Moterų
Pagalbinio Vieneto
Valdyba